A nemzetközi gazdasági élet barométere

A Magyar Kereskedelmi Kamara

A nemzetközi üzleti élet gépezete még nem lendült igazán mozgásba, de a Magyar Kereskedelmi Kamara *márciusi eseménynaptára már „csúcsforgalomról" tanúskodik.* Magyar gazdasági napok Stockholmban, piacfeltáró delegáció a Perzsa-öböl országaiban, magyar marketing szeminárium Londonban, együttes magyar—lengyel tagozati ülés Katowicében, amerikai élelmiszeripari delegáció fogadása, az NDK-tagozat tagvállalati ülése, tájékoztató előadás a nyugatnémet tagozat tagvállalatainak, ipari együttműködési lehetőségekről tárgyaló küldöttség utazása Belgiumba — hogy csak a legfontosabbakat említsük a szezon eleji eseményekből.

Új feladat jelentkezik

A kamara sokrétű hazai tevékenysége szorosan összefügg a a nemzetközi gazdasági életben betöltött szerepével; a kétféle tevékenység tehát egymást egészíti ki. A gazdaságirányítási rendszer reformja napirendre tűzte a kamara feladatainak és státusának új szabályozását is. Az erről szóló kormányrendelet kimondja: *„A kamara az állami, gazdasági és társadalmi szervezeteknek a külkereskedelmi tevékenységükkel kapcsolatos érdekképviseleti szerve";* tehát nem hatóság, hanem társadalmi szerv,

A nemzetközi gazdasági élet változásainak különösen érzékeny barométere a kamara. A nemzetközi politikai helyzet enyhülése, csakúgy, mint a nyersanyagokban mutatkozó világméretű hiány és áremelkedés jelentős hatással van a világgazdaságra. A magyar kivitel döntő többségét gyártó vállalatokat egyesítő intézménynek azonnal reagálnia kell ezekre az eseményekre. Az idei év az előrejelzések szerint válságév a tőkés világgazdaságban, amit a gyorsuló ütemű infláció és a devizaválság jellemez. Ennek jellegéből adódóan új feladat jelentkezik a kamarában: közreműködés a tagvállalatok alapanyagimport-igényeinek kielégítésénél nemzetközi kapcsolatainak felhasználásával.

A Magyar Kereskedelmi Kamara igen széles körű nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik. Több mint 80 ország kamarájával, exportőr- és importőrszövetségével, számos ország gyárosainak szövetségével és egyéb kereskedelemfejlesztő intézményekkel tart fenn állandó kapcsolatot. 21 külföldi partnerszervével, kölcsönösségi alapon tagozatokat hozott létre. Ilyen például a szovjet, NDK, csehszlovák, angol, svéd, összarab stb. tagozat — melyekben azok a magyar, illetve külföldi vállalatok vesznek részt, melyek leginkább érdekeltek az illető országgal, illetve Magyarországgal folytatott kereskedelemben. Az említett tagozat munkatervében idén is sok érdekes program szerepel. A további kooperációs és üzleti lehetőségek felkutatása mellett szocialista relációban *a legfontosabb a KGST komplex programjából adódó feladatok megvalósításának elősegítése.*

A munkaterveket továbblapozva

A *lengyel tagozat* például idén közgazdász-találkozót rendez Budapesten, az *NDK-tagozat* a járműipari alkatrészellátás problémáival foglalkozó munkacsoporttal szerzett első kedvező tapasztalatok alapján hasonló munkacsoportokat hoz létre a műszeripar, valamint a mezőgazdasági gépgyártás területén. A *jugoszláv tagozat* tagvállalatai írásos tájékoztatót kapnak déli szomszédunk behozatali rendszeréről, és az ezzel kapcsolatos gyakorlati tudnivalókról, és az év folyamán kerül sor — a Horvát Gazdasági Kamarával együttműködve — magyar vegyipari piackutató delegáció látogatására is.

Az évi munkaterveket továbblapozva, pillantsunk a *svájci és az iráni* tagozat akcióprogramjába. A kamara svájci partnerszervével tavaly aláírt megállapodás értelmében közös kézikönyv készül a svájci és a magyar piacról, magyar élelmiszeripari delegáció utazik Svájcba, és a két intézmény elősegíti a kapcsolatteremtést a két ország idegenforgalmi hivatalai és bankjai között. A nemrég megalakult iráni tagozat 1974-ben még csak az első lépéseket teszi meg: magyar építőipari delegáció látogat Iránba kamarai szervezésben, ennek viszonzásaként piackutató küldöttséget fogad Budapesten a kamara.

A kamara kereskedelemfejlesztő tevékenysége sok olyan feladattal jár, amelyek teljesítéséhez speciális, úgynevezett kamarai eszközökre van szükség. (Ilyen eszközök a naprakész piaci információk, a kereskedelemtechnikai útmutatások, a viszonylati tájékoztatók, a külföldi üzleti partnerek „kiközvetítése" hazai vállalatoknak, a fölös kapacitások elhelyezése külföldön, a vállalati vélemények alapján kezdeményezett akciók és még számos egyéb tevékenység.) A kamara munkatársai igen sok külföldi delegációt, üzletembert fogadnak. De nemcsak a külföldiek, hanem a hazai vállalatok is gyakran keresik fel a kamarát tanácsért, segítségért, vagy éppen javaslattal.

Különösen jó kapcsolatot sikerült kialakítani *az ENSZ iparfejlesztési szervezetével, az UNIDO-val.* A kamara UNIDO-tevékenységének egy része a szervezet egyes programjaihoz kapcsolódik, másik része pedig folyamatos tájékoztató szolgáltatást jelent a tagvállalatok számára.

A *Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben* (ILO) a kamara mint a magyar munkaadók képviselője lép fel. Szoros kapcsolatot sikerült kiépíteni többek között az *UNCTAD—GATT* (az ENSZ szakosított gazdasági szervezetei) *Nemzetközi Kereskedelmi Központjával* és még számos nagy nemzetközi gazdasági szervezettel.

Gazdasági napok, kiadványok

A kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésének sajátos eszköze a magyar gazdasági napok külföldi megrendezése is. 1967 óta a kamara a világ számos országában rendezett gazdasági napokat, többek között *Nagy-Britanniában, Csehszlovákiában, Kanadában, az NDK-ban, Spanyolországban, Dániában, Lengyelországban, Finnországban.* A kamara történetének legnagyobb ilyen jellegű eseményére tavaly került sor, amikor a *Szovjetunió* három városában, *Moszkvában, Novoszibirszkben* és *Taskentben* rendezte meg a gazdasági napok sorozatát — tegyük hozzá, jelentős sikerrel. A magyar gazdasági napok célja, hogy az ott elhangzó előadások — árubemutató ilyenkor nincs — képet adjanak a külföldi partnereknek a magyar gazdaság helyzetéről, fejlesztési terveinkről, a magyar piac működési mechanizmusáról, a legjelentősebb találmányokról és eljárásokról, valamint a piaci és üzleti lehetőségekről. A gazdasági napok ezen kívül a hazai és külföldi üzletemberek közvetlen kapcsolatait is szolgálják. Idén a kamara *Svédországban, Japánban* és ismét *Csehszlovákiában* rendez magyar gazdasági napokat.

Gyakran és joggal nevezik a kamarát a külföldre irányuló magyar gazdasági propaganda központjának is, hiszen *öt idegen nyelvű gazdasági újságnak, folyóiratnak a gazdája.* Ez a tevékenység szerves része a kamara által végzett érdekképviseleti tevékenységnek és kiegészíti a tagvállalatok propaganda munkáját. Míg a tagvállalatok elsősorban az általuk forgalomba hozott termékeket propagálják, addig a kamara Magyarországot, mint gazdasági partnert ismerteti.

A magyar külkereskedelem feladatai évről évre bővülnek, nemzetközi gazdasági kapcsolataink szélesednek. Köztudott, hogy Magyarország erősen külkereskedelem-érzékeny ország; a nemzeti jövedelem csaknem 40 százaléka a külkereskedelemmel összefüggésben termelődik. A Magyar Kereskedelmi Kamara — amelyet az utóbbi időben egyre többen neveznek kis gazdasági parlamentnek — nemzetközi tevékenysége a termelők és a külkereskedők társadalmi alapon történő összefogásával, valamint társadalmi szerv jellegéből adódó sajátos eszközeivel kívánja még intenzívebbé és eredményesebbé tenni Magyarország részvételét a világgazdaságban.

Gonda György—Lőrincze Péter

Viták a közművelődésről

Ma már mintha a messzi múltból csengenének vissza a viták, amelyek alig néhány éve folytak arról a kérdésről, hogy válságban van-e a közművelődés (akkor még népművelésnek nevezték), elavult-e intézményrendszere. Az élet adott erre azóta nemleges választ, de úgy, hogy közben bizonyos fenntartásokat és aggályokat is igazolt. Vagyis: *az intézményrendszer ugyan nem avult el, de annál inkább egyes intézmények; a közművelődés régebbi koncepciója pedig — anélkül, hogy alapvető elvei érvényüket veszítették volna — fejlődésünk mai fokának már valóban nem felel meg.* Kiutat jelentett ebből az ellentmondásos helyzetből a párt Központi Bizottságának 1972 novemberi határozata, amely — a tudomány- és oktatáspolitikai irányelvek kidolgozását követően — *napirendre tűzte a közművelődés elemzését, távlati feladatrendszerének, új koncepciójának két éven belüli kimunkálását is.*

Hogy mi lesz az új koncepció lényege, azt aligha kell találgatni. *„A közművelődés az egyéniség kibontakoztatásának, a szocialista demokrácia erősítésének, a termelési kultúra emelésének nélkülözhetetlen tényezője"* — állapította meg a X. pártkongresszus beszámolója, s ebből természetszerűen következik, hogy a munkásállam művelődéspolitikája a fő hangsúlyt *a munkások műveltségi szintjének emelésére* helyezi. E feladat áll egész közművelődési munkánk tengelyében, de végrehajtásában sajátos, más által be nem tölthető szerep vár a munkásosztály legnagyobb tömegszervezetére, a munkások művelődését érdekvédelemnek tekintő s ezért érte magát felelősnek érző *szakszervezetre.*

Ezért tarthatjuk igen jelentősnek azt az eszmecserét, amely tavaly nyáron indult a *Munka*, a magyar szakszervezeti mozgalom folyóiratának hasábjain. *Dr. Vass Gyula* vitaindítója *Aczél György* egyik megállapításából indul ki, amely szerint a szocialista társadalom a növekvő jólét társadalma is, de mi nemcsak egyszerűen jólétet akarunk, hanem emberhez méltó, értelmes életet — s *ennek kialakításában nélkülözhetetlen szerepe van a szocialista kultúrának.*

A közművelődésünk minden lényeges kérdését számba vevő írás nyomán olyan eszmecsere alakult ki, amely — a folyóirat rendeltetésének megfelelően — valóban *segíti a gyakorlati munkát is,* az üzemi, szakszervezeti népművelést. Ezek szerint központi probléma napjainkban a hiányos műveltség pótlása, a dolgozók esti tanulása — s általában *a művelődés „presztízse" a munkahelyen,* a közvetlen környezet és a felettesek előtt. Az egyik hozzászóló fel is teszi a kérdést: *ha egy gazdasági vezetőnek nem szívügye a munkások művelődése, miért tűri ezt ott el az üzemi párt- és szakszervezeti vezetés?* Képet kapunk e vitában azokról az akadályokról, amelyekbe ma még minduntalan belebotlik a jó szándék. Sürgetik a hozzászólók a közművelődés mozgalmi jellegének erősítését — és szó esik egy nem kevésbé fontos kérdésről is: a szakszervezeti, üzemi népművelők *képzettségéről, hozzáértéséről, erkölcsi és anyagi megbecsüléséről.*

A vita még javában folyik, eddigi eredményei nem csekélyek. Mégis egyetérthetünk *Kárpáti Sándorral*, a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének titkárával, aki a legutóbbi, márciusi számban hozzászólásában megállapította: „Úgy tűnik, az élet, a gyakorlat összetettebb, sokszínűbb, problematikusabb, mint ahogyan mi vitatkozunk." *E vélemény megszívlelése — úgy gondoljuk — csak további hasznára válhat az ügynek.*

G. Sz. L.

Julianus baráttal és az ország újjászervezése korában játszódó *Boldog Margittal* teljessé váló ciklus egészében egy mélyebb, lényege szerint történelmi sodrás figyelhető meg. Az alapvető antagonizmus a törzsi és hűbéri, pogány és keresztény szférák ellentéte; a haladás iránya a feudális állam és a keresztény ideológia győzelme. De a viszonyok átalakulása, a magasabb rendű életforma létrejötte a mű ábrázolásában lassú, elaprózódó folyamat; az emberek természete, szokásaik, beidegződéseik, etnikai sajátságaik, vallási hagyományaik stb. lassanként, ezer fékező és kitérítő tényezőtől akadályozva engednek a változó időnek. Történelemben élünk, de a történtek értelme csak utólag bontakozik ki számukra, mint amikor a köd felszállta után álmélkodva visszanézünk a megtett útra. Ez a történelemszemlélet nemcsak ideológiai következményekkel, evolucionista, reformista programmal jár, hanem az elbeszélés módszerét is megszabja: a részletek hullámzó bősége, a látszólagos dekomponáltság, a hajdani mindennapi élet aprólékos rekonstrukciójának igénye mind belőle következik.

A második világháború apokalipszisére Kodolányi ismét új, kétségbeesett gesztussal válaszol. Gondolkodásában a transzcendenciára vonatkozó, vallásos elemek erősödnek fel. Úgy látja, a civilizáció Bábel-tornyának építésében elmerülő emberiség saját vesztét készíti elő, s a legjobb elmék feladata ez iránnyal szemben az ember szellemi, morális, spirituális tartalékainak felkutatása és propagálása. Ókori történelmi tárgyú regényeit ez az eszme kapcsolja össze egymással: a *Vízözön* meg az *Új ég, új föld,* az *Én vagyok* meg az *Égő csipkebokor* egységes ciklusnak hat, mert változó történeti-művelődéstörténeti háttérrel, de valamennyi ugyanazt a központi kérdést veti föl és ugyanabba a figyelmeztetésbe torkollik. Hőseik — Noé-Utnapistim, Gilgames, Mózes, Jézus — szembefordulnak koruk anyagiasságával, kicsinyes gyakorlatiasságával és az ezeket igazoló ideológiákkal. Önmagukba pillantanak, e bensőségben az ember isteni természetét fedezik föl, s másokban is igyekeznek elősegíteni ezt a megvilágosodást. A mély emberismeret, az elmúlt korok századunkban aktuális mozzanataira rábukkanó érzékenység, a történelmet nagyszabású látomássá elrendező írói képzelet jóvoltából ezekben a művekben is bőven találkozunk feledhetetlen részletekkel, remek megoldásokkal. A regény hazai történetében a merész egyéni formakísérletek közé kell sorolnunk a vízözön-dilógiát, a javarészt Várkonyi Nándortól kölcsönzött őstörténeti anyag, a mítosz, a lélektan, a mese, az allegorizáló korszerűsítés e különleges, csillogó vegyítését. A magyar történelmi tárgyú regények olykor fárasztó archaizálása a Mózesről, Júdásról szóló művekben (különösen az utóbbi *Jehuda bar Simon emlékiratai* c. önálló betétjében) méltóságteljes, biblikus régiesítésnek adja át a helyét. Egyebek között a vallásos színezetű egzisztencializmus egy változatának (pl. Vatai László Dosztojevszkij-interpretációjának) tanulmányozása nyomán mélyül el Kodolányi korábban is élénk érdeklődése a szubjektív valóság, az egyes hősök tudattartalma iránt. S ez nemcsak emberfelfogása olykori freudista túlzásainak visszaszorulását eredményezi, hanem a regiszterstruktúra nem látványos modernizálódását is: a cselekmény helyett a jellem, a személyiség, a külvilág leírása helyett a bensőség, a közérzet, a központi hős helyett az alakok kapcsolatrendszere, egymáshoz való viszonyaik hálózata tesz szert döntő jelentőségre műveiben.

Ezek a vívmányok azután két nagy regényben összetalálkoznak, a még egyszer időszerűnek érzett társadalmi tematikával, a szociális érdeklődéssel, a Kodolányit olyannyira bűvöletében tartó század eleji évtizedek újrafogalmazásával. A szintézis regényei közül a *Vízválasztó* is emlékezetes, keserű kíméletlenségében rendkívül szuggesztív alkotás, a korábban keletkezett *Boldog békeidők* pedig Kodolányi talán legtökéletesebb, kivételes erejű remeke. Eltűnik benne a hagyományos különbség fő- és mellékszereplők között: minden regényalak egyformán érdekli az írót, mindegyiket a lelke mélyéig világítja át. Az analízis során a kinti világ hazug harmóniája, látszatnyugalma mögül a lelkek pokoli romlása, végzetes ferdesége tűnik elő. Nemcsak az „úri" erkölcs és mentalitás korlátoltsága, infantilizmusa lepleződik le, hanem az a folyamat is, ahogyan a rossz minták utánzása, az uralkodó réteg életformájának majmolása és irigylése a kispolgárt, a cselédet is kiforgatja önnön valójából. A megalapozatlan, ám annál vérmesebb vágyak szétfoszlása, a legegyszerűbb események merőben eltérő, kiben-kiben mindig végletesen szubjektív megítélése, a vélemények világának szinte csúfondáros s csak utólag lelepleződő panoptikuma — mindez a *Boldog békeidőkben* részvevő iróniával, humánus kritikával, az emberszeretet szigorával és fájdalmával fogalmazódik meg. Külön elemzést érdemelne a regény kapcsán Kodolányi nyelvi művészete, a stilisztikai bravúr, ahogyon az elidegenítés és bensőséges közelségbe hozás paradoxnak látszó törekvései között egyensúlyt teremt.

Kodolányi János néhány döntő élmény, néhány nagy mondanivaló kifejezésének szentelte tehetségét, s konok, talán egyoldalúnak látszó elszántsággal járta meg útját. Innen is eredhet művének az a sajátossága, hogy az élete első két évtizedében átélt világ szokatlan mértékben lekötötte érdeklődését, s noha a Móricz után induló nemzedék tagja volt, azoknak az évtizedeknek epikai megörökítésére, amelyekben írói pályája kibontakozott, társadalmi regényekben nem vállalkozott. Az is igaz, hogy akármilyen szívósan kutatta a „tanítást", a nagy eszmét, amelytől önmaga és olvasói megváltását várta, legnagyobb erőssége a leleplező, kritikai emberismeret volt, s az ideológiai programadás célzatát eláruló sorai olykor kiütköznek „csak" ábrázoló, megjelenítő prózájából. De ahol saját világát írja és tehetsége törvényeit követi, mint nagy novelláiban, mint a *Boldog Margit*ban, a *Jehuda bar Simon*ban, a *Boldog békeidők*ben, ott a magyar próza csúcsainak közelében jár, irodalmunk „oroszos", lélekelemző és etikai elkötelezettségű vonulatának megrázó alkotásait hozza létre. Ne várjunk újabb évfordulóra e bonyolultságában nagyszabású életmű birtokbavételével, alapos, az örökséghez méltó feltárásával.

CSŰRÖS MIKLÓS

A marxista eszmetörténet útján

Irinyi Károly: Mitteleurópa-tervek és az osztrák—magyar politikai közgondolkodás

A HAZAI marxista történetírás korai szakaszának szinte természetes gyermekbetegsége volt az eszmei folyamatok kutatásától való elzárkózás, vagy az eszmei, tudati tényezők szerepének leegyszerűsített ábrázolása. Újabban viszont, ha a történészek feladatokról, problémákról beszélnek, *mindjárt az eszmetörténetre terelődik a szó.* A tényleges hiányokon túlmenően, van ebben valami divat vagy kampányszerűség. A történeti fejlődés komplex folyamatát aligha lehet valaha is a hagyományos politikatörténet nélkül — a politikatörténet-írás a világ egyik legrégibb mestersége — ábrázolni, s valamiféle egyoldalú marxista eszmetörténet aligha lenne célravezető. Annyi azonban bizonyos, hogy marxista eszmetörténetre igazán nagy szükség van, s hogy nemcsak beszélnek róla, de dolgoznak is rajta, arra éppen *Irinyi Károly* szép kötete a tanúbizonyság.

Irinyi témaválasztása szerencsésen egyesíti, mintegy csomópontját képezi a történetírás különböző szakdisciplináinak. A Mitteleurópa-terv, Naumann Frigyesnek ez az első világháború idején felvetett, s azóta is sokoldalúan vitatott-értelmezett gondolata eszmetörténet, de egyben politikatörténet, magyar történet, ugyanakkor egyetemes történet, diplomáciatörténet, egyidejűleg azonban munkásmozgalom-történet is.

Úgy vélem, ezzel már utaltam Irinyi *témaválasztásának bonyolultságára.* A Naumann-féle Mitteleuropa-terv születése kétségtelenül része azoknak a bonyolult politikai folyamatoknak, melyek az első világháború hadműveleteit nyomon kísérték, s melyek a háborús célkitűzések — tágabbak vagy szűkebbek, reálisak, vagy irreálisak — megfogalmazását is időszerűvé tették. A Naumann-féle terv ebben a kontaktusban született, és aligha akad olyan történész, aki a gondolat összefüggését a német háborús célkitűzésekkel vitatná. Az sem kétséges, hogy a Naumann-féle terv, ha a korabeli német imperialista célkitűzéseket két fő irányzatra egyszerűsítjük le, úgy ez a mérsékeltebb, a világuralom helyett a közép-európai uralommal megelégedő irányzat elképzeléseibe illeszthető. Felfogható-e azonban az egész gondolat a német imperializmus egyik áramlata ideologikus programjának, tekinthető-e egyszerűen valamiféle megtévesztő eszmének, amely a német uralkodóosztályok terjeszkedési törekvéseinek akart csupán elfogadható eszmei keretet nyújtani?

TÁVOL ÁLL az ilyen felfogás Irinyi könyvétől, s nem kívánja a kérdést egyszerűen a probléma funkcionális megítélésére korlátozni. Éppen azért nem, mivel a problémát eszmetörténetként kezeli, nem elszakítva azt a politikai történettől, nem függetlenítve az osztály- és hatalmi érdekektől, de nem is azonosítva azt közvetlenül azzal, nem is eltekintve az eszmék önmozgásától.

Irinyi munkája széles történeti irodalom felhasználásával, sőt bizonyos levéltári anyag publikálásával *sokoldalúan kapcsolja egybe a Mitteleuropa-terv magyar és egyetemes történeti vonatkozásait.* Elhelyezi a kérdést a korabeli európai politikában, megmutatja helyét és funkcióját a német politikában, és fogadtatását a különböző osztrák és magyar politikai erők által. Különösen a magyar fogadtatásra vonatkozó fejezeteket szeretném kiemelni. Ezek, benyomásom szerint, ugyanis *a könyv legjobban sikerült részei.* Nemcsak Irinyi széles ismeretanyagáról, de finom elemzőkészségéről is tanúbizonyságot tesznek. Munkája nemcsak a *hogyant* válaszolja meg, de képes feltenni a történészt leginkább foglalkoztató kérdést, a *miértet* is, mi több, jó néhányszor sikerrel válaszolja meg.

Aligha tudja valaki a Mitteleuropa-terv történeti helyét, szerepét megérteni, ha a kérdést csakis diplomáciatörténeti oldalról közelíti meg, s esetleg megelégszik a német, illetve osztrák—magyar kormányok tárgyalásával a két birodalom gazdasági és politikai megközelítésére, bizonyos fokú egybeolvasztására vonatkozóan. A Mitteleuropa-terv *az osztrák és a magyar munkásmozgalom történetének is részévé vált.* A magyar progresszió sokszor igen ellentétes előjellel foglalt állást vele kapcsolatban, s lelkes támogatóival és harcos ellenzőivel egyaránt találkozhatunk a korabeli magyar progresszió soraiban. Az a körülmény, hogy a magyar baloldal állásfoglalása ennyire megoszlott, hogy olyan elméletileg jól felkészült koponyák, mint *Jászi Oszkár, Szabó Ervin, foglaltak mellette állást,* már önmagában is utal a jelenség eszmetörténeti és politikatörténeti oldalának bizonyos szétválására. Utal arra, hogy a Mitteleuropa-terv, Közép-Európa egységének megteremtése, ha nem is a Naumann-féle értelmezésben, helyet kaphatott a korabeli munkásmozgalom gondolkodásában is.

EZ A RÖVID ÁTTEKINTÉS is utal arra, *mennyire komplex feladat eszmetörténeti munkát írni.* sok vonatkozásban mennyivel inkább próbára teszi a történész elemzőkészségét, mint a hagyományos politikatörténet, mennyivel szélesebb, átfogóbb egyetemes történeti ismereteket kíván. Irinyi munkájának éppen az az érdeme, hogy a kérdés német, osztrák és magyar aspektusait egyaránt képes megragadni. A munka érdemeinek felsorolását folytathatnánk még számos szép részletmegfigyeléssel, korábbi történetírói állásfoglalások finomításával, jó néhány begyökeresedett és begyepesedett nézet megkérdőjelezésével. Tudatában van az objektív társadalmi-gazdasági tényezők és a szubjektív emberi cselekvés közötti kapcsolatnak, nem hallgatja el, hogy *ugyanaz a történeti gondolat különböző politikai és eszmerendszeren belül más és más jelleget és jelentőséget nyerhet,* hogy keletkezhet ellentmondás egy eszmei, társadalmi és politikai célkitűzés objektív szerepe és hirdetőinek, támogatóinak szubjektív szándéka között. Különösen keletkezhet ilyen ellentmondás, amikor *a polgári nacionalizmus történelmi meghaladása kerül napirendre,* s ami úgy tűnt, a termelőerők adott fejlettségi fokán *felveheti ennek proletár internacionalista vagy monopolista integrációs útját.* Mindezekkel a nehézségekkel Irinyi könyve egészében sikerrel küzd meg.

Jó néhány kérdésben azonban úgy vélem, még lesz a történészeknek hozzátennivalójuk, több esetben meg vitatni lehet az általa adott válaszokat, finomítani lehet az elemzést, következetesebben érvényesíteni lehet a politika és ideológia kölcsönhatásának és önállóságának dialektikáját. Egészében jól sikerült részeknél is találunk olykor-olykor egyszerűsített, summásabb, nem elég mély megfogalmazást, az objektív funkcióra való közvetlen visszavezetést, a politikai szerep és a szubjektív szándék azonosítását.

NEM KITAPOSOTT út az eszmetörténet. Nem arról van szó, hogy már jórészt megvannak a kialakult sémák, megközelítési szempontok, felfogási módszerek és a történész, ha értékes új anyagot sikerült feltárnia, lényegében már birtokolja a megoldás módját. Irinyi elismerésre méltó könyvének utolsó fejezetében újból felveti az eszmetörténet számos lényeges problémáját, azokat a különböző síkokat, melyekben egy korszak történeti fejlődése végbemehet. *A gazdasági élet, a nagypolitika, a hivatali, állami mezők és a kor politikai gondolkodása végső soron egybecsengő, de a történések mindennapjaiban távolról sem párhuzamosan futó folyamatok.* A különböző síkok összefüggése és önálló mozgása egyaránt adva van, s különösen adva van ez a saját mozgás éppen a gondolkodás, az eszmék területén. A bonyolult folyamatok, megfelelő összefogása és egyidejűleg különtartása jól felkészült történészt igényel. Ezt a felkészültséget pedig Irinyi meggyőzően bizonyítja a Közép-Európa-tervről írt munkájával.

Ránki György

Tomcsányi Pál: Piacos kertészet

Még alig kezdődtek meg a kertészeti előmunkálatok a fóliasátrakban és hajtatóházakban, de máris elmondható, hogy afféle össztársadalmi érdeklődés kíséri a zöldségnövények jövendőjét. Ezt mindenekfölött a kormány minapi döntése tükrözi, amelynek értelmében újabb kedvezményeket adnak e növények termesztésére, s a legkülönfélébb fórumokon — megyei tanácsok, téeszszövetségek — vitatják meg a tennivalókat, éspedig nyilván a tavalyi, s az azt megelőző kedvezőtlen tapasztalatok következményeként. Éppen ezért kiváltképpen időszerű az a könyv, amelynek címe kissé szokatlan jelzőjű: *Piacos kertészet.* (Alcíme: *A kertészeti marketing alapjai).* A szerző, *Tomcsányi Pál,* régi tudója e széles témakörnek, de aligha túlzás azt állítani, hogy ezúttal korábbi munkáinak szintézisét, mégpedig minőségibb, elmélyültebb összegezését nyújtja át az olvasónak.

Piacos kertészet? Hiszen amióta zöldséget, gyümölcsöt termesztenek, mindig az volt a cél, hogy piacra jusson, megvegyék és megegyék — mi ebben az újdonság? Nos, a könyvből kiderülnek mind a termesztési, mind az értékesítési buktatók, illetve a szerző rávilágít azokra az eszközökre, amelyekkel egyfelől a manapság sokszor megkérdőjelezett jövedelmezőség is fokozható — vagyis a termelő is jól jár —, másfelől a piacra járó és válogató, a jobb minőséget és nagyobb választékot kutató fogyasztó szintúgy.

Marketing: az utóbbi egynéhány évben divatossá lett ez a jövevényszó, jóllehet nemigen ismeri jelentését a nagyközönség. Természetesen bőven elemzi a fogalmat a könyv, így emlékeztet rá, hogy már a FAO első, 1945 októberi ülésszakán kimondták: „A marketing — vagyis akkori értelemben az értékesítés — a lényege az egész élelmezési és mezőgazdasági problémának..." De mi a mai értelmezés? *Dr. Fekete Ferenc,* az Agrárgazdasági Kutató Intézet igazgatóhelyettese így fordította — vagy közelítette meg — az idegen szó lényegét: „forgalmazás, értékesítés — vásárlás, piacolás". Szakmai vita támadt, amelynek még vázlatos ismertetésébe sem kívánok belebonyolódni. Mindenestre idézem Tomcsányi Pál valószínűleg mindenkitől elfogadható, tömör s az említettnél sokkalta tágabb hatókörű definícióját: „A marketing a fogyasztási igények és kielégítésük összehangolt (tervszerű), tudatos továbbfejlesztése, a termelés irányítása és a fogyasztók megnyerése révén, ökonómiai, technológiai és lélektani eszközökkel".

Ebből a meghatározásból következik már, hogy szerzőnk nem marad, nem maradhat meg voltaképpeni, a cím ígérte témájánál: nem pusztán a kertészetről ír tehát, hanem általában a kereskedelemről, főként amidőn a reklám lélektani — sőt, „mélylélektani" — vonatkozásait elemzi, mégpedig roppant mód gazdag idézetgyűjteményt felhasználván. Mi azonban maradjunk meg a szűkebb körben; mi mindent tanulmányozhat e valóságos kisenciklopédiában az olvasó, természetszerűen elsősorban a kertészettel foglalkozó szövetkezeti, s egyéb terepen ügyködő szakember?

Fölsorolásra nem vállalkozhatunk, pusztán afféle rapszódikus tallózásra. Merőben közgazdasági nézőpontból igen tanulságos például mindaz, amit az árrésről ír, vagy ahogyan a minőség és az ár összefüggéseit taglalja, a többi között rámutatva, hogy a tetszetősségnek és ízletességnek különösen nagy szerepe van — a fogyasztók értékítéletét mindez nagymértékben befolyásolja. Ama képzeletbeli, elvont és kissé sémákba zárt ember, a „fogyasztó" persze változik, egyszersmind szokásai, kívánalmai is módosulnak. Az aratómunkás még avas szalonnát reggelizett, hozzá pálinkát ivott — vajon a kombájnos emlékezik-e rá, illetve megteheti-e?

A korábbi „rendi" eledelfogyasztás megszűnt, kiegyenlítődött, mégis, a jövedelmi különbségek viszonylagos elmosódásával párhuzamosan differenciálódnak a táplálkozási igények. Az agrártermékek mindinkább földolgozott formában jutnak piacra, s miként Tomcsányi fogalmaz: „Sikerre számíthatnak mindazok a marketingelgondolások, amelyek az egészség fokozott figyelembevételére építenek. Ez különösen kedvez a zöldség- és gyümölcsfogyasztás propagandájának". (S itt hadd következzék egy szerény kritikai megjegyzésem: „eldobó" csomagolást említ a könyv írója, s ezt a jelzőt nyelvi-logikai indokból — bármennyire is, sajnálatosan, meghonosodott már a szakzsargonban — semmiképpen sem helyeselhetem. Talán az eldobható, vagy akár eldobandó szókat ajánlanám helyette, ugyanis meglehetősen fura kép lenne, ha az áru „dobná el" vásárlóját.)

Kitűnik a könyvből, hogy a kívánatosnál kevesebb zöldséget és gyümölcsöt eszünk, aligha nehéz megítélni azonban, hogy ebben főként az elégtelen produktum a ludas. Külön nagy témakör az export, amelyről szólván, Tomcsányi Pál nagyon is aktuális követelményt feszeget; azt tudniillik, hogy lehetetlen a termelői érdekeltség megteremtése nélkül fokozni az egyébként kívánatos kivitelt. (Tegyük hozzá: ez nem pusztán a kertészeti termelvényekre áll!)

S még egy, mindenképpen újszerű nyúlványa a hatszázegynéhány oldalas kézikönyv fejtegetéseinek. Egyhelyütt arról értekezik a szerző, hogy a kertészet nem pusztán táplálkozásunkat, egészségünket szolgálja, hanem — a környezet szépítését is. Gondoljunk csak a gyarapodó hobbykertekre vagy a dísznövénytermesztésre, s rögvest belátjuk azon summázat igazát, hogy végső soron társadalom-egészségügyről is beszélhetünk.

„Kézikönyv" — írtam, s amikor a szakember, a hobbykertész s egyáltalán a téma iránt érdeklődő olvasó figyelmébe ajánlom a *Piacos kertészet* valamennyi fejezetét, hozzá kell tegyem, magától a szerzőtől kölcsönözvén a kifejezést: „önkiszolgáló áruház" a kézikönyv, amely „nem elejétől végéig való olvasásra, hanem gyakori lapozgatásra való". *(Mezőgazdasági Kiadó)*

Keresztényi Nándor

NYELVÜNK VILÁGA

Fél szemük alszik?

A sajtó igen nagy hatással van a nyelvhasználatra. Hogy nem minden munkása érzi át felelősségét, tanúsíthatja az alábbi szemle is. Egyik lapunk *egyetlen számának* szembeötlőbb hibáiból állítottuk össze.

Sok pontatlanságra, fonákságra, erőltetettségre akadunk már a *szóhasználatban* is. — Egy riport így kezdődik: „Milliók hallgatják a rádió piaci jelentését. Elsősorban a háziasszonyok. Hiszen mindennapi *étkünkről* van szó." Az *étek* régies, irodalmi szó, a mai nyelvhasználatban legfeljebb ebben a mondásban fordul el: „A retek reggel méreg, délben *étek*, este orvosság". Riportba semmiképpen sem illik; az *élelem* vagy a *táplálék* lett volna helyénvaló. — A nyelvszokástól tér el, mégpedig rosszul, az alábbi mondat szóhasználata: „Ha egy taxivezetőt *helyszínbírságoltak*, kifizette a pénzbüntetést..." Vétek alkotni és terjeszteni ilyen erőszakolt kifejezést a természetes, helyes alak helyett: *a helyszínen megbírságoltak.* A következő mondatban előforduló, eredetinek szánt kifejezés sem valami szerencsés lelemény: „Átnyújtom néhány megfigyelésemet, amit szívem szerint *feljegyzési szilánknak* nevezek." A *feljegyzés* szóhoz azonban sehogy sem illik a konkrét jelentésű *szilánk.*

Újságírásunk sajnálatos jellemzője a *szószaporítás*, a terjengősség, a bonyolult fogalmazás. Ennek egyik eszköze a *terpeszkedő kifejezés:* „Az egyiptomi elnök *pesszimizmusának adott kifejezést* Waldheim ENSZ-főtitkár *körútjával kapcsolatban.*" Ezt viszonylag könnyű javítani: „... *pesszimistán nyilatkozott*... Waldheim *körútjáról.*"

A dunai hajózási társaságok konferenciájáról szól az alábbi mondat: „A napirendi pontok között *súllyal szerepel* a dunai új áruszállítási tarifák *megvitatása* s a tolt (!) flotta szabványosításával *kapcsolatos javaslatok megtárgyalása.*" A fő hiba itt is a terpeszkedő kifejezés; de fölösleges a két szinonima *(megvitatás, megtárgyalás),* s bízvást elhagyható a *dunai* jelző is. Így lehetne tehát az egészet egyszerűsíteni: „... különösen fontos az új áruszállítási tarifáknak, valamint a tolt flotta szabványosításának megvitatása".

De a terpeszkedő kifejezések nagyobb zavart is okozhatnak, különösen ha amúgy is bonyolult mondatba vannak beépítve. Az *Önbíráskodás ügyben* — címében is hibás — tudósítás arról szól, hogy egy „taxi vezetője a parkolóhelyen kinyitotta az ott álló autó kerekének szelepét, s lapunk munkatársát, aki ezért felelősségre vonta, reprodukálhatatlan szavakkal illette, és megfenyegette". Az ügy így zárult le: „A *lefolytatott* fegyelmi *vizsgálat* alapján az Autótaxi Vállalat a gépkocsi vezetőjét — tekintve, hogy a *gépkocsi kerekének leengedése nem került megállapításra,* bár a taxi vezetője *ezt a látszatot keltette* —, szigorú fegyelmi megrovásban részesítette." Feltehetően a következő történt: A vállalat fegyelmi vizsgálatot tartott, és a taxivezetőt megrovásban részesítette. Nem lehetett ugyan bizonyítani, hogy a parkoló kocsi gumiját leeresztette, bár cselekedete ezt a látszatot keltette.

Sajtónyelvünk jellemzője az eredetieskedő, *szenzációhajhászó stílus,* a *közhelyszerű sablonok* és a *képzavar* gyakorisága. Ez a jelenség a *címekben* is megnyilatkozik, így pl.: *Népvándorlás a hegyekbe.* A kutyakiállításról szóló hír címe: *„Kutyaparádé, kutyamelegben;* ötlete annyira tetszett a szerzőnek, hogy a cikkben is, meg a kép alatt is megismételte (a szövegben már — helyesen — különírva a *kutya meleg*-et). — Szép számmal találhatók közhelyek, elkoptatott frázisok, „nyelvi kacatok" — ahogy Karinthy Ferenc találóan nevezte őket: *színpompás felvonulás; parádés védés; hősi múlt; a reakciósok mesterkedései; vállvetve indulnak a küzdelembe;* stb. — Nem hiányoznak a *divatszavak* sem. A *rekonstrukció* például négyszer szerepel egy oldalon. Többet mondana a pontosabb, konkrétabb *helyreállítás, újjáépítés* vagy a *gyökeres átalakítás, teljes felújítás, korszerűsítés.*

Előfordulnak *képzavarok* is; az enyhébbek közül való ez: „A szöuli hatóságok mindent megtesznek az ország egyesítése *útjának lelassítására.*" Az igaziak azonban a riportokban bukkannak föl, amilyen a *Hétvégi hajnal a Bosnyákon* (értsd: a Bosnyák téri piacon): „Zöldséghalmok között asszonyok kuporognak, *fél szemük alszik, a másikkal a vevőt lesik.*" Nemcsak bámulatra méltó mutatvány, hanem meggondolkoztató matematikai probléma is.

Éder Zoltán

Építőink a határon túl

Közel az egymilliárdhoz az ÉMEXPORT — Az integráció jegyében

A vezérigazgató naptárában lapoz:

— Nem, holnap nem érek rá, külföldön leszek. De holnapután készséggel...

— *Egy napra utazik külföldre?*

— Olyan fővállalkozó vállalatnál, mint az ÉMEXPORT, amely a világ harminckét országában adott már át kulcsrakészen gyárakat és egyéb létesítményeket, gyakori, hogy a vezetőknek, az irányító szakembereknek egy-két napot az építkezés színhelyén kell töltenünk. Akkor holnapután reggel várom!

Három szálloda

Két nappal később *dr. Piros István* vezérigazgató irodájában:

— A Pozsonyban házgyári elemekből épülő szállodáknál voltam. A Hron-hotelt augusztus 15-én, a Bratislavát októberben, a Nyitrát pedig jövőre adjuk át a Szlovnaft Vállalatnak. Mindhárom szálló *a Lakóterv tervei alapján, a Győr megyei Állami Építőipari Vállalat kivitelezésében készül*, s a megrendelő *elégedettségére* utal: a Slovnaft további három hasonlót szeretne rendelni. Előrehaladott tárgyalások folynak egy diákszálló építéséről, és szó lehet ilyen munkáról a Szovjetunióban is. *Ágcsernyőn már tavaly tavasszal átadtunk egy négyszáz személyes szállodát.*

E szállodákról szólni időszerű, ám elsődlegesen nem miattuk kopogtattunk az ÉMEXPORT-nál. Sokkal többet mond el a számsor: 1972-ben az 1968. évi 164,4 millió forinttal szemben csaknem 360 millió forintos árbevételt produkáltak, tavaly pedig egyetlen év alatt növelték több mint *kétszeresére* bevételüket. Hozzávetőleg 800 millió forintos árbevétellel zárták az esztendőt, az idén pedig újabb százmillióval feljebb lépnek, és már-már az egymilliárdot ostromolják. A gyors fejlődés mikéntjére várjuk a választ.

— Kibővült a tevékenységi körünk — mondja a vezérigazgató. — Amíg korábban jobbára gyárakat, komplex berendezéseket adtunk át külföldön, most egyéb építőipari munkákra is vállalkozunk. Emellett *a hatékonyság is fokozódott:* miközben árbevételünket öt év alatt csaknem megötszöröztük, a vezérigazgatóságon foglalkoztatottak létszámát 75-ről csupán 125-re növeltük. Itthoni munkatársaink mintegy negyven százaléka a külföldi kivitelezésben járatos mérnök, huszonöt százaléka közgazda, de van közöttük nemzetközi jogász, szállítási szakember is.

Jó arány

— *Mit jelent a fővállalkozás?*

— Voltaképpen mi tárgyalunk, majd szerződünk a külföldi megrendelőkkel, keressük az üzletet, kivitelezéskor pedig koordináljuk a közreműködő vállalatok munkáját. Van olyan építkezés, amelyen húsz magyar vállalat is részt vesz, jó néhány szakember *hónapokat, éveket* tölt külországban: számukra a hazaival *csaknem azonos* munkakörülményeket az ÉMEXPORT-nak kell megteremtenie. Egyebek között a mi feladatunk az építési, szerelési anyagok kiszállítása, a helyi építési előírások adaptálása, a vám- és az adózási kérdések intézése, a munkások elhelyezése, étkeztetése, s mindezek kiragadott példák csupán.

A KGST-országok integrációjának hatékonyabbá válásával a külországi építés, szerelés jelentősége *fokozódik*. A szocialista országokban végzett munkálatok zömét államközi szerződésekben rögzítik, másutt viszont többnyire versenytárgyalásokon kötődik az üzlet. Az ÉMEXPORT is kezdeményez, de a külföldi építtetők is gyakran hívják (és mind gyakrabban újra megkeresik) őket. Dr. Piros István első hallásra kicsinynek tűnő számot említ: a tőkésországokban ajánlataik ötnyolc százalékából lesz üzlet, ám a nemzetközi gyakorlatban *ez korántsem rossz arány*. Ilyen kockázattal egy exporttal foglalkozó vállalat számol.

Olykor olyan feladatra is vállalkozni kell, amely a külkereskedelemben, a fővállalkozásoknál szokatlan: műszaki fejlesztésre.

— Előadódik, hogy hazai partnereinknek, az alvállalkozók egynémelyikének *nem közvetlen érdeke* a fejlesztés — halljuk. — Ekkor kell a saját szakembereinknek munkához látniuk. Példaként említem: államközi szerződések alapján építünk vasbetonaljgyárakat a Szovjetunióban. A Szovjetunió a következő ötéves terv időszakában már csak komplexen gépesített, szinte teljesen automatizált gyárakat vásárol. Az ÉVM műszaki fejlesztési főosztályával egyetértésben, s miután vállalatunk műszaki fejlesztési alapot nem képezhet, támogatásukkal mi láttunk munkához.

Új szerződések

Gyakran felötlik: miközben Magyarországon a lakásépítkezések üteme fokozódik, s egy-két esztendeje még általános panasz volt a kapacitáshiány, *célszerű-e magyar szakemberekkel és honi építőanyagokkal külországban építkezni?* A választ éppen a közelmúlt eseményei adták meg. Az igények időszakonként *változhatnak*, s a kapacitáshiányt — átmenetileg — kapacitásfölösleg válthatja fel. Olykor a házgyárak paneljei sokasodnak, máskor a beruházásra termelő gépgyártók berendezései halmozódnak fel. Az építés, szerelés exportja mindenképpen jó, egyebek között azért, mert az ideiglenesen kihasználatlan kapacitásokat *exportbevétellé konvertálhatja*. A külföldi építkezés jól jövedelmez, s az így szerzett deviza az építőipar nagymérvű anyagimportjának részbeni fedezete is. S ami ugyancsak nem utolsó szempont: mind a tervezők, mind az építők számára sok tapasztalattal, tanulsággal szolgál az idegen közeg.

Egy-egy jelentős gyár vagy egyéb épület iparunk számára is jó hírverést jelent. Korábban és az utóbbi években több ilyet tető alá hoztak. A hamburgi konténertároló csarnoknak — amelyet egy helyi vállalattal kooperálva, az Iparterv tervei alapján, hat hónap alatt szereltek össze — Európa-szerte híre ment. A gyorsaság, a jó munka újabb szerződést hozott: ugyancsak Hamburgban még egy nagyméretű konténertároló csarnokot építettek.

Bécsben a nyolcszintes Rinter-irodaház keltett feltűnést, a Szovjetunióban, Svájcban, Angliában és az NSZK-ban pedig több perlitduzzasztó berendezés. De a távoli országokban — köztük a harmadik világ államaiban — is öregbedett a magyar építők híre. A mintegy 25 milliós *állatállomány gyógyszerellátását biztosító mongóliai biokombinát*, a kubai és az indiai üvegkombinát, az Irakba és Szíriába szállított vasbetonaljgyárak is e sorba tartoznak.

E napok is nagy jelentőségű szerződéskötések előkészítésével telnek: *NDK-beli szakemberek tárgyalnak Budapesten egy évi nyolcezer tonna kapacitású* (a hódmezővásárhelyinél is nagyobb, korszerűbb) *szaniterárugyár üzembe helyezéséről*. A gyárnak előreláthatólag 1977 végéig kell megépülnie. Szó van a indiai üveggyár bővítéséről, Nigériában üveggyár, Peruban vasbetonaljgyár, Algériában a lakásépítést segítő polygonüzem létesítéséről, és az ország mikrohullámú láncának kiépítéséről.

Földes Tamás

ANYAG- ÉS TERMÉKFORGALMAZÁSBAN,
RAKTÁR ÉS ANYAGGAZDÁLKODÁSBAN JÁRTAS,
LEGALÁBB 5 ÉVES GYAKORLATTAL
ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZÉPFOKÚ VÉGZETTSÉGGEL
RENDELKEZŐ SZEMÉLYT

anyag- és termékforgalmi
CSOPORTVEZETŐNEK
felveszünk

JELENTKEZÉS:
Bács megyei Állami Építőipari Vállalat,
Kecskemét, Klapka utca 34. Személyzeti osztály

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Nyugatnémet szén Japánban

Az egyik japán acélgyártó vállalat *ötéves megállapodást* kötött a Ruhrkohle Ag. nyugatnémet vállalattal kokszolható szén vásárlásáról. A Ruhrkohle Ag. még 1974-ben *30 ezer tonna szenet szállít Japánba.*

Csökkent a valutatartalék

A japán valutatartalékok júliusban 225 millió dollárral *csökkentek* és a hónap végén 13 204 millió dollárnak megfelelő értéket képviseltek.

A Videoton az IFIP-kiállításon

Az augusztus 5—10. között Stockholmban megrendezendő IFIP-kiállításon a Videoton az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézetében kifejlesztett TPA 70—S *grafikus displayt* mutatja be.

A VDK szénbányászata

A Vietnami Demokratikus Köztársaság szénbányái *104 százalékos arányban teljesítették első félévi termelési tervüket.* A Quang Ninh tartományban levő Hong Csiban működő szénbánya *240 ezer tonna szenet* adott terven felül.

Közlekedés, gyógyászat

Magyar kiállítás Sao Paulóban

Brazíliában eddig *három alkalommal* rendeztek magyar kiállítást, és a Hungexpo szervezésében most készülnek a negyedik önálló műszaki és kereskedelmi kiállításra vállalataink. Sao Paulóban, 1700 négyzetméternyi területen, 23 külkereskedelmi és exportjoggal felruházott vállalatunk mutatja be termékeit. A választék összeállításában *figyelembe vették* Brazília fejlesztési programjait, lehetőséget teremtve a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok kiszélesítésére.

A közönség több szakmai szektorba csoportosítva láthatja az árucikkeket. Különösen gazdag választékkal vonul fel a Medimpex, a Ganz Műszer Művek, a Medicor, a Metrimpex, a Transelektro, a Magyar Hajó- és Darugyár. Több vállalat külön *szakmai napokon tájékoztatja üzletfeleit* a közlekedési, híradásipari, gyógyászati gépekről, oktatási felszerelésekről, a vízkutatás és a bányászat modern eszközeiről, a szerszámgépekről és az erősáramú készülékekről.

A Kilencek és a Nemzetközösség

Szerződésre várva

Sorsdöntő hónapok elé néznek a brit Nemzetközösség fejlődő országai. *Legkésőbb 1975 január végéig megállapodásra kell jutniuk a Közös Piaccal, ha a jövőben szervezett keretek között kívánnak együttműködni a Kilencekkel.* A több éve kevés eredménnyel folyó tárgyalások döntő szakaszhoz érkeztek, és az év hátralevő hónapjaiban, várhatóan, felgyorsul az idő Brüsszelben. A nyugat-európai gazdasági integrációnak most már szint kell vallania, választ adva a brit csatlakozáskor nyitva hagyott kérdésre — a fejlődő nemzetközösségi országok sorsára.

Arusha — Yaoundé

Az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Római Szerződés lehetőséget nyújtott Franciaországnak, hogy volt gyarmatbirodalmát a Közös Piachoz kapcsolja és továbbra is élvezze a volt gyarmatok nyújtotta gazdasági előnyöket. A 19 afrikai ország — hajdani francia gyarmat — számára is előnyös a társult tagsági státus, termékeiket ugyanis könnyebben tudják bejuttatni a diszkriminatív közös piaci vámfalak mögé.

Három volt angol gyarmat — Kenya, Tanzánia és Uganda — valamint a Közös Piac 1969-ben megkötötte az úgynevezett *arushai egyezményt*, amely preferenciákat biztosít az aláíró országoknak. Ez, akárcsak a volt francia gyarmatok megállapodása (az úgynevezett *Yaoundé-egyezmény*) 1975. január 31-én jár le. Mindkét egyezmény meghosszabbításáról már második éve tartanak a multilaterális tárgyalások. Ezek pedig nem jártak különösebb eredménnyel, bár nem kétséges, hogy a szerződéseket valamilyen formában megújítják.

Jóval nagy gondot jelent a 24 fejlődő nemzetközösségi ország bekapcsolása a Közös Piac vérkeringésébe. Ennek megoldását sem lehet tovább húzni, hiszen a brit csatlakozási szerződés értelmében 1975. január végéig dönteni kell.

A nemzetközösség, amely a volt brit gyarmatbirodalom országainak igen laza közössége, elsősorban *gazdasági téren* kapcsolódik Nagy-Britanniához, amely a nemzetközösségi országoknak nem elhanyagolható vámkedvezményeket — nemzetközösségi preferenciákat — és pénzügyi, műszaki segélyeket nyújt. A brit csatlakozási jegyzőkönyv értelmében a vámkedvezményeket fokozatosan le kell bontani és 1977-től a nemzetközösségi országok nem élvezhetnek több előnyt a brit és a többi nyolc tagország piacán, mint bármely más, Közös Piacon kívüli ország. Mindez azt jelenti, hogy 1977-től *Nagy-Britannia számára megszűnik a viszonylag olcsó élelmiszer- és nyersanyagimport*, a nemzetközösségi országoknak pedig várhatóan értékesítési gondokkal kell szembenézniük, új piacokat kell majd keresniük és mielőbb hozzá kell látniuk — nem kis anyagi áldozatok árán — gazdaságszerkezetük átalakításához, elsősorban a feldolgozó ipar megteremtéséhez.

Az angolok a Commonwealth-országok és közvetve a maguk számára több kedvezményt szeretnének kapni Brüsszeltől, mint a volt francia gyarmatok kaptak és át akarják menteni a Közös Piacba a nemzetközösségi preferenciális rendszert. Ezt a javaslatot azonban a franciák azonnal megtorpedózták és hallani sem akarnak a yaoundéi egyezményben foglaltaknál több kedvezményről, sőt, egyes esetekben még ezek megadásától is húzódoznak.

Három lépcső?

Hosszú alkudozások után a Közös Piac a következő háromlépcsős lehetőséget kínálta a nemzetközösségi országoknak. 1. A legfejlettebbek — Ausztrália, Kanada — nem kapnak semmiféle kedvezményes elbánást a Kilencek piacán; 2. A volt afrikai brit gyarmatok és néhány fejlettebb karib-tengeri ország — Jamaika, Trinidad és Tobago, Barbados, Guyana — yaoundéi típusú társulási egyezményt köthet; 3. Az elmaradott, jóformán monokultúrás országok — Nyugat-Szamoa, Tonga — speciális áruegyezményeket köthetnek a Közös Piaccal.

Teljesen *megoldatlan* India, Bangladesh és Pakisztán ügye, ezekben az országokban ugyanis a feldolgozó, elsősorban a textilipar olyan fejlett, hogy kedvezmények nyújtása esetén nagy konkurrenciát jelenthetnek a Kilencek hazai termelésének. A jelek szerint *az indiai szubkontinens országai nem társulhatnak a Közös Piachoz*, hanem egyes termékekre esetleg egyezményeket köthetnek, amelyek bizonyos áruk vámmentes, illetve kedvezményesen bevihető mennyiségéről rendelkezik majd.

A Kilencek ajánlotta szerződéses formákat valószínűleg elfogadják majd a Commonwelth-országok. Egyelőre azonban még nem sikerült egymás között sem megállapodniuk a részletkérdésekben, érdekeik ugyanis sok esetben eltérőek. A júliusban megindult tárgyalási forduló, amely valószínűleg januárig elhúzódik, jó néhány évre előre meghatározza a fejlődő világ és a Közös Piac gazdasági kapcsolatainak alakulását.

G. Gy.—L. P.

NYOMKERESŐK

— Biztos vagy benne, hogy ez az apád?
(Dallos Jenő karikatúrája)

Divatmodell-pályázat

Tudósítónktól.

A Könnyűipari Minisztérium az őszi *Budapesti Nemzetközi Vásárra* való felkészülés érdekében nagyszabású divattervezési pályázatot hirdetett meg. A legkorszerűbb alapanyagokból a divatirányzatnak megfelelően olyan modellek tervezése a feladat, amelyek kiváló esztétikai és műszaki szinten elégítik ki a vásárlók igényeit. Célja emellett még az is, hogy elősegítse az öltözködési iparág területén dolgozó *tervezőművészek és kivitelezési szakemberek ösztönzését*

A pályázaton csak kivitelezett modellel lehet részt venni. Kizárólag *eddig még nem gyártott ruhákkal, cipőkkel, amelyeknek nagyüzemi gyártása és forgalomba hozatala egy éven belül lehetséges.*

A minisztérium különböző modellfajtákra felosztottan több mint *210 ezer forint pályadíjat tűzött ki* a legjobb ruha- és cipőmodellek jutalmazására.

A pályamunkák beadási határideje augusztus 22. A modelleket a *Divattervező Vállalathoz* kell beküldeni.

A „Jelmondat" pályázat nyertesei

Hétfői számunkban jelent meg a BRG „Jelmondat" pályázata. A beérkezett jelmondatok közül bíráló bizottság választotta ki a nyerteseket. E szerint I. díjat, 1000,— Ft-ot nyert Pető János, 1164. Budapest, Kislakások 22. A II. díj, 500,— Ft nyertese Robitz Lajos 1157 Budapest, Zsókavár u. 55. A III. díjat pedig Zolnay Márton, 1144 Budapest, Vezér u. 1. kapja (a jutalmakat postán küldjük el).

A Magyar Hírlapra szóló negyedévi előfizetést nyert (októbertől januárig) Vténich Ildikó Nyíregyháza, Molnár Lajosné Bp., Temesi Róbert Pécs, Miskolci Péter Bp., Kovács Zsuzsa Bp., Szűcs Sándor Kocs, György Dezsőné Szombathely, Tusker Ferencné Vasvár, Gyenis Rózsa Bp., és Nemes Tamásné Bp.

Hétfői számunkban ismét a legszélesebb vásárlóközönséget érintő hasznos információkat közlő reklámrejtvény jelenik meg.

Jelöltjeink a mai ügetőversenyekre

1. Amelita (8) — Ancona (6) — Absalom (7) — Sem (1).
2. Zorba (4) — Vőfély (7) — Zűrös (8) — Vehemens (10).
3. Titkos (6) — Vigyázó (2) — Útvesztő (7).
4. Vidám (1) — Zsuzsika (8) — Zrús (3) — Utcabál (4).
5. Bravüj (5) — Nászutas (1) — Utas (8) — Udine (6).
6. Svindler (1) — Revü (2) — Vencel (7) — Teofil (10).
7. Vihorlát (6) — Vénusz (4) — Uncia (5).
8. Rácürmös (6) — Tétova (3) — Urge (1) — Umbria (8).
9. Variáció (8) — Pincér (4) — Gruzin (1) — Trisztán (6).
10. Seneca (4) — Szeleburdi (6) — Solferino (7) — Vicces (5).

A versenyeket 14.30 órakor kezdik.

Piaci helyzetjelentés

Olcsóbb a paradicsom, a zöldpaprika, a házinyúl

Általános árcsökkenés van a piacokon. Nőtt az árufelhozatal, bővült a választék. Az őszibarackot osztályozottan értékesíti a kereskedelem. A múlt heti árhoz viszonyítva csökkent az őszibarack ára 2—4 forinttal. Jelenleg a budapesti piacokon 3,20—10,80 forintért árulják. Sárgabarackból több van a piacon, mint a múlt héten. *Árában lényeges változás nincs: 6—8,80-ért értékesítik.* A termelők és a kereskedelem egyöntetű véleménye, hogy a sárgabarack ára szezonja végéig már nem csökken, mert a tavaszi fagy a Duna—Tisza közén a baracktermés nagyobb részét elvitte.

Leveszöldségből nagy a kínálat. A sárgarépát és a petrezselyemgyökeret azonban még mindig csomónként árusítják. A petrezselyemgyökeret 2—4, a zellert 2,50—4,80, a sárgarépát 2—4 forintért adják csomónként. *Olcsóbban mérik a burgonyát.* Az Ella-fajtát 3,50—4, a Rózsát 5—6 forintért kínálják eladásra. Nőtt a vöröshagyma- és fokhagyma-felhozatal. Mindkettőnek az ára az utóbbi hetek áraihoz viszonyítva csökkent.. A vöröshagymát kilónként 3,80—4,50, a fokhagymát 20—22 forintért mérik.

Fejes káposztából, karfiolból és kelkáposztából a kereskedelem kevesebbet árul, mint a múlt héten. A fejes káposzta ára néhány fillérrel emelkedett, jelenleg 2,60—5 forintért árulják. *Karfiolból szegényes a kínálat, az ára a múlt hetihez viszonyítva nem csökkent.* A budapesti piacokon 7—21 forintért árusítják. Ennél csak Békéscsabán, Szentesen, Szekszárdon és Győrben olcsóbb a karfiol, ahol 5—16 forint az ára, az osztálytól függően.

A karalábé minden városunk piacán nagy mennyiségben található. Bővült a választék kelkáposztából. A kelkáposztát 5—8, Mezőtúron, Hódmezővásárhelyen és Győrben 4—6, Kaposvárott, Zalaegerszegen 6—7 forintért mérik.

Zuhant a paradicsom és a tölteni való paprika ára. Az előbbit Budapesten 3,60—7, a tölteni való paprikát 10,40—18 forintért mérik. Kecskeméten és Szegeden 3—6, Egerben, Debrecenben, Kaposvárott és Szekszárdon 3,20—5,80 a paradicsom. A tölteni való zöldpaprikát Kecskeméten, Nagykőrösön, Szegeden, Békéscsabán, Egerben, Győrben és Székesfehérvárott 6—21 forintért árusítják. *A múlt heti árakhoz viszonyítva olcsóbb az uborka is.* Budapesten 4.40—8,80, Békéscsabán, Veszprémben, Győrben 4—8 forint az ára.

Szegényes a halpiac. Csak ponty, amúr, keszeg és kárász kapható. A múlt heti árhoz viszonyítva egy forinttal *olcsóbb a kárász és a keszeg.*. A körösi keszeget 10—12, a kárászt 11—12, a balatoni keszeget 13—14, a dévért 14, a kilón aluli pontyot 20, a kilón felülit 23-ért árusítják. Az amúr 20 forintba kerül. A halászlének való vegyes halat 22 forintért árusítják.

Olcsóbban árusítják a házinyulat. Tisztítottan 24—25 forint, egy-két forinttal olcsóbb, mint a múlt héten volt.

Budapesten az átlagárak a következőképpen alakultak: Kilogrammonként a főzőtök 2—4, a karalábé 3,20—4, a nyári alma 5—10, a körte 3—9, a málna 22—26, a ribizli 23—27, a tojás 0,90—1,60 forint. Reklámozzák a kevésbé hízott kacsát, májasan 38 forintért. A csirke és a tyúk ára változatlan.

B. I.

AZ IDEGENFORGALMI ÚJSÁGÍRÓK és írók nemzetközi szövetsége magyar szervezetének tagjai tegnap délután találkoztak a Magyar Sajtó Házában Jean Paul Delfelddel, a FIJET elnökével, aki tájékoztatta őket a soron levő feladatokról.

A BUDAPESTI KODÁLY-KÓRUS háromnapos vendégszereplésre Szabolcs-Szatmár megyébe érkezett. Tegnap este Kisvárdán, ma Mátészalkán, holnap Vásárosnaményban lép fel.

BÉKÉSI ESTÉK címmel folklór műsort mutattak be tegnap este a Gyulai Várszínházban. Táncosok, zenészek, népművészek mutatták be a megye élő és rekonstruált folklórját.

HA REGE, REGE, REGE címmel rendez előadássorozatot a miskolci Gárdonyi Géza Művelődési Ház a Miskolci Galériában. A fellépő együttesek népzenei összeállításokat mutatnak be. Tegnap a Budapesti Nemzetiségi Táncegyüttes mutatta be műsorát.

A SZOLNOKI PÁLYAUDVAR gyalogos aluljáróját pénteken megnyitották az utasok előtt. A pályaudvar építése még egy évet vesz igénybe. Avatása jövőre lesz.

SÚLYOS ÁRVÍZ PUSZTÍT Indiában és Bangladesben. Az elemi csapás eddig 789 áldozatot követelt. Bangladesben a hadsereg kénytelen számos területet kiüríteni.

A BALMAZÚJVÁROSI ÓVODÁT 50 férőhellyel bővítették. Az anyagot a helybeli Lenin Téesz adta és szállította a helyszínre. Az építkezést a téesztagok végezték társadalmi munkában.

A GYŐRI LISZT FERENC kórus tíznapos vendégszereplésre utazott az NDK-ba. A városi tanács együttese Lipcsében, Erfurtban, Weimarban ad hangversenyt.

NÉLKÜLÖZNI INDULNAK Svédország sarkkörön túli területére a „Survie" (Túlélés) nevű expedíció tagjai. A húsz nyugat-európai alpinista három héten keresztül tanulmányozza az életbenmaradás lehetőségeit a kopár területen.

A SZOT KÜLDÖTTSÉGE, élén Komár Andrással, a Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének titkárával ötnapos látogatáson Ecuadorban tartózkodott. A magyar vendégek az ecuadori szakszervezeti mozgalommal ismerkedtek meg.

JEVGENYIJ NYESZTERENKO, a világhírű szovjet énekes szombaton és vasárnap lép fel utoljára a margitszigeti színpadon. Az Aida és a Mefisztofele basszusszerepét énekli.

MAGYAR—FRANCIA IFJÚSÁGI TÁBOR nyílt tegnap Tatán. Ötven francia és ötven magyar fiatal vesz részt a baráti táborozáson két hétig, majd a Balatonra és a fővárosba is ellátogatnak.

A PÉCSI NAGY LAJOS GIMNÁZIUM leánykara pénteken nyolcnapos vendégszereplésre Dániába utazott a Korinth városban működő ifjúsági énekkar meghívására.

SZEDIK A SÁRGADINNYÉT a Kecskemét környéki meleg homokon. Néhány nap múlva már tömegesen értékesítik a termelők az édes csemegét. Érnek a Kecskeméti Zöldségtermelő Kutató Intézet tenyészkertjében újonnan nemesített görögdinnye hibridek is.

A JÁRVÁNYOS AGYHÁRTYAGYULLADÁS Brazíliában eddig több száz halálos áldozatot szedett. Az uruguayi kormány lezárta a brazil határt, s megszűnt a két ország közötti légiforgalom is.

GAÁL ISTVÁN HOLT VIDÉK című filmje nyerte el idén a franciaországi Biaritz filmklub közönségdíját, mint a múlt év legjobb, legeredetibb filmalkotása.

A KUTYÁJÁRA HAGYTA VAGYONÁT Clarice Alathea Hancock angol asszony. A majdnem ötezer dollárnyi pénzből Rajah nevű ebének mindennap fél kiló főtt húst, vesét, kekszet és vitamintablettákat kell kapnia. Ez is kutyasors . . .

LENGYEL FOTÓKIÁLLÍTÁS nyílt pénteken a salgótarjáni Fotó Galériában a krakkói fotóklub tagjainak csaknem száz alkotásából.

AZ ELSZAPORODOTT SZÚNYOGOK IRTÁSÁT öt nagy kapacitású gázfejlesztő géppel kezdték meg a Dunántúl idegenforgalmi üdülőtájain. További három aerosolgenerátor dolgozik jelenleg a Dunakanyarban is, közülük egy kompon halad.

A FŐVÁROSI FELVONÓJAVÍTÓ VÁLLALAT pausál szerviztelepe augusztus 18-án és 19-én ünnepi inspekciós ügyeletet tart 6.45 és 15.45 óra között. Ha a vállalat hatáskörébe tartozó felvonók felmondják a szolgálatot, az érdekeltek a 428—915 telefonszámon hívhatják a szerelőket.

A BORSODI SÖRGYÁRBAN három műszakban naponta ötezer hektoliter sört főznek. A gyárban pénteken töltötték meg a 100 millomodik üveget idei sörrel.

SZABADTÉRI SZOBORKIÁLLÍTÁS és Czimber Antal kisplasztikáinak tárlata nyílik hétfőn délután fél 6 órakor Salgótarjánban, a József Attila Művelődési Központ helyiségeiben.

Szovjet folyóirat jubileuma

A moszkvai Pravda pénteken megemlékezett a Mezsdunarodnaja Zsizny című szovjet folyóirat fennállásának 20-ik évfordulójáról. A szovjet TIT külpolitikai folyóiratának munkásságát méltatva, az SZKP sajtóorgánuma a többi között megállapítja: a folyóiratnak húsz év alatt megjelent 238 száma jelentősen hozzájárult a szovjet állam és az SZKP nemzetközi tevékenységének megismertetéséhez. Különös figyelmet érdemelnek időszerűségüknél fogva azok a publikációk, amelyek a folyóiratnak Külpolitika és az ideológiák harca című rovatában jelennek meg.

Gyászszertartás Zaluziban

Pénteken délelőtt a csehországi Zaluziban a párt- és állami élet képviselőinek jelenlétében gyászszertartáson búcsúztatták a vegyipari kombinátban július 19-én bekövetkezett tömegszerencsétlenség 17 áldozatát. A búcsúztatáson részt vett *Ladislav Adamec* cseh miniszterelnök-helyettes vezetésével Csehszlovákia Kommunista Pártjának és a kormánynak, valamint *Vladimír Marik* titkár vezetésével a szakszervezetek központi tanácsának a küldöttsége.

Merre járnak a magyar hajók?

A MAHART tengerjáró hajóinak péntek esti helyzete: Az Ady Ogyesszában (Szovjetunió), a Hungária Santosban (Brazília), a Duna Bandirmában (Törökország), a Rába és a Hajdúszoboszló Galatzban (Románia), a Cegled Rijekában (Jugoszlávia), a Debrecen Alexandriában (Egyiptom), a Herend Triesztben (Olaszország), a Somogy Sevillában (Spanyolország), a Székesfehérvár Torviscosában (Olaszország) rakodik.

A Petőfi az 50,22 és a 00,16 fok alatt Antwerpen (Belgium), a Budapest a 38.40 és a 11.23 fok alatt Bordeaux (Franciaország), a Tisza a 01.00 és a 08.10 fok alatt India, a Tata a 43,23 és a 15.40 fok alatt Monfalcone (Olaszország), az Ujpest a 40,40 és a 18,29 fok alatt Pireus (Görögország) felé halad.

A MAHART rádióval felszerelt folyami hajóinak helyzete: Az Ozd Reniben (Szovjetunió), a Kaposvár Galatzban (Románia) áll. A Gyöngyös Pozsonynál (Csehszlovákia), a Szekszárd Lomnál (Bulgária) felfelé, a Szolnok Lomnál (Bulgária), a Szob Mohácsnál lefelé halad a Dunán.

Külföldi csempészt ítéltek el

A XIII., Népfürdő utca és az Újpesti rakpart kereszteződésének közelében egy este rendőrjárőr igazoltatta a gépkocsin utazó *Anouar Ayoubi* 35 éves üzletkötő, szíriai állampolgárt. Az igazoltatás közben a férfi csaknem 46 000 forintot próbált a gépkocsi kerekeinél elrejteni, azonban észrevették, s az elrejtett összegeket lefoglalták. A pénz túlnyomó része az üzletkötő által Magyarországra hozott csempészáruk, főként pulóverek értékesítéséből származott, amelyeket *Lakatos Jánosné Csurai Mária* 33 éves budapesti háztartásbeli értékesített.

A Központi Kerületi Bíróság Anouar Ayoubit egyévi és kéthónapi szabadságvesztésre, 20 000 forint pénzbüntetésre és 20 000 forint vagyonelkobzásra, Lakatos Jánosnét nyolchónapi szabadságvesztésre ítélte.

AZ ISEUMI NYÁRI JÁTÉKOK Szombathelyen tegnap este Plautus A hetvenkedő katona című vígjátékának bemutatójával elkezdődtek. A darabot a Színház- és Filmművészeti Főiskola hallgatói adták elő, Békés András rendezésében.

HARMINCHÁROM NYELVEN BESZÉL és olvas Lev Cserenkov, a szovjet tudományos akadémia fiatal munkatársa. Nyilatkozatában elmondta, hogy az angol nyelv megtanulása volt számára a legnehezebb; valószínűleg azért, mert arra már az iskolában is tanították.

SZÁZNYOLCADIK SZÜLETÉSNAPJÁT ünnepelte pénteken Pásztón özv. Strecho Boldizsárné. A nagyközség társadalmi szervei köszöntötték, pénzjutalommal, édességgel, virággal kedveskedtek az idős asszonynak, aki kitűnő egészségnek örvend.

Halálos és súlyos balesetek

Tatabányán Jakab Sebestyén, 66 éves nyugdíjas, helyi lakos, kerékpárral nem adta meg az elsőbbséget a jelzőtáblával védett útvonalon haladó személygépkocsinak, amely elütötte. Az idős ember olyan súlyosan megsérült, hogy kórházba szállítás után meghalt. A személygépkocsi vezetője és egy utas könnyebben sérült meg.

Budapesten, a VIII. kerületi Gutenberg tér 3. szám előtt Mátyás Győző 20 éves egyetemi hallgató, budapesti lakos, személygépkocsiját a megengedettnél nagyobb sebességgel vezette, és elütötte Halász Istvánné 71 éves nyugdíjas, budapesti lakost. Az idős asszony sulyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. A mentők kórházba szállították. Mátyás László ellen eljárás indult.

A XVIII. kerületi Vörös Hadsereg útja 22. előtt Szomjas Gusztáv 51 éves gépkocsivezető, budapesti lakos, szabálytalanul haladt át az úttesten és egy személygépkocsi elütötte. A mentők súlyos, nem életveszélyes sérüléssel kórházba szállították.

A XXI. kerületi Kossuth Lajos utca és Tanácsház utca kereszteződésében Rózsa László 28 éves úszómester, budapesti lakos, a kijelölt gyalogátkelőhelyen személygépkocsijával elütötte Szakács Dezsőné 64 éves háztartásbeli, budapesti lakost. Szakácsné súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. A mentők kórházba szállították. Rózsa László ellen eljárás indult.

Győrben, vasalás közben halálos áramütést szenvedett Treplán József 19 éves segédmunkás. A felelősség megállapítására vizsgálat indult.

Hőség

A várható időjárás ma estig: Nyugat felől időnként megnövekvő felhőzet, főként az ország északnyugati részén szórványos záporokkal, zivatarokkal. Mérsékelt, napközben megélénkülő délnyugati, nyugati szél. A nagy meleg északnyugaton kissé mérséklődik. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet 28—34 fok között.

A Duna vízállása tegnap Budapestnel 376 centiméter volt.

Megjelent az

ÉLET ÉS IRODALOM

új száma

A tartalomból: Agh István: Száz évvel hátrébb — Nagy Péter: Londoni látogatás — Kritikusok műhelyében: Réz Pálnál — Faragó Vilmos: Petőfi-érvek egy mai vitához — Sükösd Mihály elbeszélése — Gyurkó Géza és Suha Andor riportja: A munkások szava.

A Szovjetunió és a fejlődő országok

Kéz a szakadék felett

A fejlődő országok számára az egyik legnehezebb, de legfontosabb feladat az *önálló nemzeti ipar* megteremtése. Pénzügyi erőforrásaik korlátozottak és a szakemberhiányból is következik, hogy ezzel a feladattal egyedül nem képesek megbirkózni.

A segítség és céljai

A Szovjetunió jelentős segítséget nyújt a fejlődő országoknak iparuk megteremtéséhez. A tőkés országok elsősorban az *alapanyag-kitermelő ipart* részesítik segélyben, és ezzel elősegítik a régi gazdasági viszonyok konzerválását. Elsődleges céljuk saját nyersanyagszükségletük kielégítése, nem pedig a komplex gazdaság kialakításának elősegítése. A szovjet támogatás olyan *ipari létesítményekre* összpontosul, amelyek a fejlődő országok nemzetgazdaságának magvát képezik, és alapul szolgálnak a komplexitás kiépítéséhez. A Szovjetunió mindenekelőtt a *termelő ágazatok* kiépítésében működik közre, és főleg az ipar *állami szektorát* támogatja, hiszen ennek fejlődésével a politikai függetlenség is erősödik.

A harmadik világnak nyújtott szovjet gazdasági-műszaki segélyek 76 százaléka az ipar és az energetika területére irányul. Ezen belül a rendelkezésre álló anyagi eszközöknek több mint a felét nehézipari létesítmények, vállalatok építésére fordítják. Jellemzi még a szovjet iparosítási segélyeket, hogy a létesülő üzemek azonos termelési vertikum különböző fokozatait képviselik. Indiában például szovjet segítséggel folyik a vaskohászati nyersanyagok kitermelése, a vaskohászat és az ehhez kapcsolódó nehézgépgyártás. Az asszuáni erőmű Egyiptomban magvát képezi a körülötte kialakuló ipari-agrár komplexumnak. Innen látják el árammal a heluáni kohászati műveket, amely ugyancsak szovjet segítséggel bővítette kapacitását. Ugyanitt szerszámgépgyár is működik, amely a fiatal egyiptomi gépipart látja el berendezésekkel.

A Szovjetunió a műszaki-gazdasági megállapodások alapján eddig 860 ipari objektum építésében vett, illetve vesz részt a fejlődő országokban. Ebből 400-at üzembe helyeztek. 1971 és 1975 között 220 iparvállalat épül szovjet segítséggel a harmadik világ országaiban. Jelenleg a Szovjetuniónak 45 fejlődő országgal — 20 ázsiai, 22 afrikai, 3 latin-amerikai — van gazdasági-műszaki együttműködési szerződése, ennek keretében bonyolítják le a segélynyújtást is. A kormányközi bizottságok rendszeresen elemzik a gazdasági és műszaki együttműködés aktuális és hosszú távú kérdéseit. Örvendetes gyorsasággal növekszik a Szovjetunió és a fejlődő országok *ipari kooperációinak* száma, jelezve a mélyülő együttműködést.

Áram, technika, kereskedelem

A sokoldalú gazdasági segítség fontos területe a *fűtőanyag- és energiabázis* kialakításának előmozdítása. A korszerű ipari létesítményeknek mind nagyobb szükségük van megfelelő mennyiségű fűtőanyagra, és a továbblépés alapját jelentő energiára. Érdemes néhány példát megemlíteni, amelyek jól mutatják a Szovjetunió sokirányú, a nemzeti energiabázis megteremtésére irányuló erőfeszítéseit a fejlődő országokban. India, Egyiptom, Irak, Afganisztán és Pakisztán az elmúlt években geológiai kutatások és termelési berendezések szállításával kapott segítséget a Szovjetuniótól kőolaj- és földgázkészletei feltárásához, kitermeléséhez. Több olajfinomító is épült szovjet segítséggel — Etiópiában, Törökországban —, és ma már a szovjet támogatással létrehozott petrokémiai feldolgozó üzemek évi kapacitása eléri a 12 millió tonnát.

A Szovjetunió, több évtizedes gyakorlatából kiindulva, nagy jelentőséget tulajdonít a *vízi energiaforrások* hasznosításának. Szíriában, Afganisztánban, Egyiptomban és másutt működött közre vízi erőművek felépítésében, amelyek az ipari célok mellett az öntözéses termesztést is kiterjesztik.

A gazdasági együttműködés, ezen belül az iparosítás elősegítése nem szűnik meg az ipari létesítmények felépítésével. A fejlődő országoknak korszerű technikára és technológiára van szükségük. Amíg a tőkés országok nagy összegeket kérnek a legkorszerűbb technika továbbadásáért, a Szovjetunió sok esetben díjtalanul adja át technikáját licencek és más formában.

A fejlődő országok iparosításához jelentősen hozzájárul a dinamikusan bővülő *kereskedelmi forgalom* is, amely e viszonylatban az elmúlt tíz évben 2,4-szeresére nőtt, és meghaladta a 3,35 milliárd rubeles értéket.

G. Gy.—L. P.

Közérdekű döntés

Újabb támogatásokkal ösztönzik a gyermekcipők és a csecsemőruhák termelését

Tudósítónktól.

A Tárcaközi Ár- és Termékforgalmi Bizottság megtárgyalta legutóbbi ülésén a Könnyűipari Minisztérium előterjesztését, amelyben *egyes gyermekruházati cikkek termelési érdekeltségének megteremtésére tett javaslatot.* Az előterjesztés előzménye, hogy a jogos bírálatok nyomán a minisztérium — a Belkereskedelmi Minisztériummal, az Országos Anyag- és Árhivatallal együtt — megvizsgálta, melyek azok a gyermekruházati cikkek, amelyek termelését a vállalat anyagi érdekeltségének hiánya nehezíti.

A minisztériumi elemzés egyértelműen ilyen árunak ítélte a *gyermekcipőket,* továbbá a *csecsemő kötött-, pamut- és szintetikus ruházati termékeket.* A gyermekcipő túlnyomó többsége ugyanis hatósági megkötéssel mozgó árformába tartozik, s itt áremelés 1968 óta lényegében nem lehetséges. Az érvényes árvetési rendszer az alapvető technológiai változáson, illetve az eltérő anyagfelhasználáson kívül nem engedi még új termékeknél sem, hogy a vállalat többletköltségeit az árban érvényesítse. Másrészt viszont a jelenlegi költségnormatívák az 1966—67-es termékösszetételt tükrözik, bár azóta az igények erőteljesen változtak, *nőtt a puhabőrből, puhatalppal és kéreggel készített, drágább gyermekcipők kereslete.* Az igények változásából eredő többletköltségeket a vállalatok nagymértékben maguk viselik.

A Könnyűipari Minisztérium előterjesztése megállapítja: ahhoz, hogy a gyermekcipők gyártásának termelési érdekeltségét megteremtsék, mind a minisztériumi vállalatoknál, mind a helyi iparban indokolt lenne a jelenlegi fogyasztói árkiegészítést 10 százalékkal emelni, illetve a forgalmi adót 10 százalékkal csökkenteni. *Ez mintegy 50 millió forintos támogatásnak felelne meg.*

A fogyasztói árkiegészítés módosításával párhuzamosan javasolja a minisztérium, hogy az érvényes kalkulációs előírás szerinti termelői árat ugyanilyen mértékben *növeljék.* A számítások szerint, ha a jelenlegi fogyasztói árkiegészítést, illetve a forgalmi adót 10 százalékkal változtatják, *a gyermekcipők átlagos 0,7 százalékos vesztesége mintegy 6,3 százalékos nyereséggé alakul.*

Csecsemő kötött pamut és szintetikus termékekből a belkereskedelem igénye az idén, 1973-hoz képest, mintegy *negyvenötven tonnával emelkedik.* Ezt a többletet a Békéscsabai Kötöttárugyárban előállított termékekből elégítenék ki.

A termékek veszteségessége részben a gyártó vállalat egyébként is rossz gazdasági helyzetével függ össze. A vállalati gondok rendezésére már történtek intézkedések, de ezek hatása csak később érzékelhető. *Az igények kielégítése miatt átmenetileg szükséges a gyárat a csecsemőruházati cikkek termelésére ösztönözni.*

A Tárcaközi Ár- és Termékforgalmazási Bizottság, megvitatva a minisztérium előterjesztését, *mérlegelte a kormány népesedéspolitikai programjából következő igényemelkedést.* A határozat kimondja, hogy *a gyermekcipők fogyasztói árkiegészítését 10 százalékkal csökkentik.* Hozzájárult a bizottság ahhoz is, hogy *emelhessék a termelői árakat.* A Tárcaközi Ár- és Termékforgalmi Bizottság egyetértett továbbá azzal, hogy a csecsemő pamut és szintetikus termékek gyártására a Békéscsabai Kötöttárugyárat *anyagilag ösztönözzék.* Az ösztönzés megvalósítására a bizottság — mindkét termékcsoportra vonatkozóan — intézkedésekre kérte fel a Pénzügyminisztériumot, az Országos Anyag- és Árhivatalt, a Belkereskedelmi, valamint a Könnyűipari Minisztériumot.

Kevesebb szabálytalanság

Építés a termelőszövetkezetekben

Az állami építőipari vállalatoknál végzett viszgálatokon túl az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium — a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium és a SZÖVOSZ együttműködésével — rendszeresen ellenőrzi a téeszek építőipari közös vállalkozásait és az általános fogyasztási és értékesítési szövetkezetek építőipari részlegei bér- és munkaerőgazdálkodását. Legutóbb 24 helyen tartottak ellenőrzést, s ebből 20 építőipari szervezetnél már másodszor jártak, hogy megállapíthassák, milyen fejlődést értek el az előző vizsgálat óta.

Megállapították, hogy az ellenőrzött építőipari szervezeteknél és részlegeknél *a korábbinál jóval ritkábban került sor jogtalan béren kívüli juttatásra,* a megengedhetőnél magasabb különélési pótlék és szerszámhasználati díj térítésére.

Lassú még az előrehaladás az ösztönző bérek alkalmazásánál, a munkák és a dolgozók besorolásánál, s általában a bérezési jogszabályok érvényesítésében. Az ellenőrzött szervezetek végrehajtották a munkásbesorolásokat, de gyakori volt, hogy a jogszabállyal ellentétben *a dolgozókat magasabb kategóriába sorolták, mint ami megillette volna őket* a munkakörülmények vagy szakképzettségük alapján. A vizsgált téeszvállalkozások a dolgozók 80 százalékát sorolták magasabb képzettségű szakmai fokozatokba; az állami építőipari vállalatoknál e dolgozók aránya 60 százalék.

A bérgazdálkodást szigorító korábbi intézkedések hatására a vizsgált időszakban az építőipari téeszvállalkozásoknál és az ÁFÉSZ építőipari részlegeknél *csökkentek az átlagbérek,* s miután a központi bérpolitikai intézkedések alapján az állami építőipari vállalatok munkásainak átlagkeresete 7,4 százalékkal növekedett, *mérséklődtek a korábbi nagy kereseti aránytalanságok.*

Lebegtetik a francia frankot

A párizsi bejelentés visszhangja

A nyugat-európai fővárosokban általában *idegesen reagáltak* a francia kormánynak arra a bejelentésére, hogy *a fizetési mérleg várható deficitje miatt fél évig, a többi közös piaci valutától függetlenítve, lebegteti a frankot.* Számos ország úgy döntött, hogy legalább egy napig zárva tartja valutapiacait, amíg kitisztul a helyzet, a független lebegtetésben azonban egyik állam sem követte Franciaország példáját.

Párizsban hétfőn délelőtt a bankok közötti ügyletekben az első órákban a frank átlag *4—5 százalékkal értékelődött le.* A külföldi valuták közül *a dollár bizonyult a legerősebbnek,* a frank árfolyama vele szemben 6 százalékot esett péntekhez képest. A londoni valutapiacon a frank szintén több mint 5 százalékkal értékelődött le a dollárral szemben, s az amerikai valuta erősödött a többi nyugat-európai pénzhez viszonyítva is.

Mint a délelőtti jelentésekből kitűnt, a Közös Piacon kívül álló Svédország és Norvégia is csatlakozott azokhoz az országokhoz, amelyek meghatározatlan időre bezárták valutapiacaikat.

Brüsszelben az Európai Közösségek Bizottsága vasárnap délután háromórás *válságtanácskozást* tartott. Az ülésről kiadott nyilatkozatban a bizottság rámutat, hogy a francia frank lebegtetése még jobban aláhúzza a tagállamok gazdaságpolitikai intézkedései szoros összehangolásának szükségességét. A bizottság azt ígéri, hogy ezzel kapcsolatban haladéktalanul megteszi a megfelelő kezdeményezéseket. Ezek sorában rövidesen jelentést tesz közzé a Kilencek pénzügyi-gazdasági problémáiról és közös megoldásokat javasol.

Willy Brandt nyugatnémet kancellár egy vasárnap esti tévéinterjúban úgy vélekedett, hogy a francia intézkedés a megemelkedett energiaköltségek súlyos hatását jelzi, és hogy ő maga nem vár gyors megoldást. Az NSZK — fűzte hozzá — a többi tagországgal együtt, egyelőre tartja magát a valuták összehangolt lebegtetésének rendszeréhez.

Angliában élénk visszhangot keltett a francia bejelentés. A lapok vezércikkei és kommentárjai főleg attól tartanak, hogy a francia valuta külön útra lépése megtorpedózza az Európai Gazdasági Közösség tervezett pénzügyi unióját.

Párizsi kormánykörökben arra hivatkoznak, hogy a döntés a jelenlegi helyzetben *elkerülhetetlenné* vált, mert pillanatnyilag a legfontosabb gazdasági feladat az export növelése, hogy az ország megfelelő devizakészletekkel rendelkezhessen az importált olaj árának megfizetéséhez.

A burkolt leértékelés azonban a belső piacon *újabb lökést ad majd az inflációnak,* a bérek és fizetések vásárlóereje tovább csökken és még jobban kiéleződik a szociális feszültség.

De Clercq, a belga ügyvivő kormány pénzügyminisztere *sajnálatos lépésnek* nevezte a francia kormány elhatározását és kijelentette, hogy az *súlyos csapást mér a Közös Piac gazdasági és pénzügyi uniójának terveire,* amelyek amúgy is nehezen valósulnak meg.

HORIZONT

Olajáremelés Venezuelában

Caracasi hírek szerint a venezuelai kormány február 1-től *ismét emeli* a kivitelre kerülő kőolaj árát. Az idén január 1-től a venezuelai nyersolaj adóalapul szolgáló árát barrelenként az addigi 7,74 dollárról 14,08 dollárra emelték.

Veszteglő hajók

Az angol hajózási kamara adatai szerint tavaly decemberben *növekedett az áruhiány miatt tétlenül vesztegelni kényszerülő hajók száma.* December végén világviszonylatban 837 ezer tonna űrtartalmú 160 hajó kényszerült áruhiány miatt kikötőbe visszavonulni.

Kereskedemi deficit Jugoszláviában

A Jugoszláv Statisztikai Hivatal adatokat közöl a külkereskedelem múlt évi állásáról. Az export 48 milliárd 494 millió dinár értékű volt, *18 százalékkal* nagyobb, mint az előző évben, az import viszont *40 százalékkal* növekedett és összesen 76 milliárd 689 millió dinárt ért el. A jugoszláv külkereskedelmi mérleg *hiánya* tehát tavaly 28 milliárd 195 millió dinár volt. A kivitel 1973-ban az európai szocialista országokba 21 százalékkal, az innen származó import pedig 39 százalékkal emelkedett.

Mindig úton

Változatos, érdekes munkakörbe

JEGYKEZELŐNEK

FELVESZ NŐKET ÉS FÉRFIAKAT

budapesti és Pest megyei telephelyeire

a

Jelentkezés:
Volán 20. sz. Vállalat
Budapest XIII., Szabolcs u. 17. és
XI., Andor u. 31.

VOLÁN

A 2. szarajevói nemzetközi karikatúrakiállítás anyagából
(Georgi Hajdi-Vaskov — Jugoszlávia)

Járvány

Ismerősöm felhívott telefonon és szokatlan orrhangon hadarta: zsegids bár rajtunk, dögrovázson bagyung, balabenynyien vegszüng, azbondák impulenza. Éppen kezemben egy napilap és felolvastam a KOJÁL-jelentést: „A fővárosban jelenleg (január 15-én) semmi jele az influenzajárványnak". Azt is hozzátettem, biztosan meghűltetek, náthásak vagytok, megyek, és segítek, amit tudok.

Harmadnap az ismerősöm hívott fel, arról érdeklődött érces és vidám hangon, hol kések a megígért grúz teával. Tüszszögések kíséretében — hozzá hasonló orrhangon — elmondtam, nálunk is beteg az egész család. Elővette a 19-én megjelent újságok egyikét és olvasta: „A járvány nagyobb fokú terjedését Japán kivételével eddig sehol sem észlelték. Az eddigi influenzás megbetegedéseknél tömeges járványokat okozó »A« vírusokkal még nem találkoztak."

— Az nem lehetséges, hogy a te közvetítéseddel én mégis találkoztam az „A"-val vagy más, szolidabb fajtával?

— Lehetetlen, éppen itt olvasom: a fővárosban és több megyében működő influenzamegfigyelő szolgálat szerint eddig sem a betegforgalomban, sem a táppénzes betegállomány alakulásában nem észleltek járványra utaló változásokat. Biztosan meghűltetek, náthásak vagytok, megyek és segítek, amit tudok, én már be vagyok biztosítva a nátha ellen...

— Beggyugtattál!

R. F.

Gyilkos férj

Charles Malta autógyári munkás az Egyesült Államok Michigan államában, Felső-Fentonban, 1966 óta három feleségét temette el. A rendőrség erősen gyanítja, hogy egyik sem természetes úton halálozott el.

Az első asszony autóbaleset áldozata lett — a gépkocsit a férj vezette. A második halálakor — 1970-ben — már hivatalosan is felmerült a gyanú, hogy a férfi otthonában a lépcsőről letaszította feleségét úgy, hogy az belehalt sérüléseibe. A vádat akkor nem tudták bizonyítani, és Maltát felmentették.

December végén kísérteties pontossággal megismétlődött a három évvel ezelőtti eset. A harmadik feleség is *lezuhant* a lépcsőn, és életét vesztette. A második és harmadik baleset körülményeinek kivizsgálása után a gyilkos férjet letartóztatták.

Egyiptomban havazik

Hazánkban továbbra is enyhe a tél

Szárazföldürk nyugati és középső része fölött magas légnyomású zóna húzódik, hatására enyhe, a reggeli ködöktől eltekintve, száraz az idő. Kelet-Európában viszont az Azovi-tenger fölött elhelyezkedő alacsony nyomású légörvény kiterjedt havazásokat okoz. A Kárpát-medence időjárását továbbra is a magasnyomású zóna határozza meg.

Hazánkban tegnap plusz 1—plusz 5 fokig, az északkeleti és délnyugati országrészben egy-két fokkal fagypont alá süllyedt a hőmérséklet. Délelőtt nyugaton derült, keleten erősen felhős volt az ég, kisebb esőt is jelentettek.

Óriási hóvihar tombolt a hét végén a ciprusi Tródosz hegyes körzeteiben, több falu elszigetelődött a külvilágtól. Példátlan hóvihar zúdult az elmúlt napokban Alexandria földközi-tengeri kikötőjére. A szél sebessége óránként 70 kilométert is elért, a tenger 6 méteres hullámokat vetett, Alexandria nem tudott hajókat fogadni. Emberemlékezet óta ez az első tél, amikor Egyiptomban havazik. Libanonban is szokatlanul hideg és esős az időjárás. A legtöbb hegyi úton szünetel a forgalom. Pakisztánban megszakadt a főváros és a többi város közötti telefonösszeköttetés, megbénult az autó- és vasúti forgalom. A Magas-Tátra szlovákiai részén vasárnap három lavina zúdult alá, 14 embert megölt. A Csorba-tónál egy lavina elsodorta a komarnói gépipari középiskola ott síző 24 diákját. 12 gyerek és egy tanító szörnyethalt. Lavinaveszély miatt betiltották a sítúrákat.

A MAGYAR ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR kirobbanó sikert aratott szombaton este a luxemburgi Esch-Sur-alzette város színházában. A hangverseny után a város vezetői fogadáson látták vendégül a művészeket.

KISZÖKÖTT EGY RIO DE JANEIRÓ-I BÖRTÖNBŐL 23 elítélt. Fegyveres tűzharc közben menekültek, az egyik fogoly halálos sebet kapott, három őr megsebesült. Hatot elfogtak a rabok közül.

HAT ÉS FÉL MILLIÓ szőlőoltványt állítanak elő a Balatonboglári Állami Gazdaságban, ahol az alanyveszőket több mint tíz nemes fajtával oltják be.

NYOLCÉVI SZABADSÁGVESZTÉSRE ítélte az odera-frankfurti körzeti bíróság embercsempészésért Margot Neidhardt nyugatnémet lakost, aki NDK-beli állampolgárokat csempészett az NSZK-ba.

MEGKEZDŐDÖTT hétfőn a győri Rábatex Textilipari Vállalatnál az újonnan épült festődében a termelés. Új divatú ágyruhákat, színes ingek és női ruhák anyagát festik ki.

AZ EGYIPTOMI ARAB KÖZTÁRSASÁG lakosainak száma a múlt év végén 36 millió volt, ebből 18 175 000 férfi. Az ország lakossága évente 787 ezer fővel gyarapodik.

KERESKEDELMI SZAKMUNKÁSKÉPZŐ iskola építését kezdték meg Kecskeméten. A nyolctantermes iskolát és a mellette levő százszemélyes diákotthont 1975-ben adják át rendeltetésének.

NÉGYÉVI SZABADSÁGVESZTÉSRE ítélte és 35 ezer forint kártérítésre kötelezte a Központi Kerületi Bíróság Juhász Vödrös Mihály 26 éves géplakatost, többrendbeli lopás büntette miatt.

HORVÁT JENŐ FESTŐMŰVÉSZ kiállítását tegnap nyitották meg Nyíregyházán és azon a művész mintegy 30 alkotását mutatják be.

MEGKEZDTÉK A NAPOSCSIBÉK szállítását az olaszliszkai keltetőállomásról. A harminc elektromos működéssel ez évben több mint kétmillió csibét és kacsát keltetnek.

PÓDIUM '74 címmel irodalmi sanzonesteket rendeznek a salgótarjáni Karancsszálló mozaiktermében. A sorozat első előadása tegnap volt Zsolnai Hédi műsorával.

ÖRKÉNY ISTVÁN MACSKAJÁTÉK című színművét nagy sikerrel, táblás házak előtt játssza a brüsszeli Theatre National. A kedvező kritikák nyomán a következő előadásokra elővételben elkelt a jegyek többsége.

HATVANNÉGY KILÓ HASIST találtak egy nyugatnémet turista kocsijának nagy ajtójába és sárhányójába rejtve. A kocsi tulajdonosát, Peter Hainzt letartóztatták, feleségét szabadon engedték.

DIMITAR KIROV bolgár festőművésznek nyílt kiállítása tegnap a Kisduna Galériában. A fiatal plovdivi művész 20 képe látható a tárlaton.

NYOLC EMBER MEGHALT, 21 megsebesült hétfőre virradó éjjel a svájci Lausanne közelében, a Jura-hegységben, amikor egy francia autóbusz megcsúszott a jeges úton, és lezuhant egy 20 méteres lejtőn.

HÉT ÚJ AUTÓBUSZT állított forgalomba a Somogy megyei 13-as Volán Vállalat, amely ebben az évben összesen 37 új busszal bővíti a távolsági és a kaposvári helyi forgalmat.

CSÍKSZENTMIHÁLYI RÓBERT szobrászművész műveit mutatja be a Petőfi Irodalmi Múzeum az Irodalom az élő magyar képzőművészetben tárlatsorozatának pénteken 17 órakor nyíló kiállításán.

KISIKLOTT EGY GYORSVONAT vasárnap a Prága—Kassa közötti vasútvonalon Mala Lodina körzetében. Tizenegyen megsérültek.

HÁROMSZÁZEZER frottírtörülközőt fognak előállítani a hőgyészi Vegyesipari Szövetkezet új szövő- és előkészítő üzemében ez évben.

TOVÁBB BŐVÍTIK a Zalakaros község határában, olajkutatás közben feltárt gyógyhatású hévízforrásra épített termálfürdőt. Tegnap kezdték meg a fedett fürdő építését.

Géprablás

Géprablók térítették el az *Aeropesca* kolumbiai légitársaság egy utasszállító repülőgépét. A gép 45 utassal és ötfőnyi személyzettel a fedélzetén az ecuadori határ közelében fekvő Pasto tartományi székhelyről Bogotába tartott, amikor a fegyveresek hatalmukba kerítették, és útirányának megváltoztatására kényszerítették.

A repülőgép a fővárostól 185 kilométerre, Cali repülőterén leszállt. A géprablók megengedték, hogy 26 nő és gyermek kiszálljon. A gép üzemanyagot vett fel, majd a kapitány rádióüzenete szerint továbbrepült Kubába.

Halálos és súlyos balesetek

A II. kerületben, a Pasaréti út és a Gábor Áron utca kereszteződésében szabálytalan helyen haladt át az úttesten özvegy Szitha Istvánné 48 éves úttisztító, budapesti lakos, és egy személygépkocsi elütötte. Súlyos, nem életveszélyes sérüléssel szállították a mentők kórházba.

Kukucska Imre 27 éves darukezelő, budapesti lakos, személygépkocsiját nem a látási és útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezette, ennek következtében a XVI. kerület, Csömöri út 242. szám előtt elütötte Kertész János 28 éves kőműves, budapesti lakost. Kertészt a mentők súlyos, nem életveszélyes sérüléssel szállították kórházba. Kukucska Imre ellen eljárás indult.

A XVI. kerület, Mátyásföld alsó HÉV-állomáson egy mozgásban levő HÉV-szerelvényre akart fellépni Czumbil István 52 éves lakatos, budapesti lakos, de visszaesett, és súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. A mentők kórházba szállították.

Dr. Gáspár József 50 éves főelőadó, gödöllői lakos, a III. kerület, Korvin Ottó utca és Tímár utca kereszteződésében személygépkocsijával elmulasztotta a kötelező megállást és elütötte Braun Márton 92 éves nyugdíjas, budapesti lakost. Az idős embert a mentők súlyos, nem életveszélyes sérüléssel vitték kórházba. Dr. Gáspár ellen eljárás indult.

A XII. kerület, Szilágyi Erzsébet fasorban, a Budapest Szálló előtti villamosmegállóban egy mozgásban levő 18-as jelzésű villamosra akart fellépni Budai Éva 18 éves tanuló, budapesti lakos. Súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. A mentők kórházba szállították.

Kineses János 65 éves nyugdíjas, budapesti, XXI. kerület, Ady Endre utca 3-as szám alatti lakásában, a konyhai gáztűzhely javítása közben egy, a tűzhelyen elhelyezett, zárlatos lámpától halálos áramütést szenvedett.

Plusz 5—plusz 10 fok

A várható időjárás ma estig: Keleten is felszakadozó felhőzet, eső valószínűleg már nem lesz. Mérsékelt északnyugati szél. Várható legmagasabb hőmérséklet plusz 5, plusz 10 fok között.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 346 centiméter volt.

Csütörtökön temetik Kovács Pált

Kovács Pált, a fővárosi tanács volt elnökhelyettesét, a Közalkalmazottak Szakszervezete központi vezetőségének tagját, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettjét január 24-én, csütörtökön délután fél 3 órakor temetik a Farkasréti temetőben.

HALÁLOZÁS

WEISINGER FERENC elvtárs, a párt- és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje elhunyt.

Temetése január 25-én, pénteken 14 órakor lesz a Budafoki temetőben, közli az MSZMP VI. ker. bizottsága és a vasasszakszervezet.

BERÉNYI LÁSZLÓ elvtárs, a párt- és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje elhunyt.

Temetése január 28-án, hétfőn 14.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben, közli az MSZMP VI. ker. bizottsága és a Magyar Partizán Szövetség.

Szovjet kőolajipar

Valentyin Sasin, a Szovjetunió kőolajipari minisztere hétfőn Moszkvában tartott értekezleten kijelentette: az idén a Szovjetunióban több mint 450 millió tonna kőolajat termelnek, *csaknem 30 millió tonnával többet, mint tavaly.* Ez lesz a *legnagyobb emelkedés* a szovjet kőolajipar fejlődésének történetében. Ennek jelentős részét a nyugat-szibériai olajlelőhelyek biztosítják. A nyugat-szibériai olajbányászok 116,2 millió tonna olajat hoznak majd felszínre, többet, mint a Szovjetunió bármely más területén.

Magyar—lengyel kulturális kapcsolatok

A magyar—lengyel kulturális vegyes bizottság III. ülésére és az 1974—75. évi magyar—lengyel kulturális munkaterv aláírására *Tadeusz Kaczmarek* miniszterhelyettes vezetésével lengyel kulturális küldöttség érkezett hazánkba. A vegyes bizottsági tárgyalásokon részt vesz *Waldemar Winkiel*, oktatás- és nevelésügyi miniszterhelyettes is. Fogadásukra a Keleti pályaudvaron megjelent *dr. Orbán László* művelődésügyi államtitkár. Ott volt *Tadeusz Hanuszek* budapesti lengyel nagykövet is.

Helyreigazítás

1974. január 4-i számunkban az „Eszperantó az iskolában" című cikk második bekezdésében olvasható idézet helyesen így hangzik: „Az eszperantó egy indoeurópai minimum nyelvi modell, mely hivatott betölteni a nemzetközi nyelv funkcióját a nyelvközi forgalomban." A definíció közlésünkkor felételes módba került és a cikk szerzőjének egy megjegyzése is az idézőjelek közé foglaltatott.

(X) **Amatőr filmeseknek ajánljuk!** Most jelent meg a FILMSOROZAT 2. és 3. sz. kiadványa: Kun Miklós: Tanuló filmezők kiskönyve és Holló Dénes: Filmes ötletek amatőröknek — címmel. A könyvek ára db-onként 10,— Ft. OFOTERT.

KGM IPARGAZDASÁGI, SZERVEZÉSI ÉS SZÁMÍTÁSTECHNIKAI INTÉZET
(Budapest XIII., Radnóti M. u. 2.)

A címváltozásunkat tartalmazó hirdetésünkben a telefonszámainkat tévesen közöltük

A HELYES HÍVÓSZÁM: 215—290

Kérjük, hogy csak ezt a számot hívják, ugyanis a központi automata kikeresi a sorozat szabad számát

Az értesítésünkben szereplő egyéb adataink helyesek

A RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ ÚJSÁG
minden héten 1 000 000 példányban jelenik meg

Előfizetőinek száma közeledik a 700 000-hez
Lépjen be ön is ebbe a népes táborba és

FIZESSE ELŐ A

MRT rádió- és televízió-újság-ot

Érdemes, mert a

600 995-ös előfizető 1 db táskarádiót,
699 996-os előfizető 1 db asztali rádiót,
699 997-es előfizető 1 db magnetofont,
699 998-as előfizető 1 db 4000 Ft értékű utazási utalványt,
699 999-es előfizető 1 db 5500 Ft értékű hűtőszekrényt,
700 000-ik előfizető 1 db 7000 Ft értékű tv-készüléket nyer.

Előfizethető minden hírlapkézbesítőnél, vagy bármely postahivatalnál

Előfizetési díj: 1 hónapra 12 Ft, 1/4 évre 36 Ft

Lakásárak

Győrben a legolcsóbb, Szegeden a legdrágább — Új norma készül — 1.

A nyíl *fölfelé* mutat: a negyedik ötéves terv időszakában esztendőről esztendőre *emelkednek* az átlagos lakásépítési költségek. Egy 53 négyzetméter alapterületű lakás 1970-ben 212 700, 1971-ben 238 500, 1972-ben 268 200, tavaly 283 800 forintba került, az idén pedig várhatóan több mint 290 ezer forintért épül meg. E csaknem 80 ezer forintos, hozzávetőleg *40 százalékos drágulás* joggal foglalkoztatja mind a szakembereket, mind a közvéleményt, hiszen az építésszerelési díjak maximáltak, az anyagárak emelkedése viszont ilyen mértékben *aligha gyűrűzhet tovább*. Mint tegnap beszámoltunk róla: egyebek között az építési költségek alakulását vitatták meg kedden az országgyűlés terv- és költségvetési bizottságának tagjai is.

Most, az ötödik ötéves terv előkészítésének időszakában *kiváltképp indokolt a költségnövekedés okainak elemzése, hiszen tudni kell, hogy a népgazdaság lakásépítésre fordítható forintjaiból hozzávetőleg hány új otthon építhető*. Ma kezdődő, háromrészes cikksorozatunkban mi is a választ keresők sorába lépünk. Az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumban, a Dél-magyarországi, a Győr megyei és a 43-as Állami Építőipari Vállalatnál tudakoljuk: *milyen összetevők miként drágítják a költségeket, továbbá mi indokolja az építő vállalatok eltérő árszintjét.*

Szigorúbb előírások

Az építőipari vállalatok lakóépületeinek árjegyzékét az ÉVM ár- és pénzügyi főosztálya vizsgálja felül, majd hagyja jóvá. E hatósági áraktól a vállalatok *nem térhetnek el.*

— A költségemelkedés árjellegű és egyéb okok következménye — mondja *Szilágyi Mihály*, az árellenőrzési osztály vezetője. — Előre kell bocsátani, hogy a harmadik ötéves terv időszakában mind a lakás, mind az építőanyagok egy része *állami támogatásban* részesült, 1968 óta viszont az építőanyagok ára az értékünknek megfelelő. Ráadásul az iparosodott építéstechnológiák hatására az anyaghányad összetétele is *megváltozott*, a felét nem az építőanyagipar szállítja. A hatósági árváltozás, valamint a szabadáras termékek — a műanyagok, festékek, liftek, szerelvények és egyebek — drágulása óhatatlanul továbbgyűrűzik. Az építőipar mintegy 80 ezer-féle hazai és külföldi anyagot használ fel. Az építők kiadásait növelik az anyaggondok is: hol a hazai tapéta, hol a burkolóanyag hiányzik, amelyet eredetileg terveztek, s emiatt drágábbat kell felhasználniuk.

— Szigorúbbak lettek a műszaki-hatósági előírások: a tűzrendészeti előírások miatt nem lehet éghető anyag a középfolyosós házakban, a gázrobbanás veszélye miatt nem vagy csak elektromos tűzhellyel épülhet belső konyha. A helyszíni és a nehéz fizikai munka csökkentéséért mind többet kell a gyárakban előregyártani-előreszerelni, ehhez viszont új gépsorok és anyagok kellenek. Ilyenek egyebek között a lakköntött ajtók-ablakok, amelyeket a helyszínen nem kell mázolni... Mindezek ellenére az ÉVM a régi lakástípusoknál, a fogadószint fölötti munkálatokért évente csupán 1,2 százalékos árnövelést engedélyezett; a költségkülönbséget a vállalatok a hatékonyság javításával ellensúlyozzák.

Luxusmegoldások

— Mi okozta az 1971/72-es 12—12 százalékos, 25—30 ezer forintos árnövekedést?

— Részint *az alapozás és a fogadószint-építés* drágulása. Ott azért *nem maximálhattuk* a költségnövekedés mértékét, mert változóak a talajviszonyok, sok helyütt fogytán a lakásépítésre elsődlegesen alkalmas terület, s végső soron ahány ház, annyiféle alapozási megoldás. Győrött vagy Újpalotán *lényegesen kevesebbe* kerül az alapozás, mint a cölöpökre épülő Óbudán és Szegeden. Ugyancsak növeli az épületek árát — igaz: értéküket is —, ha a fogadószinteken *garázsokat, üzleteket létesítenek*. Emellett a vállalatoknak műszaki-fejlesztési elképzeléseiket is meg kell valósítaniuk. A négy budapesti házgyár például *jó néhány műszaki megoldásban, így a homlokzati falelemek vastagságában eltér egymástól.* Rövidesen végrehajtják a szerkezetegységesítést, új lakástípusokat alakítanak ki, ám ennek többletköltségeit nem fedezhetik.

— Természetesen egyéb, viszonylag könnyen tetten érhető okok is szerepet kapnak. Az épületek külső megjelenése olykor *túlzó*, például néhány éve a kaposvári paneles épületeket *mozaikkal burkolták*. Volt, ahol *tölgyfaburkolatú lépcsőházak készültek!* A homlokzat túlzott tagolása ugyancsak *drágít:* túl azon, hogy a darukat és a többi emelőgépet *át kell állítani, az épületnek több sarka van és megnövekszik a külső falfelülete.* Márpedig a homlokzati panel lényegesen drágább a többinél... Két éve, a Gazdasági Bizottság határozatára az ÉVM és a Borsod megyei Tanács *felülvizsgálta* az építési költségek alakulását Miskolcon. Csupán néhány költséges megoldás elhagyása és a lakástípusok arányának megváltoztatása több száz lakás építését tette lehetővé. Köztudottan növelik a költségeket a magas házak és a túlméretezett szanálások is.

— Nehezebben érhetők tetten a beruházók, a tervezők és a kivitelezők olykor szubjektív döntései. Ilyen az épületek rossz telepítése vagy a kivitelezők helytelen alapozási módszere, amit olykor az okoz, hogy az indokoltnál drágábban működő gépet — ha már megvásárolták — szeretnék kihasználni...

— A szubjektív döntéseket nem lehetne megakadályozni?

— Az ÉVM a jövőben is az eddigi árpolitikáját kívánja folytatni: *ez tervezőnek, kivitelezőnek, beruházónak egyaránt biztonságot ad.* Mindamellett a közelmúltban is többször *intézkedtünk* a költségek további növekedésének megakadályozására. Az Országos Tervhivatal, a Pénzügyminisztérium és az ÉVM hamarosan *műszaki-gazdasági normatívákat bocsát ki.* Ezek szabályozzák majd — természetesen a helyi, az alapozási és az egyéb adottságokat figyelembe véve — *azt a felső összeghatárt, amennyibe egy épület, illetve egy négyzetméter lakás kerülhet.* Ettől csak *rendkívül indokolt esetben, a három hatóság engedélyével lehet eltérni.* Természetesen ne essünk tévhitbe: bizonyos költség- és árváltozásokra később is számítani kell. Az új műszaki-gazdasági normák, valamint az árellenőrzések szigorítása arra késztetnek majd, hogy az adott összegből, *a népgazdaság teherbíróképességét figyelembe véve, a komfortfokozat csökkentése nélkül minél több lakás épüljön.*

A házgyártól függően

— Helyi adottságokra utalt, a talajviszonyokon kívül melyek ezek?

— Házgyáraink *különbözőek*, mások a műszaki megoldások, nem azonos az előregyártás foka. Továbbá: 1968 óta az eszközlekötési járulék is árképző tényező, így a gyárak építési árát is figyelembe kell venni. Amíg a budapesti I-es házgyár állóeszközértéke 145 millió forint, a IV-esé már 630 millió, a szegedié pedig 419 millió forint. Nem azonos a kapacitásuk sem. Ily módon az eszközlekötési járulék az árban is jelentkezik. Mindez *nehezíti az összehasonlítást.* Tavaly, minden adottságot figyelembe véve *a győriek építkeztek legolcsóbban:* az 52,1 négyzetméteres lakás 250 800 forintba került. A négy házgyárral rendelkező 43-asok követték őket, gyáranként változó összeggel. Vállalati átlaguk, 51 négyzetméteres alapterület esetén 276 ezer forint volt. A *legdrágább lakásokat a szegediek* emelték, a Dél-magyarországi Építő Vállalat, de Miskolcon és Debrecenben sem lényegesen alacsonyabb az átlagár.

A különbözőségek háttérrajzát természetesen a kivitelező vállalatok tudják a legérzékletesebben felvázolni.

Földes Tamás

Szakosítás a KGST-országok építőiparában

Gondosan egyeztetett, több éves előkészítő munka alapján — megkezdődött a szakosítás a KGST-országok építőiparában. Magyarország főként *tervező és tudományos kutatási munkákkal járul hozzá e közös erőfeszítések megvalósításához*, Ugyancsak hazánk dolgozott ki javaslatot a különleges cementek szakosítására, s mi rendezkedtünk be a fehér portlandcement gyártására is. Magyarország elsősorban *felhasználóként* érdekelt a KGST-országok közötti cementipari gépgyártás szakosításában, amely lehetővé teszi, hogy rendkívül korszerű és komplett gyárberendezéseket kapjon a baráti országoktól.

Lényegében befejeződött az egyezmény *előkészítése* a könnyűszerkezetes építésmód KGST-országok közötti szakosítására is.

Szovjet kereskedelmi flotta
A világ élvonalában

Idén ünnepli megalapításának ötvenedik évfordulóját a Szovjetunió kereskedelmi tengerészete. A flotta az elmúlt ötven év alatt *minden értelemben igen nagy utat tett meg* és ma a Szovjetunió *a világ hatodik legnagyobb kereskedelmi flottájával rendelkezik.*

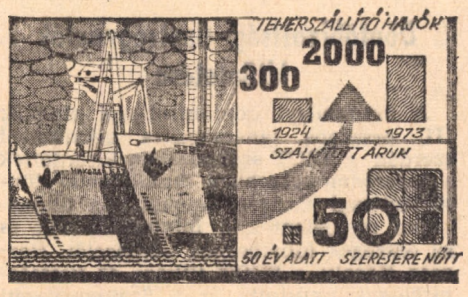

1924-ben, a megszervezés idején a világ első szocialista állama mindössze 300 teherszállító hajóval rendelkezett, 500 ezer tonna teherbefogadó képességgel. A „hőskor" adatai eltörpülnek a mai statisztikák mellett, melyek szerint a teherszállító flotta tavaly *kétezer különböző típusú hajóból állt, több mint 14 millió tonna befogadóképességgel.* A szállított áruk mennyisége fél évszázad alatt *ötvenszeresére* emelkedett, és ma már megközelíti az évi *egymilliárd tonnát.*

A kereskedelmi flotta azonban nemcsak mennyiségi, hanem *minőségi fejlődésen* is keresztülment. Érthető módon a Szovjetunió fejlesztési tervei megkülönböztetett figyelmet fordítanak a tengerhajózás bővítésére és tökéletesítésére. Igen fiatal a kereskedelmi hajók állománya, hiszen a flotta egyharmada az elmúlt 5 évben épült. Ennek következtében a legfejlettebb technika ma már *mindennapossá* vált a szovjet tengerhajózásban. A hajókat elektronikus számítógépekkel szerelték fel, az automatizáltság igen magas fokú és a gépek kezeléséhez mind kevesebb emberre van szükség.

A gyors ütemben fejlődő szovjet népgazdaság számára kiemelt jelentősége van a tengerhajózás fejlesztésének, hiszen *egyre nagyobb mennyiségű áru vízi úton történő szállítására van szükség.* A Szovjetunió egyes területeire *csak hajóval* lehet árut szállítani. Jól jellemzi a kereskedelmi flotta fontosságát, hogy szállítmányainak több mint 9/10-e irányul külföldre, vagy onnan származik; naponta mintegy 800 hajó tartózkodik külföldi kikötőkben és nemzetközi vizeken. Az ország külkereskedelmének 60 százalékát a tengeri hajók bonyolítják le.

A jubiláló teherflotta igen sok, úgynevezett *szuperhajóval* rendelkezik, melyek befogadóképessége egyenként eléri a 2000 tonnát. Úgy tervezik, hogy a jövő év végére a kereskedelmi tengerészet össz-teherbefogadóképessége eléri majd a *17 millió tonnát.* Nem elképzelhető ilyen hatalmas fejlődés a hajógyártó-kapacitás és a kikötői hálózat bővítése nélkül. Nemrégiben Leningrádban és Nohodkában konténert, Vlagyivosztokban pedig fakikötőt adtak át.

Az évforduló alkalmából — szólni kell *a személyszállítási szolgálatról* is, hiszen ez a flotta a világon a *harmadik helyen* áll. A személyszállító hajók több mint *80 kikötőt kapcsolnak össze egymással és évente mintegy 45 millió utast szállítanak a világ óceánjain.*

Ami az úgynevezett vonalhajózást illeti: a szovjet kereskedelmi hajók összesen *75 útvonalon közlekednek* menetrend szerinti járatban, ebből *53 külföldi vonal.* Jó kapcsolatok alakultak ki a tőkés országok tengerhajózásával is és a Szovjetunió mind több állammal — Nagy-Britannia, Hollandia, Franciaország stb. — köt tengerhajózási egyezményt. Különösen *gyümölcsöző együttműködés alakult ki a szovjet és a többi szocialista ország tengerhajózása között.* Időről időre egyeztetik a járatokat és a tengerész-szakemberek képzése is *kölcsönössé* vált. A gyakorlati együttműködés jó példája az úgynevezett Baltamerika hajózási társaság, melynek keretében a Szovjetunió, Lengyelország és az NDK 20 hajóval rendszeres járatokat közlekedtet Leningrádból, Gdyniából, Rostockból, Rotterdamból, Antwerpenből és Bilbaóból Dél-Amerika kikötőibe.

Világszerte fokozódik az érdeklődés a szovjet kereskedelmi flotta iránt, amely több év óta charter (bér) járatokat is közlekedtet. A szovjet hajók mind gyakoribb igénybevételét a külföldi országok részéről a flotta pontossága, megbízhatósága, magas színvonalú felszereltsége és a kedvező anyagi feltételek indokolják.

A kereskedelmi hajózást folytató nemzetek közül a Szovjetuniót Libéria, Japán, Nagy-Britannia, Norvégia és az USA előzi meg a rangsorban.

G. Gy. — L. P.

Magyar gyógyszernap Frankfurtban

Kedden Frankfurtban a Medimpex és a Magyar Gyógyszeripar szakemberei fogadást adtak az NSZK gyógyszeriparának vezetői részére. A magyar gyógyszernapon megjelent *Hamburger László*, a Magyar Népköztársaság nagykövete és *Tóth László*, a magyar kereskedelmi kirendeltség vezetője. A gyógyszernap és a fogadás *szívélyes légkörben* zajlott le.

Jegyzet

Időpazarlás

Bútorbolt a VIII. kerület, Mária utca sarkán. A vevő belép és *nem akar hinni a szemének.* Évek óta hiányzó variálható polcok, redőnyös, ablakos, fiókos íróasztalok, földre állítható, falra akasztható ötletes szekrénykék sorakoznak az üzletben. A vevő ujjong és lázasan válogatni kezd a kedvesen mosolygó, szolgálatkészen válaszolgató eladó kíséretében. Majd a döntő pillanat — a számlázás nemes, ám kissé bonyolult aktusa következik:

— *Kérem a közületi számlát!* — így az eladó.

A vevő most már nemcsak a szemében, de a fülében is kételkedni kezd:

— Mit? Hiszen saját használatra...

Az eladó elborul:

— *Akkor minek tartott fel? Mi csak közületeket szolgálunk ki!*

Halk mentegetőzés:

— Nincs kiírva, és ön sem szólt...

Az eladó ismét kedélyes, hiszen végre valami „vigasztalót" is mondhat:

— *Jaj, nekünk is annyi emiatt a gondunk. Már szóltunk a központnak, de még nem intézkedtek.*

Volna egy rebellis javaslatom: *írják ki önkényesen*, főnöki utasítás nélkül. Így talán kevesebb volna az időpazarlás, a hiábavaló bosszankodás. Ámbár az sem lenne rossz megoldás, ha a BUTORÉRT a lakosságnak is árusítana ezekből a hiánycikkekből.

B. K.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

A havannai Cubalux

Havannában befejezéshez közeledik a *magyar támogatással* készülő lámpagyár csarnokainak építése. A gépsorok üzembe helyezése után a *jövő nyáron megkezdődhet* a próbaüzemelés. A Cubalux nevet viselő gyár *több mint kétmillió* dollár értékű gépsorai már korábban megérkeztek Kubába.

Bányászati világkongresszus

A világ minden tájáról *54 ország jelentette be részvételét* a november 3-án megkezdődő limai bányászati világkongresszusra. A jelentős nemzetközi esemény idején a perui fővárosban bányászati gépkiállítást rendeznek. Erre 45 ország — köztük hazánk is — küldte el bemutatásra kerülő gépeit, felszereléseit.

Elektromos autóbuszok Düsseldorfban

A Német Szövetségi Köztársaságban Düsseldorf lesz a második város, ahol a *levegőt nem szennyező autóbuszokkal* bonyolítják le a forgalmat.

Leértékelték a dinárt

Szerdán Belgrádban hivatalosan bejelentették, hogy a jugoszláv bankok egyesületének devizatőzsdéje október 29-én új árfolyamlistát bocsátott ki a szilárd valuták számára. E szerint mintegy 7 százalékkal növekedett az említett valuták dinárban kifejezett értéke... Mint a közlemény megállapítja, „az árfolyammódosítást az tette szükségessé, hogy az elmúlt hónapokban a jugoszláv devizapiacon a kereslet állandóan meghaladta a kínálatot".

— *Hogyhogy csak két decit?*
— *Világtakarékossági nap van!*
(Vincze Lajos karikatúrája)

Igazgatói értekezlet a Duna Cipőgyárban

Az előzetes számítások szerint az idén együttesen kerülbelül *egymilliárd forinttal* növeli termelési értékét a bőr-, szőrme- és a cipőipar. *Dr. Bakos Zsigmond*, könnyűipari miniszterhelyettes szerdán a Duna Cipőgyárban kezdődött kétnapos igazgatói értekezleten a gyártási ág ez évi munkáját értékelve elmondotta, hogy a *kiegyensúlyozottabb* belföldi ellátás mellett a szocialista export várhatóan csaknem *400 millió;* a tőkés országokba irányuló szállítások értéke pedig *500 millió* forinttal haladja meg a tavalyit.

Repülőgép-szerencsétlenség a Melville-szigeteknél

Harmincnégy utassal a fedélzetén az Északi-Jeges-tengerbe zuhant, s a jégtáblák között *elmerült* kedden éjjel a Kanadához tartozó *Melville-sziget* közelében a Panarctic Oils korlátolt felelősségű társaság egy *Lockhead Electra* típusú repülőgépe.

Az ottawai közlekedésügyi minisztérium szerdai tájékoztatása szerint a katasztrófában legkevesebb *30 személy lelte halálát.*

A szovjet kultúra hete a magyar rádióban

A Magyar Rádióban a szovjet kultúra hete november 4-én, a szovjet rádió napjával kezdődik. Ezen a napon *Rab Zsuzsa* fordításában válogatást hallunk szovjet költők verseiből. *Papp Endre* riportja a tiraszpoli esték hangulatát idézi, majd a 20-as stúdió műsora következik A barátság kapujában címmel.

November 5-én a Prokofjev vonósnégyes felvételeiből hangzik el néhány, majd *Mészáros Tamás* riportja az egyik legnépszerűbb szovjet társulatot mutatja be Színház a Tagankán címmel. Ezen az estén közvetítik az Útközben című hangjátékot Konsztantin Pausztovszkij elbeszélése nyomán.

November 6-án *Meixner Mihály* Mi a titka? című sorozatában Szvjatoszlav Richter művészetét elemzi. Ekkor hangzik el Tyihon Hrennyikov Fehér éjszaka című zenés játéka is.

November 7-én *Kertész Iván* műsorában látogatást tehetünk a leningrádi Kirov Operában. Felhangzanak az operaház hajdani énekesei, köztük Saljapin felvételei is. *Rapcsányi László* műsora Üzbegisztán nincs messze címmel kapott helyet a programban.

November 8-án *Boros Attila* és *Nemes András* műsora a leningrádi fehér éjszakák fesztivál eseményei közé invitálja az érdeklődőt.

November 10-én a győzelem dalaiból forgatnak le néhányat, majd szovjet költői estet közvetítenek a szentesi Tóth József Színházteremből.

KISS DEZSŐ közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettes a berlini magyar nagykövetség épületében nyolc NDK-beli vezető vasutasnak nyújtotta át a Közlekedés Kiváló Dolgozója kitüntetést a két állam közlekedésügyi együttműködésének elősegítéséért. Az ünnepélyes alkalmon jelen volt Otto Arndt, az NDK közlekedésügyi minisztere és Gyenes András, hazánk NDK-beli nagykövete is.

SZÓFIÁBA UTAZOTT a Magyar—Szovjet Baráti Társaság delegációja Veres Józsefnek, az MSZBT alelnökének vezetésével. A delegáció tagjait a Ferihegyi repülőtéren Tasnádi Emil, az MSZBT alelnöke búcsúztatta. Jelen volt Bulgária magyarországi nagykövetségének képviselője is.

Döntőbizottsági tisztségviselők kitüntetése

A munkaügyi döntőbizottsági elnökök III. országos tanácskozása alkalmából szerdán a SZOT székházában kitüntették a *legeredményesebben munkálkodó* döntőbizottsági tisztségviselőket. Az ünnepségen megjelentek a minisztériumok és az országos főhatóságok képviselői. *Herczeg Károly*, a SZOT titkára *42 tisztségviselőnek* nyújtotta át a Szakszervezeti munkáért kitüntetés különböző fokozatait, majd *Buda István* munkaügyi államtitkár a minisztériumok és országos főhatóságok nevében Kiváló dolgozó és más kitüntetéseket adott át *76 munkaügyi döntőbizottsági elnöknek és tagnak.*

ÚJ BUKARESTI NAGYKÖVETÜNK, dr. Biczó György szerdán megérkezett állomáshelyére. A román külügyminisztérium protokollosztályának vezetője, a bukaresti diplomáciai kar képviselői és a magyar nagykövetség munkatársai fogadták, dr. Farkas Imre ideiglenes ügyvivővel az élen.

ALGÍRBA ÉRKEZETT Pacsek József vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes vezetésével az a magyar katonai küldöttség, amely részt vesz az algériai forradalom 20. évfordulóján rendezendő ünnepségeken.

MIKLÓS JÁNOSNAK, a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóság budapesti és Pest megyei igazgatósága vezetőjének munkássága elismeréséül, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta a Népköztársaság Elnöki Tanácsa. A kitüntetést Gáspár Sándor, a SZOT főtitkára adta át.

FINN DELEGÁCIÓ ÉRKEZETT Teppo Tiihonen Espooi polgármester vezetésével tegnap az esztergomi tanács meghívására a városba. A látogatás célja, hogy testvérvárosi szerződést kössenek. A vendégek öt napig tartózkodnak hazánkban.

FÁY ANDRÁS EMLÉKTÁBLÁT avattak tegnap Fóton. A széles körű közéleti tevékenységet folytató író nevéhez fűződik az első magyar takarékpénztár alapítása is. Az emléktábla leleplezésénél dr. Szirmai Jenő, az OTP vezérigazgatója méltatta Fáy András tevékenységét.

SIMON ANDRÁS debreceni autóbuszvezető Életmentő emlékérmet kapott. Ez év májusában saját testi épségét veszélyeztetve oltotta el egy motorkerékpáros kigyulladt járművét.

Megnyílt a MIPEL '74

A *Mipel '74* címmel rendezett első hazai elektronikai szakkiállítást *Asztalos Lajos* kohó- és gépipari miniszterhelyettes nyitotta meg szerdán a kőbányai vásárváros B pavilonjában. Tizenöt ország 55 kiállítója vesz részt a modern termelésirányításban és a gyártási folyamatok vezérlésében egyre elterjedtebben alkalmazott mérőeszközök, műszerek, berendezések nagyszabású seregszemléjén.

(X) **A VÍGSZÍNHÁZ november havi bérleti előadásai:** 1-én Kombinált bérlet, 8. sorozat, 1. előadás. 3-án, vas este, G-bérlet, 1, előadás. 8-án Z-bérlet, 1. előadás. 11-én A-bérlet, 2. előadás. 14-én D-bérlet, 2. előadás. 15-én N-bérlet, 2. előadás. 19-én K-bérlet, 2. előadás. 23-án F-bérlet, 2. előadás. 26-án B-bérlet, 2. előadás. 28-án M-bérlet, 2. előadás. 29-én E-bérlet, 2. előadás. — **A PESTI SZÍNHÁZ november havi bérleti előadásai:** 9-én XIV. bérlet, 1. előadás. 14-én XII. bérlet, 1. előadás. 17-én, vas. du., VIII. bérlet, 1. előadás.

Elhunyt Harangozó Gyula

Életének 67. évében, szerdán váratlanul elhunyt Harangozó Gyula Kossuth-díjas kiváló művész, az Operaház nyugalmazott koreográfusa, magántáncosa és balettmestere. Temetéséről később intézkednek.

*

Harangozó Gyulában a magyar táncművészet a nemzeti klasszicizmus alkotó művészét vesztette el. Színházi szabómester fiaként, spontán játékkedvét követve, lépett 1926-ban a táncművészpályára. Mind előadó és alkotó egyaránt autodidakta volt, az a művésztípus, aki folyamatosan felnőtt feladataihoz, éberen figyelte és elsajátította művésze kortársvivmányait, de közben sohasem nyomta el önmaga játékteremtő ösztönét. Ezért lehetett a 30-as évek számon tartott előadóművésze az európai színpadokon, ezért lett esemény a 60-as években is. A csodálatos mandarinban ő alakította az Öreg gavallért, s ezért lehetett már élete derekán Bartók Béla alkotótársa.

Életműve, alkotó munkássága, ha nem is mindig magyar zeneművekhez kapcsolódott, a nemzeti balettrepertoár megteremtését jelentette, mert táncos egyénisége bohókás-groteszk táncos nyelve minden táncnak sajátos színt kölcsönzött. Átütött más stílusokon is, „hazai" lett. Milyen egyéni volt kormányzóalakítása A háromszögletű kalapban, s a Coppeliusban, Coppelius mesterként a táncos ötletek micsoda tűzijátékával lepte meg nézőit?! De folytathatnánk a sort a Lúdas Matyival. A fából faragott királyfi fabáb alakjával. A csodálatos mandarin fenségesen egyszerű címszerepében. Egyéniség volt, akinek ösztönös tehetségét az egy Chaplinen kívül nehezen lehetne bárkiéhez hasonlítani. Minden darabjában érezhettük ritka adományát, a sugárzó emberséget és a feloldó derűt.

Pályafutását hazai és nemzetközi elismerés övezte, ő képviselte művészetünket idáig a moszkvai nemzetközi balettversenyek zsürijében is. Az Operaház alig két hete felújításokkal — A furfangos diákok, a Seherezádé, a Poloveci táncok új sztenrozásával és szereposztásával — tisztelgett a mester előtt. Senki sem gondolta, hogy ez lesz a búcsú az alkotótól. Most néhány örökül hagyott nagyszerű szerep mellett ezek a darabok őrzik az utókor számára emlékét. Egykori nézői azonban sosem fogják feledni személyes alakításait.

Louis Saillant búcsúztatása

A nemzetközi szakszervezeti mozgalom számos képviselőjének jelenlétében búcsúztatták szerdán délután *Louis Saillant-t*, a Szakszervezeti Világszövetség hétfőn elhunyt tiszteletbeli elnökét, a CGT titkárát. A magyar szervezett dolgozók képviseletében *Földvári Aladár*, a SZOT elnöke tisztelgett Louis Saillant ravatala előtt.

A gyászszertartáson, amelyen megjelent *Georges Marchais*, az FKP főtitkára is, *Pierre Gensous*, a Szakszervezeti Világszövetség főtitkára, *Georges Séguy*, a CGT főtitkára és *Pascal Copeau*, a francia ellenállás nemzeti tanácsának egykori tagja, méltatták az elhunyt életpályáját.

Louis Saillant hamvait csütörtök délután a Drome megyei *Romansban* helyezik nyugalomra.

HALÁLOZÁS

EGRI LÁSZLÓ újságíró, a Képes Újság munkatársa 64 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása november 8-án, pénteken, 13 órakor lesz az Óbudai temetőben.

MOLNÁR JÓZSEF, a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, a KPVDSZ Hajdú-Bihar megyei bizottságának elnöke 74 éves korában elhunyt. Temetése november 5-én lesz Debrecenben a köztemetőben, közli az MSZMP debreceni városi bizottsága.

Asztalos János emlékpark

Asztalos János emlékparkot nyitottak szerdán az 1956-os ellenforradalom idején hősi halált halt honvéd ezredes nevét viselő pécsi kollégiumnál. Az itt kiállított mellszobrát, Fritz János alkotását, *dr. Kornidesz Mihály*, az MSZMP KB osztályvezetője avatta fel, majd *dr. Bán Károly ezredes*, a HM politikai főcsoportfőnökségének helyettes vezetője mondott emlékbeszédet.

A MŰSZAKI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE a november 4—6-ára tervezett III. magyar levegőtisztaságvédelmi konferenciát technikai okok miatt későbbre halasztotta.

Halálos és súlyos balesetek

Budapesten, a XIII. kerület, Váci út és Forgács utca kereszteződésében, a kijelölt gyalogátkelőhely közvetlen közelében Bellus László 21 éves gépkocsivezető, csömöri lakos, személygépkocsival elütötte Papp József 64 éves nyugdíjas, budapesti lakost. Az idős ember olyan súlyosan megsérült, hogy a kórházban meghalt. Bellus László vezetői engedélyét a rendőrség bevonta, és ellene az eljárást megindította.

A XVIII. kerület, Nagykőrösi út és Méta utca kereszteződésében levő vasúti átjáróban Horváth Sándor 25 éves gépkocsivezető, budapesti lakos a „stop jelzőtáblát" figyelmen kívül hagyva, hajtott a vasúti átjáróra, ahol összeütközött egy személyvonattal. A baleset következtében Nikli László 32 éves rakodómunkás, budapesti lakos, a tehergépkocsi utasa olyan súlyosan megsérült, hogy a kórházban meghalt. A tehergépkocsi vezetőjét súlyos, nem életveszélyes sérüléssel a mentők kórházba szállították. Horváth Sándor ellen eljárás indult.

Szabolcs-Szatmár megyében, Nagyvarsány község belterületén, Szűcs Elek 62 éves nyugdíjas, helyi lakos, kerékpáros, nem adta meg az elsőbbséget, és elütötte egy tehergépkocsi. A baleset következtében a kerékpáros a helyszínen meghalt.

Somogy megyében, barcsi lakásukon, Antal Sándorné 42 éves betanított munkás, az ittasan hazatérő férjét, Antal Sándor 46 éves segédmunkást, szóváltás közben konyhakéssel agyonszúrta. Az asszony ellen, őrizetbe vétel mellett indult büntetőeljárás.

Budapesten, a III. kerület, Szentendrei úti felüljárón Nagy László 38 éves szerszámkészítő, budapesti lakos, nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel vezette személygépkocsiját, melynek következtében nekiütközött előbb egy személygépkocsinak, majd a hídkorlátnak, onnan egy taxi személygépkocsinak. A baleset következtében a vétkes személygépkocsi vezetője és három utasa, Ughy Mihályné 22 éves gyors-gépíró, Lencse Katalin 28 éves adminisztrátor és Völgyi László 44 éves műszerész budapesti lakosok, súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedtek. Ugyancsak súlyosan megsérült a vétlen taxi személygépkocsi vezetője, Szabó Lajos 60 éves gépkocsivezető, budapesti lakos. A mentő a sérülteket kórházba szállította. Nagy László vezetői engedélyét a rendőrség bevonta, ellene az eljárást megindította.

Varga Gyula 24 éves gépkocsivezető, budapesti lakos, személygépkocsival nem adott áthaladási elsőbbséget a XIII. kerület Lehel út és Dózsa György út kereszteződésében, és elütötte Molnár Ferencné 62 éves nyugdíjas, budapesti lakost. A mentők súlyos, nem életveszélyes sérüléssel kórházba szállították. Varga Gyula ellen eljárás indult.

Gödöllő határában Dudás Pál 29 éves gépkocsivezető, vácegresi lakos, tehergépkocsival áttért a bal oldalra, és összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő autóbusszal, amelyet Bárdos Imre 39 éves gépkocsivezető, ózdi lakos vezetett. A baleset következtében az autóbusz vezetője és az autóbusz utasai közül Erki Tivadar 19 éves parádi lakost életveszélyes, Tóth Mária 45 éves jegykezelő, dömsödi és Filó Gábor 52 éves egercsehi lakost súlyos állapotban szállították kórházba. Az utasok közül még öten könnyebben megsérültek, akiket a mentők a helyszínen elsősegélyben részesítettek. Eljárás indult a tehergépkocsi vezetője ellen.

Pest megyében, Dunaharaszti határában Budai Rezső 50 éves gépkocsivezető, ráckevei lakos, bérelt autóbusszal szabálytalanul előzött, s elütött két gyalogost, Várnagy István 44 éves géplakatos, tököli lakost, és feleségét, Várnagy Istvánné 46 éves konyhai dolgozót. A baleset következtében Várnagy István a helyszínen meghalt, feleségét életveszélyes állapotban szállították kórházba. Budai Rezső ellen eljárás indult.

Hűvös idő

A várható időjárás ma estig: Napközben keleten is időnként felszakadozó felhőzet, szórványosan előforduló esővel, a magasabb hegyeken havazással. Mérsékelt, többfelé megélénkülő északi, északnyugati szél. A várható legmagasabb nappali hőmérséklet 5—10 fok között.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 458 centiméter volt.

Intézkedések Budapest tömegközlekedésének javítására

Megkezdődik a metrólépcsők felújítása

Tudósítónktól.

Bíró Lajos, a BKV vezérigazgató-helyettese a budapesti tömegközlekedéssel kapcsolatban tegnap több fontos bejelentést tett.

Közölte, hogy *november 10-én megkezdődik a metró Deák téren levő mozgólépcsőjének nagyjavítása.* Ez azt eredményezi, hogy egyszerre legfeljebb csak két lépcső üzemel, de lesznek — minden bizonnyal — olyan napok is, hogy ezen *az állomáson nem lehet a metróból ki- és beszállni.* Január elején kezdődik a *Blaha Lujza téri* mozgólépcső nagyjavítása, majd ezt követi az *Astoriánál* és a *Keleti pályaudvarnál* levő lépcsők rendbehozatala.

A BKV a fővárosi közlekedési főigazgatósággal egyetértésben arra törekszik, hogy az autóbuszok — elsősorban a forgalmasabb főbb útvonalakon — az eddiginél *fokozottabb előnyben részesüljenek a többi járművel szemben.* Több intézkedés történik a közeljövőben.

Bővül a BKV *autóbuszparkja is.* Az Ikarus már *80* korszerű csuklós járművet leszállított, és azok néhány nap múlva már meg is jelennek a budapesti utcákon. Az év végéig még *187 csuklós buszszal gyarapszik* a BKV kocsiparkja. A korszerű, több utas szállítására alkalmas autóbuszok üzembe helyezése során a BKV 5 ezerrel több utas szállítását tudja biztosítani. *Január 1-től naponta már 1300 autóbusz közlekedik a főváros utcáin.*

A vállalat vezetői, a fővárosi tanács utasítására elsősorban a munkáskerületek — *Csepel, Pesterzsébet* és *Kispest* — közlekedésének a megjavítására törekszenek.

Az év végéig *15 csuklós villamost is vásárol* a BKV, és azok a 24-es vonalán a Keleti pályaudvar és a Közvágóhíd között bonyolítják le a forgalmat.

Szeptember 12–13:

Atomtechnikai jubileumi ülésszak

Tudósítónktól.

Az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület fennállásának 25. évfordulója alkalmából szeptember 12—13-án atomtechnikai tudományos ülésszakot rendeznek Budapesten a Technika Házában, jelentette be a tegnap megrendezett sajtótéjékoztatón *Varga István*, az egyesület főtitkára, *dr. Erdősi Nándor*, a NIM atomerőmű beruházási titkárságának helyettes vezetője, valamint *Nyerges Pál*, az egyesület atomtechnikai szakosztályának titkára. Mint elmondották, a jelen tudományos ülésszak időszerűségét aláhúzza az a tény, hogy a múlt évben megkezdődtek Pakson az első hazai atomerőmű beruházásának munkálatai.

A kétnapos ülésszakon *25 előadás hangzik el a paksi atomerőmű létesítésével kapcsolatos tervezési, beruházási, környezetvédelmi, biztonságtechnikai, kivitelezési kérdésekről.* A megnyitót *Szili Géza* nehézipari miniszterhelyettes, a bevezető előadásokat *dr. Lévai András*, a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető tanára és *dr. Osztrovszki György* akadémikus, az Országos Atomenergia Bizottság elnöke tartja. A Szovjetunió ez irányú tapasztalatairól *Y. M. Plotnyikov*, a novovoronyezsi atomerőmű laboratóriumvezetője számol be. A kétnapos ülésszakon felvetődő kérdéseket a részvevők fórum keretében tárgyalják meg.

Szovjet olaj

A második menet

Ma már 28 állam termel olajat és gázt a part menti lelőhelyeken és 75 ország folytat ezirányú kutatásokat. A tengeri olajlelőhelyek adják a világ olajtermelésének mintegy *20 százalékát*, és számítások szerint az évtized végére a föld termelésének *egyharmadát* nyerik a tengerek mélyéről.

A világ ma ismert földgázkészletének 50, kőolajkincsének pedig 25 százaléka a Szovjetunióban található. Előrejelzések szerint a Szovjetunió idei kőolajtermelése 450 millió tonna lesz. E mennyiségnek csaknem egynegyedét a mai elképzelések szerint exportálják. Az ország gazdasága mind több kőolajat és földgázt igényel, ugyanakkor *növekszik a szocialista országokba szállított szénhidrogének mennyisége is.* A közelmúltban a Pravda *felhívta a figyelmet*, hogy meg kell gyorsítani a part menti vizekben a kőolajkutatást és -feltárást, mert a szovjet kontinentális talapzat *sok helyen rejteget hatalmas olajmezőket.* (A szakirodalom kontinentális talapzaton azt a víz alatti területet érti — általában 200—3000 méteres mélységig —, amely a szárazföld tengerbeli folytatása.)

A Szovjetunióban a tenger alatti olajkutatás *nem új keletű*, hiszen a Kaspi-tengeren az első geofizikai kutatások és a próbafúrások már az 1920-as évek elején megkezdődtek. Az itt kitermelt olajmennyiség 1972-ben mintegy 12 millió tonna volt. A Szovjetunió azonban *sokféle ásványkinccsel rendelkezik szárazföldi területein, így a tengerek kiaknázása nem annyira égető feladat, mint más országokban.* Mindemellett a komplex tengeri geológiai-geofizikai és geokémiai kutatások megszervezése kétségtelenül *időszerűvé vált* a Szovjetunióban is — írja a Pravda.

Több év óta igen intenzív kutatások folynak a part menti vizekben, és bár a szibériai olaj- és kőolajlelőhelyek felfedezését helyezték előtérbe, nem szorultak háttérbe a „tengeri eredmények" sem. A belső vizeken és a nyílt tengereken folytatott kutatások azt bizonyították, hogy *nagy kiterjedésű víz alatti olajmezők találhatók az északkeleti Csukcs-félsziget, a Jeges-tenger és a Barents-tenger alatt.* A Jeges-tenger térségében, Murmanszktól 640 kilométerre északra végzett próbafúrások eredménye szerint ebben a körzetben *gigantikus olajkészletek fekszenek a tengerfenéken.*

Minden jel arra mutat, hogy a gazdag szibériai olaj- és földgázmezők a környező tengerre is kiterjednek. Hasonlóképpen bő olaj- és gázelőfordulásokra lehet következtetni a tengerfenék szerkezeti felépítéséből a Szovjetunió északi-sarki, valamint az északkeleti és a távolkeleti partvidékein is. Tudományos közlések szerint a fúrásokkal egyre mélyebbre hatolnak le, és ez természetesen jócskán *megdrágítja a kutatást és a kitermelést.*

A Szovjetunió nincs energiaszűkében, mint Nagy-Britannia, vagy akár az Egyesült Államok, amelyeket a szárazföldi olaj és földgáz hiánya, illetve kimerülése kényszerített a tengerre; kontinentális olaj- és földgázmezői *olyan gazdagok, hogy ezek kiaknázására kerül először sor.* Bizonyos, hogy még nagyon hosszú időnek kell eltelnie, amíg a szárazföldi készletek kimerülése megkezdődik. A tervszerű és előrelátó gazdaságfejlesztés azonban gondol a *második menetre* is, ezért már *most megteszik az előkészületeket* a tengeri energiavagyon későbbi tömeges kiaknázására.

G. Gy. — L. P.

KGST-tanácskozás Balatonfüreden

Fejlődik a magyar szénbányászat

Hétfőn Balatonfüreden valamennyi európai szocialista ország delegációjának a részvételével *megkezdődött* a KGST szénbányászati állandó bizottság szabványosítási munkacsoportjának 31. ülése. Az ötnapos tanácskozáson azokról a *szabványosítási módszerekről* lesz szó, amelyek egységesítése *megkönnyíti* a tagállamok műszaki együttműködését.

Az ülés első napján a részvevők hazánk szénbányászatának fejlődésével, jelenlegi helyzetével ismerkedtek. *Dr. Zakar Károly*, a Nehézipari Minisztérium nemzetközi kapcsolatok főosztályának helyettes vezetője tájékoztatójában hangoztatta, hogy *az utóbbi tíz év döntő változást hozott hazánk szénbányászatában: megszüntették a gazdaságtalan bányák termelését és a szénkitermelés a kedvezőbb adottságú vidékekre összpontosul.* Jelentős mértékben emelkedett a gépesítés színvonala, s ezzel arányosan nőtt a termelékenység. Magyarország szénbányáiban ma már a népgazdaság részére szükséges szénmennyiség *egyharmada* komplexen gépesített frontfejtésből került ki, összességében a jövesztés 55 százaléka, a rakodás 65 százaléka és az anyagszállítás 96 százaléka gépesített. A műszaki és a szervezési intézkedések megvalósításának eredményeként a hazai szénbányászat termelékenysége, az utóbbi tíz év során, *50 százalékkal emelkedett.*

A közeljövőben az egyik legfontosabb feladat *a lignitkülfejtésre telepíthető energetikai kombinátok létrehozása, amely 1985-től kezdve a népgazdaság villamosenergia-szükségletének kielégítéséhez 2000 megawattnyi teljesítménnyel járul hozzá.*

A tanácskozás jelentőségével kapcsolatosan hangoztatta a főosztályvezető-helyettes, hogy KGST-szabvány rendeltetése: *segítse* a tagországok műszaki haladását, az együttműködés tökéletesítését, a nemzetközi gyártást, szakosítást és a kooperációt.

A munkacsoport ülése pénteken a *jegyzőkönyv aláírásával* fejeződik be.

A KGST Kőolaj- és Gázipari Bizottsága szervezésében hétfőn a százhalombattai Dunai Kőolajipari Vállalathoz látogattak a baráti országok kőolajfeldolgozó üzemeinek küldöttségei. A háromnapos tapasztalatcsere-látogatás részvevőit *Érszegi Andor*, a DVK termelési főmérnöke köszöntötte, majd *tájékoztatást* adott a vállalat munkájáról, technológiai folyamatairól.

Terjed a KTV-címke

Jó előjel a vásárlásnál

Két évvel ezelőtt a Szegedi Konzervgyár húsos levesbetétje *az elsők között* kapta meg a KERMI tanúsító védjegyét. Aztán a bélszínrolón, a szilvásgombócon, a Sirály csónaklakkon, s a TRINÁT univerzális festéken jelentek meg a KTV-címkék. Ma már *45 védjegyes* terméket tartunk számon.

Köztudott, hogy a KERMI tanúsító védjegy nem az áru kiválóságát bizonygatja, hanem „csak" az áru *minőségét garantálja.* A szövetek esetében a színtartósságot ellenőrzik, valamint azt, hogy fénynek, víznek, dörzsölésnek miként áll ellen az anyag. Természetesen nem minden tulajdonság kap „kiváló" minősítést. Gyakori a „jó", a „közepes" vagy éppenséggel a „még megfelel" osztályzat is. *A lényeg az, hogy a fogyasztó a minősítés alapján a saját szempontjainak, igényének legmegfelelőbb árut választhassa ki. Persze, a KTV úgy éri el igazán a célját, ha több azonos rendeltetésű árun is megtaláljuk a védjegyet: azaz összehasonlíthatjuk őket.*

Gyakran az derül ki, hogy a gyártók *nem ismerik saját termékeiket sem!* Egy-egy gyártmány tulajdonságait kiválónak vélik az előállítók, amikor védjegyért fordulnak a KERMI-hez. A szabványok alapján minősítve azonban hamarosan kiderül, hogy éppen csak megfelelő... Jó esetben ilyenkor *időt kérnek* gyártmányfejlesztésre, kijavítják a hibákat, s jobb áruval jelentkeznek újraminősítésre.

Ha a KERMI a gyártókkal való kölcsönös megállapodás alapján védjeggyel lát el egy terméket, azt *rendszeresen ellenőrzi.* Az élelmiszereket általában havonta, a tartós fogyasztási cikkeket pedig negyedévenként, félévenként teszik „nagyító üveg alá". *Vagyis a garantált minőség nem romolhat!* Ellenkező esetben figyelmeztetik a gyártókat, illetve később megvonják a védjegyet. Eddig erre nem került sor.

Az év hátralevő részében a KERMI 25 termék vizsgálatát végzi el, s előreláthatólag már 70 KERMI tanúsító védjeggyel ellátott árut találhatunk az üzletekben az év végére.

S. J.

Magyar–jugoszláv mezőgazdasági együttműködés

Szeptember 3—8. között Eszéken tartotta 8. ülését a magyar—jugoszláv mezőgazdasági együttműködési albizottság. A tanácskozáson — amelyről *dr. Madas András* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes vezetésével hazaérkezett a magyar küldöttség — értékelték a vetőmagtermesztés, az állategészségügy, a mezőgazdasági vízhasznosítás, az élelmiszeripar, valamint az erdő- és vadgazdálkodás területén megvalósult együttműködés eredményeit, s meghatározták a további feladatokat. Foglalkoztak azokkal az intézkedésekkel is, amelyek elősegítik a vízgazdálkodási és cellulózipari együttműködésről aláírt *hosszú lejáratú* szerződés végrehajtását.

Újfajta szövetkezeti termékek a BNV-n

A hazai ipari szövetkezetek sokféle termékkel vesznek részt az őszi BNV-n.

Az újdonságok között állítják ki az Autófém Szövetkezet új típusú kávéfőző gépét, a Kozmosz különleges cimbalmát, a Tömszöv Zsiguli-olajszűrőjét; 18 szövetkezet újfajta bútorkészítményeit mutatja be. Ezek a stílbútorok *viszonylag olcsón* kaphatók majd, s felveszik a versenyt a Koloniál-berendezésekkel. A Ruszöv 50 tagszövetkezete reprezentálja a vásáron a szövetkezeti textilruházati, bőr-, szőrme- és cipőipart.

A szövetkezeti vegyi és műanyagipar is képviselteti magát a vásárközpont B pavilonjában; játékokat, háztartási eszközöket, írószereket és magnetofontekercseket állítanak ki, a C—2-es pavilonban pedig a szövetkezeti ipar autóápolási cikkeit sorakoztatják fel.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Nemzetközi gépipari vásár Brnóban

Szeptember 11-től 19-ig tartják Brnóban a hagyományos nemzetközi gépipari vásárt. A sorrendben immár *tizenhatodik* rendezvényre a KGST negyedszázados jubileumának jegyében kerül sor. A 160 ezer négyzetméternyi kiállítási területen harminc ország mutatja be gépipari gyártmányait. Szeptember 11—13. között csehszlovák, szovjet, magyar és NDK-beli szakemberek előadássorozatot tartanak az elektronikus számítógépek egységes rendszeréről.

Földgáz-cseppfolyósító üzem épül Algériában

Az állami kezelésben levő algériai kőolaj- és földgázipari vállalat, a Szonatra *földgáz-cseppfolyósító üzem építésére adott megbízást* egy nemzetközi konzorciumnak, amelyhez nyugatnémet, francia, osztrák, amerikai és belga vállalatok tartoznak. Az üzemet az algériai Arzewben építik — a tervek szerint 1975-től 1979-ig. Évi kapacitása 15,5 milliárd köbméter cseppfolyós gáz lesz. A földgázt különleges tartályhajókon Franciaországba és Olaszországba szállítják és az európai gázvezeték-hálózatba szivattyúzzák.

Gyorsul az infláció Nyugat-Európában

Az EGK megbízásából végzett legutóbbi közvélemény-kutatás adatai szerint az egyes családok anyagi helyzete általában *romlott* az idei év első negyedében Nyugat-Európában. Az infláció ütemének meggyorsulása jelenti a legfőbb gondot, s igen *sokan tartanak attól, hogy elveszthetik állásukat.* Franciaországban, Olaszországban, Hollandiában és Belgiumban általában a megkérdezettek hatvan-hetven százaléka számít a munkanélküliség növekedésére.

FIATALOK! FIGYELEM!

A VIDEOTON SZÁMÍTÁSTECHNIKAI GYÁR

Fejlesztési Intézetéhez, budapesti munkahelyre

AZONNALI FELVÉTELRE KERES

0—5 éves gyakorlattal rendelkező
(nyelvvizsgások előnyben)

MÉRNÖKÖKET,

tudományos besorolással

ÜZEMMÉRNÖKÖKET,

tervező, épületgépész, villamos, elektronikus, elektromos, gépész, műszer, rendszertervező, matematikus, közgazdász, programfejlesztő matematikus
szakon végzetteket

hardware, software, méréstechnikai problémák, rendszerelemző, szerviz
tevékenységre, ill. fejlesztési feladatokra

BIZTOSITVA:

továbbtanulás, nyelvpótlék, tanulmányutak

JELENTKEZÉS, FELVILÁGOSITÁS:

(szombat kivételével)

Részletes életrajz személyesen (esetleg levélben)

Telefon: 365—746. Személyzeti osztályon

VIDEOTON, 1525. Bp. II., Vörös Hadsereg útja 54.

BORVILÁGVERSENY

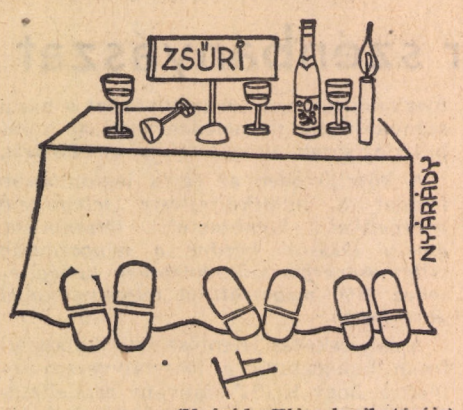

(Nyárády Klára karikatúrája)

Tudományos ülésszak Szolnokon

Szeptember 13. és 15. között Szolnokon rendezi meg vándorgyűlését a Magyar Néprajzi Társaság. A tudományos ülésszakon mintegy 200 hazai szakember vesz majd részt, etnográfusok, szociológusok, történészek, geográfusok és több más érdekelt tudományterület kutatója. Az előadások a néprajz- és rokon kutatási területek új eredményeit állítják górcső alá. *Történeti vizsgálatokkal kívánják megkeresni a paraszti társadalom alakulásában fejlődésünk sajátos vonásait.* A vitára kerülő témák közvetlenül *érintik a tanyarendszer problémáit, a falurendszer jelenlegi átalakulását.* A vándorgyűlésre mintegy 40 külföldi szakembert is várnak, köztük a szlovák és a lengyel néprajzi társaság, valamint a helsinki egyetem néprajzi intézetének vezetőit.

Vasúti együttműködés

Pekingben megtartották a vasúti együttműködési bizottság értekezletét, amelyen a Szovjetunió, a Vietnami Demokratikus Köztársaság, a Mongol Népköztársaság, a Kínai Népköztársaság és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság küldöttsége, valamint a vasúti együttműködési bizottság képviselője vett részt. Az értekezleten megvitatták a nemzetközi utasszállító vonatok menetrendjének összehangolásával kapcsolatos kérdéseket, valamint a bizottsághoz tartozó országok számára a vagonok rendelkezésére bocsátásának rendjét az 1975—1977-es évek vonatkozásában. Minderről szombaton jegyzőkönyvet írtak alá.

Új óvoda

Hétfőn Budapesten, az V. kerületi Nagy István utca 2—4. szám alatt új, 50 személyes óvodát avattak fel. A létesítmény kerületi összefogással épült, költségeihez öt helyi vállalat, intézmény kollektívája járult hozzá. Az új gyermekintézményt szeptember 16-án foglalják el a gyerekek.

(X) **A Thália Színház** szeptember 26-án mutatja be a Körszínházban nagy sikert aratott **Ezeregyéjszaka** című színdarabját. Az idei évadban műsoron marad még az **Erzsébetváros, A csendes amerikai, a Fecsegő ékszerek, a Karagöz, a Gandhi.** A **Thália Színház jegypénztára** (Telefon: 310—500) IX. 10-től naponta 13—19 óra között a közönség rendelkezésére áll. A **Közönségszervezési osztály** telefonja: 118—018, 310—105.

Szeptember 17-én

Utoljára sorsolják a VI. Békekölcsönt

A VI. Békekölcsön utolsó húzását — egyben az utolsó államkölcsön-sorsolást — egy hét múlva, szeptember 17-én, kedden rendezi az Országos Takarékpénztár Münnich Ferenc utcai kultúrtermében. A húzáson az 1974. első és második félévre jutó nyereményeket sorsolják ki, 71,8 millió forint értékben. Ebből a kölcsönből névértékben 129,9 millió forint jut a kötvénytulajdonosoknak.

A nyeremények kifizetését, illetve a kötvények beváltását az összesített nyereményjegyzék alapján október 8-án kezdik meg.

KÜLDÖTTSÉG UTAZOTT vasárnap dr. Zsögön Éva egészségügyi államtitkár vezetésével az Egészségügyi Világszervezet európai területi bizottságának 24. ülésére Bukarestbe.

JAMES FLECHTER, az Egyesült Államok Országos Űrhajózási Hivatalának (NASA) igazgatója nem hivatalos látogatásra a Szovjetunióba érkezett. Msztyiszlav Keldis, a Szovjet Tudományos Akadémia elnöke hétfőn fogadta Flechtert és baráti beszélgetést folytatott vele.

R. STRAHL ÉVA ÉS ÁDÁM című vígjátékának főpróbáját ma délelőtt rendezik az Állami Déryné Színház Kulich Gyula téri színháztermében. A darab országos bemutatóját ezt követően Tatabányán tartják.

H. B. G. CASIMIR PROFESSZORT, a Holland Királyi Tudományos Akadémia elnökét tegnap hivatalában fogadta Erdey-Grúz Tibor, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke.

ÉSZT DELEGÁCIÓ ÉRKEZETT tegnap hazánkba T. T. Lebegyevnek, az Észt Kommunista Párt Központi Bizottságának másodtitkára vezetésével.

BELEHALT SÉRÜLÉSEIBE Billie Nelson, angol motorversenyző, aki vasárnap az opatijai jugoszláv grand prix-n kétszáz kilométeres sebességgel bukott.

NEMZETKÖZI IDEGSEBÉSZETI KONFERENCIÁT tartanak Siófokon, mintegy száz külföldi és hatvan magyar tudós részvételével. A háromnapos konferenciát Zoltán Sándor professzor, a Budapesti Idegsebészeti Klinika igazgatója tegnap nyitotta meg.

AZ ÁLLAMI BÁBSZÍNHÁZ VENDÉGSZEREPLÉSRE tegnap Csehszlovákiába utazott. A huszonnyolc tagú együttes a szlovák nemzeti felkelés 30. évfordulója alkalmából sorra kerülő ünnepségeken vesz részt.

DR. H. N. SETHNA PROFESSZOR, az indiai atomenergia-bizottság elnöke, hazánkba érkezett. Itt-tartózkodása során megbeszéléseket folytat a két ország energetikai együttműködése továbbfejlesztésének lehetőségeiről.

UDVARDI SÁNDOR külkereskedelmi miniszterhelyettes vezetésével hétfőn delegáció utazott a XVI. brnói nemzetközi gépipari vásárra.

DR. VIDOSFALVY MAGDA, a Magyar Vöröskereszt főtitkárhelyettese vezetésével háromtagú küldöttség utazott az NDK-ba az ottani Vöröskereszt meghívására.

KIÁLLÍTÁS NYÍLT tegnap Nyíregyházán a XI. hajdúsági nemzetközi művésztelepen készült alkotásokból. A tárlaton az alkotótábor 24 külföldi és hazai festő-, valamint szobrászművész részvevőjének 54 alkotását mutatják be.

A SZOVJET SZÖVETKEZETI KÜLDÖTTSÉG, amely N. I. Szupotnyickijnek, a Centroszojuz első elnökhelyettesének vezetésével hazánkban tartózkodik, hétfőn Szabolcs-Szatmár megyébe látogatott. A vendégeket elkísérte dr. Kovács Sándor, a SZÖVOSZ elnökhelyettese.

JACQUES HAVET, AZ UNESCO társadalomtudományi főosztályának igazgatója elutazott Magyarországról. Látogatása során megbeszéléseket folytatott a Magyar UNESCO Bizottság és az MTA illetékeseivel.

SZINNYEI JÓZSEFRŐL, a híres bibliográfusról és irodalomtörténészről nevezték el klubjukat a Tatabányán és környékén élő könyvgyűjtők, könyvbarátok.

MAGYAR—LENGYEL BARÁTSÁGI ESTET rendeztek a lengyel nép felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából hétfőn a dunaújvárosi Vasmű-klubban. Nics János országgyűlési képviselő megnyitója után Edward Piekarski, a budapesti Lengyel Kultúra igazgatóhelyettese mondott ünnepi beszédet.

A TERVGAZDASÁGI ÉRTESÍTŐ KÜLÖNSZÁMA, a Közérdekű Hirdetések, kibővített tartalommal jelent meg. Harminckét oldalon közöl a gazdasági élet érdeklődésére számottartó információkat az ipar, a bel- és külkereskedelem, a szolgáltató vállalatok, szövetkezetek ajánlataiból.

Lebukott a tolvaj duó

B. Miklós fiatalkorú, ennek ellenére sok bűncselekmény terheli számláját.

Július 11-én egy autós arra lett figyelmes, hogy éjféltájban két fiatalember kivilágítatlan motorkerékpárt tol a X. kerületi Liget utcában. Egyiküknél sem volt bukósisak, feltételezte, hogy nem műszaki hiba miatt állt le a motor, hanem egészen más hiba van a kréta körül. Az illető gépkocsijával az első rendőrig hajtott, majd mindketten visszatértek a színhelyre. Ennek köszönhető, hogy kézre került B. Miklós és társa, *Gyémesi Tibor*, akiknek bűnlistáját az elfogás napjáig számos más bűncselekmény is terhelte. Mindkettőjük lakásán azonnal házkutatást tartottak a X. kerületi kapitányság nyomozói, és számos lopott holmi került elő a szekrényekből.

Ezek egy része egy családi házból származott. Június 7-én a XVIII. kerületben törtek be, mintegy tízezer forint értékben vittek el az épületből villanyborotvát, fényképészeti felszerelést, hajszárítót, régi pénzérmét. A házkutatás során talált néhány tárgy arra utalt, hogy a tettesek korábbi munkahelyükön, *Komlón is „tevékenykedtek"*. A nyomozáskor valóban kiderült, hogy komlói munkásszálójukban rendszeresen meglopták munkatársaikat is.

Július 2-án az egyik *zuglói filmszínházba* törtek be, 410 forintot találtak a jegypénztárban, a büfében cigarettával, cukorkával, csokoládéval egészítették ki a zsákmányt.

A sikeres betörés után visszautaztak Komlóra, kifosztották még néhány munkatársuk öltözőszekrényét, majd kilépőért jelentkeztek a személyzeti irodán. Amíg az adminisztrációs munkák folytak, beléptek az egyik irodába és onnan is loptak egy órát.

Rövidesen bíróság elé kerülnek.

E. L.

(X) **Japán és nyugatnémet fényképezőgép- és filmfelvevőgép-különlegességek kiállítása: szeptember 10—11—12-én!** Bemutatásra kerülnek a japán TOPCON cég fényképezőgépei, a COSINA cég szupernyolcas filmfelvevőgépei, továbbá a nyugatnémet MINOX cég kisméretű fényképezőgép-különlegességei — tartozékokkal együtt. — A kiállítás helye: **OFOTÉRT-bemutatóterem, VII., Asbóth u. 15. szám.** Nyitva: 10-én (kedden) 11-től 17 óráig, 11-én és 12-én (szerda, csütörtök) 9-től 17 óráig. **Csak 3 napig!**

Halálos és súlyos balesetek

Nagykőrös határában, egy dűlőúton, Kereki Ferenc 27 éves traktorvezető, nagykőrösi lakos, motorkerékpárjával felborult, és a helyszínen meghalt.

Debrecenben, a házgyár területén, Tóth József 23 éves gépkocsivezető, hajdúbagosi lakos, egy tehergépkocsival, figyelmetlen vezetés közben elütötte Oláh Sándor 49 éves segédmunkás, debreceni lakost, aki a helyszínen meghalt.

Nagykátán Juhász István 63 éves segédmunkás, helybeli lakos, kerékpárral, körültekintés és irányjelzés nélkül akart fordulni, és összeütközött egy szabályosan előző motorkerékpárral. A baleset következtében Juhász olyan súlyosan megsérült, hogy kórházba szállítás után meghalt.

Üllő és Gyömrő között, egy lakatlan területen, Gyenes Béla 33 éves öntvénytisztító, budapesti lakos, személygépkocsival elgázolta a gyermekkocsit toló özv. Rajzik Józsefné 72 éves tsz-nyugdíjas, üllői lakost, aki olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy az orvoshoz szállítás közben meghalt. A gyerekkocsiban levő két gyermeket a mentők könnyű sérüléssel kórházba szállították.

Budapesten, a XX. kerületi Vecsési út és Klébl Márton utca kereszteződésében Palásti Imre 50 éves vontatóvezető, budapesti lakos, motorkerékpárjával szabálytalan, bal oldali hajtás közben elütötte Pócsi Ilona 20 éves segédmunkás, budapesti lakost, majd segítségnyújtás nélkül a helyszínről eltávozott. Pócsi Ilonát életveszélyes sérüléssel szállították kórházba a mentők. Palásti Imre vezetői engedélyét a rendőrség bevonta, és ellene — őrizetbe vétel mellett — az eljárást megindította.

Budapesten, az V. kerületi Jászai Mari tér 2-es számú ház előtt levő villamosmegállóban Mózer Antalné 31 éves villamosvezető, budapesti lakos, a 2-es villamost korán indította, és a leszálló Benkő Gyuláné 76 éves nyugdíjas, budapesti lakos karját a csukódó ajtó beszorította, majd a kiinduló villamos maga alá rántotta. Benkő Gyuláné életveszélyes sérülést szenvedett, a mentők kórházba szállították. Mózer Antalné vezetői engedélyét a rendőrség bevonta, és ellene az eljárást megindította.

Mezei Lajos 58 éves darukötöző, budapesti lakos, Budapesten, a III. kerületi Árpád-hídon, a hajógyári villamosmegállóban, egy mozgásban levő 33-as villamosra akart felugrani, a lépcsőről azonban visszaesett, és súlyos, de nem életveszélyes sérülést szenvedett. A mentők kórházba szállították.

Budapesten, a XV. kerületi Bánkút utca és Szerencs utca kereszteződésében Faragó Sándor 29 éves autóbuszvezető, budapesti lakos, egy 24-es autóbusszal nem adott áthaladási elsőbbséget, és összeütközött egy motorkerékpárral. A baleset következtében a motorkerékpár vezetője, Tóth Bálint 22 éves ács, budapesti lakos súlyos, nem életveszélyes sérülést szenvedett. Utasa könnyebben megsérült. A mentők a sérülteket kórházba szállították. Faragó ellen eljárás indult.

Néhány órás napsütés

A várható időjárás az ország területén ma estig: Időnként megnövekvő felhőzet, legfeljebb a nyugati és északi megyékben egy-két helyen futó esővel. Mérsékelt, időnként élénk, a Dunántúlon helyenként megerősödő déli, délkeleti szél. Legmagasabb nappali hőmérséklet 25 fok körül.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 231 centiméter volt.

Kitüntetések

Nyugalomba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki az Elnöki Tanács *Hack Mártont*, a szolnoki Verseghy Ferenc gimnázium igazgatóját. A kitüntetést a Szolnok megyei Tanács székházában *dr. Hegedűs Lajos*, a megyei tanács elnöke nyújtotta át.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa *dr. Újszászy Kálmánnak*, a Tiszán inneni református egyházkerület sárospataki nagykönyvtára főkönyvtárosának, több évtizedes, eredményes munkássága elismeréséül a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

A kulturális miniszter *Kékesy Jánost*, a kalocsai főszékesegyházi könyvtár, *Iványi Sándort*, az egri főegyházmegyei könyvtár és *Czegle Imrét*, a sárospataki református nagykönyvtár főkönyvtárosát példamutató könyvtárosi munkásságukért miniszteri dicséretben részesítette.

Szoboravatás Debrecenben

A debreceni 109. számú ipari szakmunkásképző intézetben hétfőn felavatták *Gulyás Pál* mellszobrát. *Kiss Tamás* költő méltatta Gulyás Pál életművét, majd *Sárközi Zoltán* és *Simor Ottó*, a debreceni Csokonai Színház művészei adták elő Gulyás Pál egy-egy versét.

Elhunyt dr. Rusznák János

Dr. Rusznák János, az MSZMP Békés megyei bizottságának, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetsége választmányának tagja, a megyei pártbizottság osztályvezetője, a Munkás-Paraszt Hatalomért Emlékérem kitüntetettje életének 47. évében elhunyt. Temetése szeptember 11-én, szerdán délután 3 órakor lesz Békéscsabán, a Vasúti temetőben, közli az MSZMP Békés megyei bizottsága.

TEMETÉS

GYARMATI-GYURCSÓ JÁNOS labdarúgóedző temetése szeptember 11-én, szerdán 10.30 órakor lesz a Rákoskeresztúri köztemetőben.

Gázkitörés Ebesen

Vasárnap az esti órákban a Hajdú-Bihar megyei Ebes község határában az Országos Gázipari Tröszt nagyalföldi kutató és feltáró üzemének 17. számú fúrásánál 1377 méteres mélységben nagy hozamú gázréteghez ért a fúrószerkezet. Ezt követően szinte azonnal kidobta a fúrócsövet a kútból a 134 atmoszféra nyomással feltörő gázoszlop. A fúróbrigád tagjai a nagy nyomás miatt nem is tudták elzárni a kitörő gáz útját.

A gázkitörés megfékezésén dolgozók a vasárnapról hétfőre virradó éjszaka eltávolították a kidobott fúrórudat, s így reggel már hozzá lehetett férni a kút nyílásához, és meg lehetett kísérelni az elzárószerkezet felszerelését. Az első kísérlet eredménytelen volt. Azóta egy új zárószerkezet felrakásának előkészítésén fáradoznak.

Lopott műkincsek

Torinóban, a neofasiszták lakásaiban megtartott házkutatások során körülbelül 100 nagy értékű festményt találtak. Lapjelentések szerint a neofasiszták a képek árusítása útján hatalmas pénzösszegekhez jutottak, és ezeket felhasználták felforgató tevékenységük fedezésére.

Még 1944-ben, amikor a nácik megpróbálták kivinni Olaszországból az összerabolt kincseket, igen sok festmény, szobor és más művészi alkotás került a fasiszták kezére, melyeket nem szolgáltattak vissza.

REKLÁM-PROPAGANDA OSZTÁLYRA

gépírónőt azonnal felveszünk

JELENTKEZÉS:

666—475 telefonszámon, vagy személyesen

a XI., Bercsényi u. 8. sz. irodában

Például az R—10

Sikeresen halad a számítástechnikai program — Beszélgetés Marton Zoltánnal

„Nagy gondot kell fordítani az ipar szerkezetének további javítására, a gyártmányösszetétel korszerűsítésére, a gazdasági hatékonyság növelésére."

(A X. kongresszus határozataiból.)

A Videotonnál három éve, 1971-ben kezdtek hozzá a számítógépgyártás megszervezéséhez — a számítástechnikai központi fejlesztési program megvalósításához. A programban kitűzött feladatok háromnegyed részét a Videoton valósítja meg. Az elmúlt években már többször adtunk híradást a székesfehérvári gyár munkájáról, figyelemmel kísértük az R—10-es komputer útját, s beszámoltunk a beruházási program alakulásáról is. Ezúttal arról beszélgettünk *dr. Marton Zoltánnal*, a Videoton gazdasági igazgatójával, hogy *a központi számítástechnikai fejlesztési program miként segíti a vállalat gyártmánystruktúrájának korszerűsítését, illetve, hogy e korszerűsítési munkának milyen hatása van egész népgazdaságunkra?*

Minőségi ugrás

— Az elmúlt évek fejlesztési és beruházási munkájának eredményeképpen — mondja az igazgató — az idén *minőségi ugrást tettünk.* Ezt egyébként egyetlen szám is igazolja: tavaly az árbevételünk 3.3 milliárd forint volt, az idén előreláthatólag *4,5 milliárd lesz.* Magyarázatképpen nem érdektelen még egy számsoron végigfutni, amelyik azt jelzi, hogyan csökkent gyártmánystruktúránkban a hagyományos híradástechnikai berendezések aránya: három éve még 71 százalékban ezeket a termékeket készítettük, 1972-ben már csak 57, tavaly 53, az idén 48, jövőre előreláthatólag 44 százalékot tesznek ki a hagyományos cikkek. A következő években is *folytatódik az arány-csökkenés:* 1980-ban elképzeléseink szerint már csak 33 százalékban gyártjuk a korábban tradicionálisnak nevezhető termékeinket.

— A csökkenő arányok mellett a számítástechnikai eszközök növekvő termelése áll?

— Valóban, az elmúlt években *egyre több* komputert adtunk át vásárlóinknak, s emellett *fokozatosan fejlesztettük a számítógép használatához szükséges perifériák, terminál írógépek, sornyomtatók, vizuális megjelenítők gyártását is.* A számítástechnikai központi fejlesztési program azt irányozta elő, hogy e korszerű berendezésekből az idén *egymilliárd 261 millió forint értékű terméket készítsünk.* Ezzel szemben termelésünk *eléri az egymilliárd 620 milliót.* Az eredeti tervet előreláthatólag *jövőre is túlteljesítjük*, s a korábban rögzített egymilliárd 680 millió helyett termelési értékünk eléri az *egymilliárd 800 milliót.* A kormányprogram azzal számolt, hogy 1971 és 1975 között termelésünk hárommilliárd 977 millió forint lesz, a valóságban jövőre talán *elérjük a négymilliárd 850 millió forintot...*

— Számításokat végeztünk, hogy a korszerű technika bevezetése, a tranzisztorizált berendezések fokozott elterjedése, *mennyi megtakarítást jelent a népgazdaságnak.* Az eredmény: 1971 és 1975 között a megtakarítás *210 millió forint*, a következő ötéves tervidőszakban pedig *több mint egymilliárd forint.* Miről van szó? Arról, hogy a tranzisztorok, s az egyéb korszerű eszközök *lényegesen kevesebb áramot fogyasztanak*, mint hagyományos társaik. Ilyenformán ebben, és a következő tervidőszakban a korszerű híradástechnikai eszközök elterjedésével az erőművekben *743 millió forint értékű villamos energiával kevesebbet kell előállítani.* Emellett 1971 és 1980 között — ugyancsak a korszerű technikának köszönhetően — a hálózatfejlesztési beruházásoknál *több mint félmilliárd forintot takarít meg a népgazdaság.*

— A korszerű technika nemcsak a népgazdaságban, hanem a vállalatunknál is *érezteti hatását.* Az idén például a begyűrűző áremelkedések összege elérte a 47 millió forintot. *Belső szervezési intézkedésekkel, fokozott takarékossággal sikerült önerőből közömbösíteni az áremelkedéseket.* Ennélfogva nem kényszerültünk arra, hogy az áremelkedéseket tovább adjuk, s ez természetszerűleg kedvezően befolyásolja például a fogyasztói árszínvonalat is.

— A számítógépekre visszakanyarodva: a gyártás alapját jelentő francia licenctől a Videoton meglehetősen rövid időn belül eljutott a szocialista országok egységes számítórendszerének tagjához, az R—10-eshez.

— Még tavaly is, a korábbi években azonban szinte kizárólag 1010 B, illetve 1010 BM gépeket gyártottunk. Ezek a berendezések *kiválóan alkalmasak* folyamatszabályozásra, de emellett adtunk el oktatási célokra és adatfeldolgozásra használatos rendszereket. Az idén azonban már főként az egységes számítógéprendszerbe illeszkedő komputereket gyártunk. Jellemző például, hogy *1974-ben nyolcvannégy önálló rendszert adtunk el*, s ezeknek több mint a fele R—10-es volt. Figyelemre méltó az is, hogy egyetlen év alatt — 1973-ról 1974-re — a számítástechnikai eszközökből 86 százalékkal emelkedett árbevételünk.

— Az elmúlt években azonban az is nyilvánvalóvá vált, hogy *csupán központi egységekkel* nem vagyunk versenyképesek a piacon. Ezért már igen hamar belekezdtünk a perifériák fejlesztésébe, illetve licencek vásárlásával, kooperációval, számos új termékkel egészítettük ki választékunkat.

— Gondolom, e korszerűsítési munka nagyban növelte a számítástechnikai eszközök exportképességét is.

— Erre annál is nagyobb szükség volt, hiszen *árbevételünk nyolcvanegy százaléka a számítástechnikai berendezések exportjából származik.* Szállítmányaink főként a szocialista országokba, s elsősorban a Szovjetunióba irányulnak. Évről évre bővül azonban tőkés exportunk is. Az idén dollárelszámolású kivitelünket — az elmúlt évhez képest — *csaknem harminc százalékkal növeltük.* Hosszú távú keretmegállapodást kötöttünk például a francia C. I. I. céggel, amelynek értelmében *különféle berendezéseket vásárolnak tőlünk.* Kooperációs kapcsolatban állunk a nyugatnémet Siemensszel: a cég gyártástechnológiája alapján *memória-egységeket készítünk*, a késztermékek egy részét a nyugatnémet cég vásárolja meg tőlünk. Sornyomtató licencét vettük meg az amerikai Data Productstól, s ezzel voltaképpen *üzleti kapcsolat is létrejött az amerikai cég és a Videoton között.* E fejlesztési és üzleti munka azt eredményezte, hogy termékeink *nemcsak a szocialista piacokon keresettek, hanem azokba az országokba is sikerült betörnünk, ahol hagyományosan magas színvonalú a számítástechnikai kultúra.*

A tervezettnél gyorsabban

— Végezetül: a számítógépgyártást jelentős beruházási program alapozza meg — hogyan halad e program végrehajtása?

— A számítástechnikai központi fejlesztési program ebben a tervidőszakban egymilliárd 180 millió forintot irányzott elő a beruházásokra. Eddig a munka *az eredeti ütemterv szerint folyt*, sőt, az utóbbi két évben *a tervezettnél egy kicsivel gyorsabban.* A rendelkezésünkre bocsátott összegből a következő évben mindössze 101 millió forint marad — a beruházással tehát *nem csúsztunk el.*

— Úgy vélem, a Videotonnál a központi kormányprogram megvalósítása révén az elmúlt években *sikerült jelentős mértékben korszerűsíteni gyrtmánystruktúránkat.* Ennek pedig egyenes következménye lett, hogy *fokozódott exportképességünk, emelkedett a hazai gyártástechnológiai kultúra színvonala.* Ebben az irányban szeretnénk folytatni a munkát a következő tervidőszakban is, hiszen ezt nemcsak vállalatunk érdeke diktálja, *hanem a népgazdaságé is.*

K. Nyírő József

A Csepel sikere Moszkvában

Moszkvában szombaton délután befejeződött a Csepel Vas- és Fémművek *„Csepeli újdonságok '74"* elnevezésű önálló kiállítása. A kiállítás utolsó napján *újabb üzletkötés* történt: a Híradástechnikai Gépgyár arról állapodott meg, hogy jövőre 970 ezer rubel értékben *vákuum-impregnáló és automatikus tekercselő gépeket* szállít a Szovjetuniónak. A csepeliek moszkvai kiállítását hozzávetőleg 6000 szakember tekintette meg, közöttük számos miniszterhelyettes, minisztériumi osztályvezető és vállalati vezető.

Székely István, a Csepel Vas- és Fémművek vezérigazgató-helyettese a kiállítás befejezése alkalmából elmondta: *a vártnál jobban sikerült a kiállítás.* Üzletkötéseink értéke *meghaladja a 22 millió rubelt.* De nem ezt tartjuk a legnagyobb eredménynek, hanem azokat a megállapodásokat, amelyek lehetővé teszik, hogy a *Csepel Vas- és Fémművek fejlesztését szovjet egyeztetéssel hajtsuk végre.* Magyar—szovjet együttműködés keretében alkotunk meg számos gépsort. Célunk: úgy korszerűsíteni a Csepel Vas- és Fémműveket, hogy *beilleszkedhessünk* a szovjet fejlesztési irányokba, és részt vállalhassunk a szovjet fejlesztési tervek megvalósításából.

HORIZONT

Vasércbánya-államosítás

A mauritániai kormány bejelentette, hogy *államosította a Miferma nevű vasérckitermelő vállalatot*, amely francia, angol, nyugatnémet és olasz tőkével tevékenykedett az országban. Rövidesen tárgyalások kezdődnek a Miferma részvényeseinek *kártalanításáról.*

Új olajlelőhely Svédországban

Stockholmban bejelentették, hogy Gotland déli részén a szakértők szerint *a Balti-tenger térségének legtöbbet ígérő olajlelőhelyét fedezték fel.*

Japán fizetési mérleg

A japán pénzügyminisztérium közlése szerint az ország fizetési mérlege októberben 354 millió dollárnak megfelelő összegű *többlettel* zárult. A fizetési mérlegben szeptemberben 128 millió dollár többlet mutatkozott.

Szovjet—japán szerződések

Széles hullámhosszon

Idén jóformán egymásnak adták a kilincset Moszkvában a különböző kormány- és vállalati szintű japán gazdasági küldöttségek. A szovjet—japán gazdasági kapcsolatok minőségileg *új szakaszukhoz* érkeztek. A kereskedelmi kapcsolatokon kívül *mind fontosabb szerepet játszanak a hosszú távú kooperációs megállapodások.*

A moszkvai Novoje Vremja a közelmúltban hosszú cikkben méltatta a két ország dinamikusan fejlődő gazdasági kapcsolatait és együttműködését.

A mostani kereskedelmet az 1971—75-re szóló egyezmény *szabályozza.* A mindkét fél számára *hasznos kereskedelmi kapcsolatok elmélyítésén eredménnyel dolgozik a szovjet—japán gazdasági együttműködési bizottság*, amely éppen az elmúlt hetekben tartotta Moszkvában 6. ülésszakát. Eredményes együttműködés folyik a mezőgazdaságban, a halászatban, a közlekedés és a környezetvédelem területén és várható, hogy *a békés atomkutatásban* is kialakítják a közös kutatási témákat.

Japán nyersanyagban a világ egyik legszegényebb országa. A feldolgozásra kerülő alapanyagok és energiahordozók *csaknem teljes egészét importálja.* Ez egyben azt is jelenti, hogy *nagy a függősége ezekben az alapvető anyagokban*, érthető tehát, ha olyan kapcsolatok kialakítására törekszik, amelyek *stabilak és hosszú távúak.* Ilyen gazdasági kapcsolatok létrehozásában érdekelt a Szovjetunió is.

A Japánba irányuló szovjet kivitelben elsősorban a Japán számára létfontosságú áruk szerepelnek, mint a kőszén, kőolaj, különböző ércek, azbeszt, nyersvas. Már ma a Szovjetunió fedezi Japán nemesfémszükségletének felét, a fának és a kálisónak csaknem 20 százalékát. *Egyre növekszik a szovjet gépek, felszerelések, sőt, a komplett üzemek exportja is.*

Érthető módon Japán igen *nagy érdeklődést* mutat az energetika és a nyersanyagtermelés terén folytatandó együttműködés iránt. Tárgyalások folynak a két ország között Kelet-Szibéria és a Távol-Kelet nyersanyagforrásainak és energiahordozóinak *közös kiaknázásáról.* Az elképzelések szerint Japán kőolajért, földgázért és egyéb fontos anyagokért a feltárásban és a szállítás kiépítésében való anyagi és műszaki közreműködéssel fizet.

A nagyszabású, hosszú lejáratú tervek *három területre irányulnak:* a tyumenyi kőolajkészletek közös kiaknázása, a jakutiai földgázlelőhelyek feltárása és hasznosítása, valamint a Szahalin-szigetek körzetében, a kontinentális talapzaton feltárt olaj és földgáz közös felhasználására.

A szovjet nyersanyagkincsek feltárásában Japán *anyagilag is közre kíván működni.* Ez év tavaszán *kormányközi megállapodást írtak alá* Tokióban arról, hogy a japán Eximbank 1050 millió dolláros hitelt nyújt a Szovjetuniónak. Ez a nagy összeg elsősorban a három közös tervezet finanszírozásához járul majd hozzá. A nagyszabású együttműködés részleteiről *tovább folynak a tárgyalások*, de ezalatt sem szünetel az egyéb területeken kibontakozó *konkrét együttműködés továbbfejlesztése.* Júniusban a két ország szakemberei *megállapodást írtak alá* a szovjet szénszállításokról, valamint a faipari együttműködésről.

A kooperációnak ezek az új formái — beruházási hozzájárulás és termékkel való fizetés —, *mindkét ország számára igen hasznosak, és biztos alapot teremtenek a hosszú távú együttműködéshez.* A mai „nyersanyagdrága" időkben Japán hosszú időre *előre szeretné magának biztosítani az energiát és az alapanyagokat;* a Szovjetunió földrajzi közelsége is abba az irányba hat, hogy szükségleteinek tekintélyes részét a szigetország a jövőben még fokozottabban szovjet relációból elégítse ki.

A szovjet—japán gazdasági kapcsolatok és a szélesedő együttműködés *jól szolgálja* a mind dinamikusabban fejlődő kelet—nyugati kapcsolatok elmélyítését. További kedvező kilátásokat ígérnek azok az együttműködési elképzelések, amelyek a *közös kikötőfejlesztésre*, illetve -építésre irányulnak. A Novoje Vremja tudósítása szerint már *meg is kezdődtek a munkálatok a vrangeljai-öbölben*, ahol a Távol-Kelet legnagyobb kereskedelmi kikötőjének megépítését tervezik.

G. Gy.—L. P.

AZ AUTÓ- ÉS ALKATRÉSZKERESKEDELMI VÁLLALAT

PÁLYÁZATOT HIRDET

vezető és beosztott munkakörökre

KERESKEDELEMFEJLESZTÉSI,

RAKTÁROZÁSI,

AUTÓMŰSZAKI MÉRNÖK,

KÖZGAZDÁSZ,

MUNKAÜZEM, ÜGYVITELSZERVEZŐ

ÉS ÁRSZAKÉRTŐI MUNKAKÖRÖKRE

Pályázati feltétel:

felsőfokú iskolai végzettség, vezetői munkakörökben legalább 5 éves szakmai gyakorlat;

beosztott munkakörökre kezdők is pályázhatnak.

Jelentkezés részletes önéletrajzzal a megpályázott munkakör megjelölésével a vállalat személyzeti osztályán. (Budapest VI., Paulay Ede utca 50.)

Bérezés a kollektív szerződés alapján

Harminc éve: az Ady Társaság jegyében

Az irodalmi és a művelődési élet Debrecenben

„Da zdravstvuet Krasnaja Armija, kotoraja osvobodila nas!" — Ezzel a mindennél feltűnőbb szalagcímmel köszöntötte a város szabadságát a felszabadult Magyarország első kommunista napilapjának, a Néplapnak induló példánya Debrecenben, 1944. november 15-én. Az egylapos újság jobbára a fronthelyzet alakulásáról írt, a mai újságszerű gazdagságot nem találjuk benne. Mégis mindennél többet jelentettek ezek a sorok; nemcsak az előrenyomuló, győzedelmes harcot vivó Vörös Hadsereg jó híreit tolmácsolta, hanem a lap megjelenésének ténye hirdette azt az akaratot, hogy egy város és egyben az ország újból élni akar. Húsz fillér volt egy szám, s az impresszumban apró betűk tudatják: „Kiadják a debreceni kommunisták."

A másnapi szám már szerényen tükrözi a történelmi-politikai élet alakulása mellett a művelődési, kulturális élet szerveződését. Egy hónap se telt el Debrecen felszabadulása óta, több üzemben már megkezdték a termelést, s a város lakói egy lélekkel hordták a téglát, javították a házakat. Az életteremtő küzdelemben már ismét játszik a *Meteor mozgó*, Harc Ukrajnáért címmel vetít szovjet filmet, amelyet a november 16-i Néplapban már recenzálnak. S ugyanitt felhívás is olvasható: az iskolai tanítás újrakezdésére jelentkezzenek a tanárok *Csobán Ernő* levéltárosnál. És a lap harmadik száma már igazán debreceni: nem feledi a legszebb hagyományt: *Csokonait* köszönti, a jövőlátó költőt, akinek poézise tán az új idővel beteljesedhet. Ugyanitt a Vörös Hadsereg első számú hirdetményét is közzéteszik: a hivatalok, irodák mellett a kulturális intézmények is kezdjék meg az életet! S az elkövetkezendő napok és hónapok művelődési munkálkodása különös figyelmet érdemel: egy kicsit az egész ország kulturális életének lenyomata az, ami Debrecenben történik. Kitüntetett figyelem lehet azért is, mert Debrecen néhány hónapon át az ország fővárosa.

Indul a kulturális élet

Ady jelében indul a művelődési élet. Nemcsak a Néplap december 1-i száma bizonyság erre, amely az új világ igézetében köszönti a költőt, mert tenni kell „nagyot és szépet, emberit, s magyart", de a Csokonai Színház újraindításának fontossága is az Ady nevével jelzett társaság igénye szerint látszik: „Debrecen nagy múltú színháza, a Csokonai Színház egyelőre hallgat még, a debreceniek feszülten várják, hogy megnyíljanak kapui... Debrecen dolgozó népe az Ady-társaságot tartja legalkalmasabbnak a Csokonai Színház vezetésére. Az eddigi üzleti szempontok helyett az Ady Társaság komoly és kipróbált szakembereit, íróit szeretnénk látni a színház élén, hogy Petőfi, Ady, József Attila nevében az igazi mai magyar kultúrát terjesszék Debrecenben." Igen, az Ady Társaság! *Kardos László, Kardos Pál, Juhász Géza* nagyszerű harca egyetemességet jelentett Debrecenben a két világháború között, s amíg lehetett, fénygyújtó szellemként küzdöttek a fasizmus ellen.

Itt vannak — és élnek! Az ő tehetségükre, igényességükre és munkájukra mindennél nagyobb szükség van. A december 7-i társasági ülésen Kardos László a jövő évi munkatervet ismerteti:

„E munkaterv az Ady Társaság céljához és hagyományaihoz híven elsősorban irodalomtermészetű, de helyet kapott benne egy átképző előadássorozat is, amely az elmúlt negyed század, szellemi, irodalmi, művészeti, politikai — mérlegét lett volna hivatva felállítani. A tervnek ez a része időközben túlnőtt a társaság keretein, kiindulása lett az első demokratikus szabadegyetemnek" — olvassuk az Ady Társaság irodalmi lapjának, a *Magyaroknak* közleményében.

Szabadegyetem

S valóban, micsoda igényesség jelzi majd ezt a közművelődési sorozatot; 1945. február 20-án *Veres Péter* A földkérdés Magyarországon címmel tartott előadást, 23-án *Andics Erzsébet* Munkásosztály és nemzet címmel, 27-én *Hernádi Lajos:* Chopin, a szabadság muzsikusa, március 2-án *Rudas László* Tudományos világnézet, március 13-án *Révai József* 1848 címmel beszélt az Ady Társaság szabadegyetemén.

A művelődési-közoktatási élet felé egyre inkább nyílik a figyelem; december 3-án Juhász Géza Magyar nevelést címmel vázolja az új szellemi oktatás kérdéseit, december 5-én, s az azt következő napokban erről folytatódik a vita. A múzeumi élet megindulására is van remény; *dr. Lükő Gábor* muzeológus elmondja a december 7-i Néplapban, hogy a Déri Múzeumban a vitrinek ugyan megsérültek, de nagyobb pusztulás nincs. Az, hogy például hiányos a *Szinyei-Merse*-gyűjtemény, az a fasiszták különös „gondoskodásának" köszönhető, akik jó néhány képet szeptemberben elvittek. Az *Ecce Homo* ép, a légópincében vészelte át a nehéz napokat, a közművelődési könyvtár érintetlen. Az újságírók szemléztek a könyvesboltokban s meglepő, felháborító tapasztalatokat jelentettek: javában árulják *Göbbels* naplóját, *Hitler Mein Kampfját, Milotay István, Fiala Ferenc* műveit. Sürgős revideálást követel a december 7-i Néplap, s noha a szegedi Szikra mégcsak néhány kiadvánnyal jelentkezett, de a raktárból érdemesebb könyvek kerülhetnek ki: *Kassák, József Attila, Darvas József, Bálint György* művei.

Rimszkij-Korszakov, Kodály

A Csokonai Színház már a művészet otthona, hiszen november 30-án a Vörös Hadsereg énekkara koncertezett, december 3-án már a város vezetőségének kérésére a szovjet művészekkel együtt magyar zenészek, Hernádi Lajos zongoraművész, és *Hoor-Tempis Erzsébet Rimszkij-Korszakov-* és *Kodály*-dalokkal lépett fel, december 15-én ismét Hernádi Lajos, valamint *Radó Pál* Villon- és Ady-versekkel szerepelt a Csokonai Színház művészdélutánján. De a színház társulata még sehol... Ám a tervezgetések egyre erősödnek a színház jövőjéről. A Néplap december 15-i számában *Benedek András* Mikor nyílik meg a színház címmel írt publicisztikát, amelyben jóleső érzéssel mondja el, eljött az idő, hogy a Bánk bánban Tiborc panasza teljes egészében és erejében áradhat, és olyan műveket szorgalmaz, mint a *Tartuffe*, a *Pathelin mester, Romain Rolland: Július 14-e, Giraudoux: Nem lesz trójai háború*, a magyar szerzők közül *Darvas Szakadékját*, ezenkívül *Sárközi Dózsáját, Háy Gyula* darabjait szorgalmazza, december 19-i újabb cikkében már a kész tervet sorolja. *Kéry László*, az Ady Társaság titkára, a város megbízásából állította össze a műsort, ebben egyebek között a Bánk bán, Az ember tragédiája, *Tamási* egy játéka, az Oidipus király és a Pathelin mester szerepel. A Néplap december 23-i számában (ag.) Szocialista színházat! címmel vitatkozik az elképzeléssel. Az Oidipus ellen beszél: „A debreceni közönséget jobban érdekli, ebben a pillanatban hasznosabb is: a szabolcsi és Hajdú megyei népi játék, mint az athéniek meg a thébaiak kórusa." Kiegészíti a névsort: szívesen látná *Boross Elemér*, Kassák, *Szirmai Rezső, Shaw, Capek, Brecht, E. Rice* darabjait és az orosz klasszikusokat.

Gyalog jöttek...

József Attila a másik csillag! Juhász Géza emlékezik halálának évfordulóján a december 6-i Néplapban, december 12-én *József Attila sorsa* címmel olvashatunk cikket, ugyanitt 17-én este pedig ünnepi estet rendeztek a Csokonai Színházban. A város felszabadulásának kéthónapos ünnepén, s amidőn gyülekeznek az Ideiglenes Nemzetgyűlés képviselői, lehetne-e szebb példát felmutatni? Ezen a napon a Néplap *Munkások* című versét közli, este pedig egyebek között *Újfalussy József*, Juhász Géza és *Antal Gábor* idézik a fényes csillagot.

„Karácsonyra megérkezik a színtársulat" — olvassuk a híradást a december 23-i Néplapban, de ellenkedő megjegyzés is követi: „... A vezetők személye nem garancia arra, hogy biztosítva lássuk a színháznak az új kornak és az új igényeknek megfelelő szellemét."

Másnap, a 24-i számban, ott a túl derűsnek tűnő jelentés: „A színházvezetők *(Lindenberger Gyula, Bihari István)* most érkeztek meg Egerből, ahol nagy nehézségek árán sikerült leszerződtetni: *Arany Katót, Süli Manyit, Csengeri Aladárt, Deesi Jenőt, Rajz Jancsit, Szabó Samut, Hortobágyi Arthúrt, Sinay Emilt* és még több neves színészt." S hogy ez nem volt annyira hősi cselekedet, arra Rajz János egy késői vallomását idézzük: „1944 ősze a debreceni társulatot Egerben érte. A társulat szétszéledt, mindössze páran maradtunk, egy nagy borospincében. Tíz optimista. Tíz kiló szemesbabbal, felettünk 10 méter vastag szikla... Eger november 30-án szabadult fel, nem sokkal rá három vállalkozó szellemű fiatalember és egy nő jött Debrecenből gyalog. Nem színészek voltak, csak szerették a színészeket és eljöttek megnézni, megmaradtunk-e? Ezek a kedves emberek elmondták, hogy Debrecenben a színház aránylag épségben maradt, de nincs színész, nincs díszlet, nincs ruhatár. Elmondták azt is, hogy ők már beszéltek a debreceni városparancsnokkal, tudatták vele, hogy Egerben van egy színészcsoport, amelyet onnan át kellene szállítani. A parancsnok erre ígéretet is tett. Talán felesleges megemlítenem, hogy visszafelé már öten jöttünk Debrecenbe. A szovjet parancsnok pár nap múlva rendelkezésünkre bocsátott két teherautót, katonai kísérettel. Szilveszter éjszakáján kezdődött az átszállítás, és többször ingajárat hordta a színészeket, poggyászokat, díszletet és jelmezeket." S amíg a „szerződtetés" folyik, egy igazán később becsült vendég érkezik a második ukrán hadsereg művészegyüttesével; *Dunajevszkij*, aki nyilatkozott is a Néplap munkatársának.

Napról napra szélesedik a kultúra munkásainak figyelme; a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség keretében december végén Adyról hangzik el előadás, orosz nyelvtanfolyamot hirdetnek a kollégiumban; kedden és pénteken hetente kétszer *Leitner Jenő* tartja az órákat. S mint hirdetik, ingyenes, csak a fűtésért és a takarításért kell fizetni, összesen 10 pengőt.

A publicistáknak van miért dohogni; *Az utolsó dal* című filmnél jobbakat kér a Néplap kritikusa, az Apollo mozi előadása után *Varga Imre* nótázik a közönségnek, s bizony ennél nívósabbat szeretnének látni. Folytatódik az őrjárat a könyvesboltokban, drágák a könyvek, *Baudelaire-rel* fűtenek, a közkönyvtárakban *„Somogyváry, Liszt Nándor* uszító csattogós rímgarmadáit" kínálják, ugyanakkor Kassák könyvei pincében vannak. Aztán a színház miatt is van haragvás. Január 6-án vidám műsorral nyitottak, amelyben „A humor körülbelül a fenékbe verésben csúcsosodik ki". Később se javul a műsor; *Eső után köpönyeg*, a *Delila*, a *Mágnás Miska*, s effajta darabok következnek szériában. Hol van hát az az igényesség, amelyet jó egy hónappal korábban oly szépen elterveltek? Juhász Géza az 1945. január 1-i Néplapban joggal háborog: „Az Ady Társaság fölajánlotta az új igazgatónak, hogy segít a darabválasztásban, míg a Nemzeti Bizottság ki nem küldi a maga kulturális albizottságát. Kár, hogy mellőzték az ajánlatot: legalább a vállalkozás nemességével enyhítenék a kivitel hiányát." De a műsor továbbra sem változik; operett és olcsó játék egymást követi, március elsején van az egyetlen szép gesztus, amikor az egyetem és a vagongyár öntevékeny színjátszói a Pathelin mestert, a színház művészei pedig Shaw A sors embere című darabját játszották egy estén.

Nyitnak az iskolák

Egymás után életre lendülnek az iskolák; még decemberben megkezdték az oktatást a kollégiumban, összevontan megnyílnak a középiskolai osztályok is, 1945. január 25-én a zeneiskola, február 3-án a kereskedelmi és ipari lányközépiskolában kezdődik meg a tanítás. A lapok is újra indulnak, a *Népszava* Szakasits Árpád szerkesztésében, aztán a *Debreceni Szabad Szó*. Az Ady Társaság hangja is egyre erősödik, a január 20-i ülésen határoztak a *Magyarok* című folyóirat indításáról, január 28-án Ady-ünnepséget rendeztek a szociáldemokrata párt Bethlen utcai helyiségében, egyebek között Juhász Géza, Kardos Pál, Újfalusy József közreműködésével. S már nyomdába indul a Magyarok első száma, benne Juhász Géza Ady nevével című beköszöntő-írása: *„Ha most száz éven belül másodszor teszi fővárossá Debrecent az országos balsors, társaságunk egy kissé előkészítette; úgy vonzottak ide elsőrangú alkotói, mint manapság a kormány köré a tett emberei. Tiszta légkört teremtett itt a megújult magyar szellem színvalló kis serege."*

S valóban; a pénzügyi palotában éjjelnappal nagy a mozgás. Jönnek mindenünnen, tanácsokért, segítségért. Békési és balmazújvárosi parasztok érkeznek a sokszázados óhajjal; földet osszanak. S érkeznek a szellem emberei is. Január végén nagy kerülővel érkezik Moszkvából Gergely Sándor. Megrendülten olvassuk késői visszaemlékezését. Egy találkozást beszél el: „A Nagytemplom felől jöve, lassú, fáradt léptekkel, egyre cipője orra elé nézve, gyűrött ruhás, sovány férfi közeledett. Talán éppen lassú, céltalan ődöngése tűnt fel, a mozgó, sietős rajzásban. Dideregve húzta össze magán széllel bélelt télikabátját. Jött-jött... Négyöt lépésnyire megállt, s mintha megérezte volna, hogy nézik, felénk emelte arcát. Sovány, elgyötört képe elvörösödött, karjait széttárta, mintha úszni akarna, aztán maga elé ejtette őket. Hangosan elsírta magát. Arcán végigcsorgott könnye.

— Laci... — suttogtuk egyszerre én is, feleségem is —, Laci...

Átölelt, csitítottuk a közel 20 óta nem látott barátot, Kardos Lászlót..." S aztán „A Piac utcán sétálgatva kötöttük meg a felszabadult magyar területek első szépirodalmi megállapodását. Megkértem Kardost, írjon rövid tanulmányt egy »bizonyos« szovjet lapkiadó számára... a legutolsó évek néphez hű magyar íróinak munkásságáról..." Gergely Sándor előre fizette a honoráriumot, s mint írja, három nap múlva Kardos László „valóságos mesterművel jelentkezett".

Találkozások

Mennyi, de mennyi ilyen szívszorító találkozás történt azokban a napokban a Fő utcán, a Kossuth utcán, s annyi másfelé a városban! S a kézfogások után mindjárt a tettre való készség közös szava bukott ki a beszélgetésekből. Gergely Sándor is lakására hívja az írókat, s itt alakul meg a Magyar Írók Szövetségének intéző bizottsága. Gergely Sándor, Juhász Géza, Kardos László, *Szabó Zoltán*, Veres Péter lett a tagja. Darvas Józsefet megbízta a Pesten maradt írókkal való kapcsolatkeresésre. *Gáborjáni Szabó Kálmánt* pedig felkérte a Magyar Képzőművészek Szövetségének megalakítására. És itt alakultak ki a Magyar—Szovjet Baráti Társaság körvonalai, Gergely Sándor és más írók hosszú beszélgetéseiben *Barulinnal*, a szovjet követség tanácsosával.

Fölszabadult a főváros, s aztán mind Nyugatabbra vonult a front. Április 4-én szabad lett az ország, s 9-én a debreceni pályaudvarra betolatják a különvonatot, amely Pestre utaztatta a minisztereket, a felszabadult ország vezetőit.

Debrecen a maga életét éli tovább, az országos lüktetésben. Sokan megjöttek, másokat hiába vártak. De a munkát végezni kellett. Ahogyan Kardos Pál egy késői szomorú találkozóról írta: „Mit hoztam el hát a göstlingi temetőből? Csak azt, amit odavittem. A meggyőződést, hogy küzdeni kell. A jövőért, amely nem ismer vérontást, nem ismer fajgyűlöletet. Küzdeni a mások gyermekeiért. A békéért."

Ablonczy László

Czinke Ferenc rajza

Demény Ottó:

Göncöl

Ez a csillagkép sosem változik
az égre nézek s megtalálom
ha volna sorsomban egy támpont
— ámbár közelibb — néha azt kívánom

fényes állandó sejtelmes derűs
egyik éjszaka mint a másik
égen bóklászó hallgatag szekér
arany medve mancsa sugárzik

követhető s elérhetetlen
nem érv mégsem cáfolható
de tiszta és szép logikája van
megszerkesztett törvényű hét golyó

elémgörgeti minden éjszaka
s a kelő nap visszarabolja
játszék vele a föld másik fele
míg fényben zümmög Európa

Simonyi Imre:

Születésnapomra

Ülj hát a puszta földre.
— Deresedsz már te is rokon.
Feletted a holdtölte,
benned a remény bujdokol.

Nem vagy már ifjú ember —
Az esztendő is őszülőben —
E borostás november
vakaródzik egy lucfenyőben.

Mégse gondolj az elmúlás
felől — hisz dolgod még akad:
ez alkonyati látomás-
ban jól ki sem sírtad magad...

Menekül a pénz

A Cézanne-kép esete az inflációval

A tőkés világ legtekintélyesebb gazdasági szaklapjai az elmúlt hónapokban *új rovatot* nyitottak, amelyben tájékoztatnak az *aranytárgyak, képzőművészeti alkotások, bélyegek, érmék, antik porcelánok és műtárgyak* árverési áráról, nemzetközi árfolyamáról. Azért teszik ezt, mert a hetvenes évek elejétől, különösen pedig a tavalyi olajkrízis óta új „iparág" van kialakulóban: *a műtárgyak spekulációs felhalmozása és árusítása.*

Arany és antik

A vezető tőkés országokban a nyersanyagárak növekedésével importált, valamint a hazai infláció mértéke *meghaladta a pénztulajdonosok számára a betéteik után fizetett kamatokat*, tehát a pénzintézetek által fizetett évenkénti kamat *alacsonyabb a pénzromlásnál.* (Nagy-Britanniában például a bankok 7—9 százalék betéti kamatot fizetnek, az infláció várható mértéke pedig az idén eléri a 17 százalékot. A többi ipari országban sem kedvezőbb az arány.) A nemzetközi pénzpiac kamathelyzete valamivel jobb, meghaladja a 10 százalékot, ami előnyös a kölcsönadónak, de a kölcsönfelvevő nem szívesen vállal ilyen magas terheket. Mindez oda vezet, hogy a pénztulajdonosok vagyonukat állandóbb értékű tárgyakba menekítik.

Aki figyeli az aranypiacot, soha nem látott áremelkedést tapasztalhat, hiszen a sárga fém ára az év eleje óta *megkétszereződött* és ma már egy uncia arany ára 160 dollár körül mozog. Ezzel párhuzamosan emelkedik az *aranyérmék és az aranyból készült, elsősorban antik tárgyak* értéke. Jó befektetésnek bizonyul az *ingatlanvásárlás* is, hiszen a telekárak évek óta emelkednek.

Spekulációs hullám

Rohamosan nő az érdeklődés a művészeti tárgyak, a bélyegek, a pénzérmék és mindenfajta nevesebb régiség iránt. A milliomosok mielőbb szabadulni akarnak pénzük egy részétől és gyakorlatilag *minden összeget* hajlandók megadni egy-egy értékesebb festményért, érmegyűjteményért, szoborért, vagy bélyegért. Egymást követik az árverések, amelyeken teljesen irreális árak alakulnak ki: egy-egy árverésre kerülő darab vételára már régen elszakadt tényleges értékétől. A megvásárolt alkotások aztán hamarosan ismét gazdát cserélnek jóval magasabb áron. A spekulációs körforgásnak tehát nincs vége, mindössze annyi biztos, hogy az árverések kikiáltási árai napról napra magasabbak.

A műtárgyak, bélyegek, érmék értékét már nem a gyűjtői kereslet, hanem a spekuláció szabályozza. Egyre inkább hasonlítanak a tőzsdei cikkekre, hiszen árukban erősen tükröződik a nemzetközi politikai, elsősorban a gazdasági élet minden rezdülése. Busás hasznot húznak a spekulációs konjunktúrából a *nemzetközi árverező cégek*, amelyek száma az utóbbi években megnövekedett. Soraikban lassú koncentráció is megfigyelhető és egyre több a soknemzetiségű (multinacionális) vállalkozás közöttük. Forgalmukat és profitjukat jól jellemzi az egyik legnagyobb angol bélyegkereskedelmi részvénytársaság, a *Stanley Gibbons*, amelynek tavalyi mérlege 60 százalékos forgalomnövekedést mutat, az osztalék pedig csaknem 50 százalékkal haladja meg az előző évit.

Kincsképzés

Néhány példa a közelmúlt árveréseiből: Bécsben egy 2500 éves *macedon pénzérme* százezer schillingért kelt el, az *első francia bélyeg* Frankfurtban 240 ezer márkáért talált gazdára, egy *Cézanne-képért* New Yorkban több mint egymillió dollárt fizetett újdonsült tulajdonosa. Az elmúlt években a *telekárak* is többszörösükre emelkedtek, és ezzel párhuzamosan mind több a telekspekuláció. Növekszik az ingatlanügynökök száma.

A kincsképzés új, spekulációs formáját elsősorban a nagyfokú infláció és a dollárnak aranyra való átválthatatlansága alakította ki a tőkés világban. *Egyik oldalról a pénz, az infláció miatt, kincsekbe menekül, a másik oldalról viszont ez a folyamat is hozzájárul az inflációs pörgés fokozódásához.* A növekvő kikiáltási árak és a tetemes magánkereskedelem mind több pénzt csal elő, ugyanakkor a vezető tőkés országokban stagnál a kereslet, csak szerény mértékben növekednek a beruházások és a bruttó társadalmi termék.

Nyersanyagok

A kincsképzésről szólva érdemes megemlíteni egy *új jelenséget*, amely az elmúlt hónapok szülötte. A magas nyersanyagárak sok tőkésnek és spekulánsnak adták azt az ötletet, hogy *nyers- és alapanyagokat gyűjtsenek*, természetesen spekulációs céllal. Tetemes mennyiségű alapanyagot halmoztak fel szerte a tőkés világban a magánvállalkozók, arra számítva hogy ezeket később még magasabb áron értékesítik. Így tehát nem kis felelősségük van e halmozóknak az infláció gyorsulásában, bár túl egyszerű lenne a felelősséget csak rájuk hárítani, hiszen az áremelkedések gyökerei jóval mélyebbek.

Gonda György — Lőrincze Péter

Ételkészítő gépsorok

Pest-Buda — a Balatonnál

Még mielőtt földrajzi tájékozottságomat kétségbe vonná valaki, azonnal hozzáteszem: *a Pest-Budai Vendéglátóipari Vállalatról* van szó. E vállalat *balatoni* térhódítása tulajdonképpen évekkel ezelőtt megkezdődött, napjainkban teljesedik ki igazán. A közelmúltban nyitottak egy ételbárt a *balatonszéplaki Vadvirág kempingben*, s hamarosan üzemelni kezd egy bisztrójuk *Balatonföldváron* — egy épületben a most nyíló ABC-áruházzal. Az utóbbival együtt *huszonegyre* emelkedik a Balaton két partján a Pest-Budai érdekeltségeinek száma.

Mit keres a Pest-Buda a Balatonon? Sokat. De azonnal hozzátesszük, hogy sok anyagi befektetéssel, tisztességgel és sok jó ötlettel.

Fő profilja a diákélelmezés. Mások tőle, ez a vállalat *megtalálja a számítását.* Üzemelteti a balatonföldvári Express-tábor konyháját, ellát ezres létszámú úttörőtáborokat úgy, hogy közben az idegenek is étkezhetnek éttermeiben à la carte rendszerrel. Mint a Gastrofol gazdája, ügyesen sáfárkodik ezzel a lehetőséggel, az időjárás viszontagságai ugyanis nem állíthatják nehéz helyzet elé, nem kell kidobni megmaradt árut és ételt. Az egységek „kamrája", a nagy hűtőkapacitás, teli gastrofollal és mirelittel, így nem okozhat gondot és meglepetést 50—100 bejelentés nélkül érkező kosztos.

Ahhoz, hogy a vállalat ilyen jól működjék, két partnerre volt szüksége: az egyik az *Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda*, a másik a *Siotour*. Az utóbbival való jó partneri kapcsolat következménye a Vadvirág kempingbeli ételbár.

A Siotour igényes, 750 személyes kempingjét látja el — teljes penzió biztosításával. Reggelit, ebédet és vacsorát ad, de természetesen fogad külső vendégeket is. A gyorsaságot az ételkészítő gépsor garantálja, s egyúttal a munkaerő megtakarítását is szolgálja ez a rendszer. Az árak normálisak: a legmagasabb ár az étlapon 21 forint, egy bélszínflekken finom körítéssel például 17 forint 60 fillér. Az ételbár neve Vörös sün. (A budai Vörös sün háztól kölcsönözte az elnevezést, a Pest-Buda e néven kis hálózatot akar kiépíteni.)

Ételkészítő gépsorról beszéltünk, nem új felfedezés, hasonlóval találkozhatunk a fővárosban is. Ugyanilyet egy kiállításon láthattunk tavasszal *Budapesten*, a *Hunicoop* szervezésében. Egy nyugatnémet vállalat, a *Palux*-cég mutatta be fritujait, mosogatóit, gastrofol melegítőit, imbisz gépsorát a vendéglátó szakembereknek. Azt itt, ezen a bemutatón tudtuk meg, hogy a magyar ipar kooperál a Paluxszal.

Nos, a Vörös sünben Palux-sort láttunk. Ugyanis, amíg más vállalat a Palux ételbár gondolatával barátkozik, a Pest-Buda már *üzemelteti.*

Ez a szakmai rugalmasság is kamatozik a Pest-Budánál.

S. M.

---

nyezetében nevelkedetteknél is felfedeztem. És nemcsak a pihenés, a szórakozás vagy bármilyen más, munkahelyen kívüli találkozások alkalmával bukkantam rá, hanem munkahelyeken is. Annak, amit úton-útfélen rossz munkahelyi légkörnek nevezünk, egyik összetevője a sokfelé fellelhető, különös szűkszavúság, ridegség, bezárkózottság, tehát annak a tulajdonságunknak a hiánya, hogy nyíltak és közlékenyek legyünk — és nyitottak és befogadóképesek legyünk a környezet számára.

Hát igen, ez is az elidegenedés megnyilvánulása, mondta nekem valaki, akinek beszámoltam megfigyeléseimről. És ezt úgy mondta, mintha titokzatos forrásokból táplálkozó, elháríthatatlan istencsapásról lenne szó.

És cikkek, tanulmányok is általában ilyen módon emlegetik az úgynevezett elidegenedést, és vajmi kevés gondolati kísérlet történik annak érdekében, hogy megleljük a kuratív eljárásokat, és elhárítsuk ezt az „istencsapást", amely, mint a fent jelzettekből is látszik, már legszemélyesebb érintkezéseinkbe is behatolt, már a bőrünk alá is beette magát — és fertőz.

Egyszemélyben elhárítani természetesen én sem tudhatom, ha a meglevőnél sokkal alaposabb felkészültséggel rendelkeznék, akkor sem. Sőt: voltaképpen laikus lévén, magam is szenvedő alany lévén, az egyetlen „eszköz", amit harcba állíthatok, a sóvárgás a gyógyulás után, a társadalmi méretű egészségesedés iránt. De ha pusztán maga ez a sóvárgás társadalmi méretűvé változnék, már fél gyógyulás lenne, ahhoz hasonlóan, ahogyan a közönséges nyavalyákban szenvedő ember számára is fél gyógyulás, ha hisz az eredményben, ha akarja, hogy kilábaljon a bajból.

Ennek azonban legeslegelső feltétele, hogy egyáltalán tudomást vegyünk a bajról, mert csak azután mozgósíthatjuk védekező apparátusunkat. S éppen azt látom aggasztónak, hogy nagyon sokan vannak, akik nem látják a helyzetet aggasztónak, legalábbis ők: nem aggódnak. Azt az életet élik, amit Veres Péter a paraszti szókincsből kölcsönözve „magánakvaló" életnek nevezett annak idején.

A dolog természetéből ugyan logikusan következik, de azért ki is mondom, hogy elsősorban értelmiségi társadalmunkról beszélek, mert itt ismerem a tüneteket legjobban és mert meggyőződésem, hogy itt lehetne az „elidegenedés" epidémiája ellen is leggyorsabban és leghatásosabban fellépni.

Arra vonatkozóan, hogy ezt miképpen tegyük, csak egy javaslatom van: tudatosan törekedjünk helyzetünk megértésére s az együttes törekvés nyomán támadó együttes tanácskozás majd kipréseli belőlünk az előnyös változást szolgáló elképzeléseket.

Mindezt pedig önvizsgálattal kellene kezdeni; személyes és kollektív önvizsgálattal egyaránt. S az út ehhez a kíváncsiságon át vezet. Legyünk kíváncsiak önmagunkra, milyenségünkre és egymásra. Merjük megterhelni az agyunkat olyan információkkal is, amelyek praktikusan feleslegesnek tűnhetnek, mert nem tartoznak közvetlenül a szakmánkhoz, nem facsarható belőlük pénz sem, ugyanakkor azonban elsődleges feltételei annak, hogy szocialista értelmiségnek mondhassuk magunkat. Törekedjünk, hogy ne csupán diplománk, olykor különféle tudományos rangfokozatunk legyen a bizonyság értelmiségi voltunk felől s ne csupán fele részben, tehát csak a munkahelyünkön legyünk szellemi emberek, hanem minden megnyilvánulásunkban, minden reflexünkben, egész habitusunkban.

Ez most még nincs így. Végeredményben ezért nem tartom hibáztathatónak új értelmiségünket, önmagunkat, mert természetes jelenség, hogy — akár zsebkendőn a vér — át-átüt rajtunk nem értelmiségi jellegű, egykori családi és társadalmi környezetünk. Hibáztathatók vagyunk azonban azért, ha ezt a tényt nem ismerjük el, ha azzal az elégedettséggel, sőt: gőggel tekintünk önmagunkra, mint akik lehetőségeink csúcsára értünk és a velünk szemben támasztott, meg támasztható követelményeknek tökéletesen megfeleltünk. Mert ez az, ami nem igaz.

Pár héttel ezelőtt, más irányból közelítve már érintettem ezt a témát, itt, a Magyar Hírlapban és sértődött, meg sértegető reflexiókat kaptam. Nem sértődtem meg, mert bekalkuláltam az ilyen reagálásokat, hiszen éppen arról beszéltem akkor is, most is, hogy nem rendelkezik új értelmiségünk jó része elegendő és reális önismerettel, hanem csak önhittséggel s ez az, amin változtatnunk kellene.

Csák Gyula

Közbeszólás

A közbeszólásról

Több mint négy évtized, az eszmélés kissé hosszúra nyúlt időszaka után elérkezettnek látom az időt, hogy kijelentsem: eddigi közbeszólásaimnak — jó szüleim tanúsítják — igazából akkor volt sikerük, amikor még nem tudtam beszélni. Később ugyanis mindig azt figyeltem meg; senki nem szereti, ha a szavába vágnak, márpedig a közbeszólás jelentése ez. Rám szóltak az iskolában: „Ne zavard a felelőt". A szemináriumon: „Hadd mondja végig az elvtárs". Villamoson, ahol békéltető igyekezetemre válaszként a vitatkozók mind nekem estek. A minősítésem készítése során, amikor is a napnál világosabban kiderült, hogy hibának feltüntetett erényeimet sürgősen fel kell számolnom, s amit hibának gondoltam, azt kell tovább fejleszteni.

Most itt ülök egy ankéton, amelynek témája a demokratizmus fejlesztése, az előadó ököllel üti az asztalt: próbálja meg valaki elhallgatni a jövőben a véleményét, azt mi megtanítjuk... megtanítjuk... Már megint tanítanak valamire: kapom föl őszülő fejem, már-már szólásra jelentkeznék, tudom is, mivel fogom kezdeni, P. Howard után szabadon: öntsünk tiszta vizet a nyílt kártyákra, szinte látom, amint felém fordulnak derűs arcok, biztatva, bátorítva: „látjuk, hogy készült a tisztelt kolléga"

De megint, mint már annyiszor, összehúzom magam a tapadó bőrfotelben, minél kisebbre, ha az előadó meg akar tanítani valamire, nos tanítson. Mondja csak bátran, amint tetszik látni, csupa fül vagyok. Az, hogy tanít, nem kifejezés. Ez valóságos gyógypedagógia. Szópéppel etet, amit jól megrágott, kisfecskék vagyunk, csak tátogunk.

Többen is nézik az órájukat. Kinek a vonatja megy, kinek randevúja van, a hölgyek egymásnak adogatják a körömlakkot, szépen mutat ez majd esti bevásárláskor, amit majd a főzés, a mosogatás követ. Nincs kétségem, megint az történik, mint már annyiszor, a tanító bácsi mindent elmond, ami a tárgyban elmondható, tessék, mehettek haza gyerekek, ha netán mégis valakinek mondandója van, kérjük, fogja rövidre, csak a lényeg lényegét mondja. De miért nem közölték ezt könyörgöm, az előadóval is?

Hogyan is szólt az a bizonyos kapcsolt közmondás? Éjnye, hisz' eszembe volt az imént. Ki korán kel, maga esik bele. De hogy kelek én föl erről a székről, de hogy szólok közbe. Kérem, nekem családom van. Kibeszélhetem én magamat odahaza is. Otthon legalább hagynak beszélni. Mániákus tapintatom az enyéimben folytatódik, hallgatnak buzgón, legfeljebb a kislányom ugrik fürge örömmel, mihelyt megcsörren a telefon, biztos, alig várta már. Jó, hogy a percszámláló automatahordák még a Duna túlsó partján táboroznak, most beszél egy óra hosszat pajtásával, ebből is látszik, milyen szókincs-energiákat szabadít fel a hallgatás.

Nem, nem zavarjuk a felelőt. Ha van, márpedig létezik beszédkényszer, miért ne beszélhetnénk a hallgatás kényszeréről is, ami legtöbbünknél ugyanúgy belülről fakad, mint ellenpárja, amely ott nyújtóztatja magát a pulpituson.

Nem mondom, azért lenne ráció abban is, ha néha-néha a hallgatóság asszociatív képessége nemcsak a közbeszólások negatív következményei irányában működne. Kafka nem azért írta a Pert, Camus nem azért a Közönyt, hogy most ahányan vagyunk, defenzívában érezzük magunkat a fránya körülményekkel szemben.

Vegyünk példát az előadóról. Ő se a pelenkában tanult szónokolni, s most lám, olyan szépen beszél, hogy egyszer sem akad el. Talán még akkor se jönne zavarba, ha valamit odakiabálnék neki. Hetykén, vagány módra, ilyesmiket: arról beszéljen inkább, hogy... Könnyedén: most ugye tud beszélni a kistulajdonosi érzület vadhajtásairól, bezzeg a balatoni villáját úgy hordta össze, mint a méhecske, s az egész vállalat-kaptár valamennyi méhecskéje ott sürgölődött. Megharagudna? Nem biztos. Egyik gyárigazgató ismerősömet a minap megkérdeztem, hogyan viseli el, ha bírálják. Jól — válaszolta. — Közben egy régi pesti sláger sorait ismétlem magamban: „Mosolyogj, mintha nem fájna, mosolyogj."

Félre az élccel! Ideje közbeszólni; ne úgy viselkedjünk a gyűléseken, mint az egyszeri lapszerkesztő, aki zsakettben jelent meg a nudisták összejövetelén. Szóljunk közbe bátran, mint én most. Testem kifeszült íj, kezem a levegőt hasítja, amint fölemelem, persze hogy odafigyel mindenki, noná, betölti a hangom a termet:

— Tessék szíves lenni megengedni, hogy kinyissam az egyik ablakot.

Kovács Imre

Cipő- és táskadivat

Az öltözködés harmonikus egységét — stílusban, színekben és formában egyre többen igénylik. A Könnyűipari Minisztérium megbízása alapján a Divattervező Vállalat tevékenységét főként arra alapozza, hogy ezt a bizonyos stílusegységet az iparágak között koordinálja és esztétikai szempontból elősegítse.

Az öltözködés nem lehet tetszetős, ha a cipő és a kézitáska színe, formája nem alkalmazkodik a textíliák divatszínéhez. Ha elfogadjuk, hogy a ruhaformák között a 30-as évek stílusa divat, akkor ez az egyéb tartozékokra is vonatkozik.

Rajzainkon néhány cipő- és táskamodellel illusztráljuk már az őszi—téli divatra vonatkozó legérdekesebb alapmegoldásokat.

1—2. Három rekesszel készült vállraakasztós táska, amely több színből is készülhet, a csizmával színben és vonalvezetésben egy stílust képvisel. Mindkettőre Graboplast műbőr alkalmas.

3. Finomított orrformájú, kényelmes sarokmegoldású sportos cipő, idősebbek részére is alkalmas.

4. Vékonypántos elegáns vonalvezetésű alkalmi cipő.

5. Antilopból vagy finom vékony bőrből készülhet a divatos, egyenes sarkú pumps cipő.

6—7. A sportos jellegű táska és cipő mindennapra való praktikus megoldás.

8. Elegáns alkalmi táska antilopból, bőr díszítéssel.

9. A textíliából készült, boka fölött végződő kényelmes, magasszárú cipő, nadrághoz vagy kismama cipőként egyaránt divatos.

Nádor Vera

Nyárutó a kertekben

Július, a legigazibb nyári hónap, fukar kezekkel mérte az évszak örömeit. A tavasszal oly soká és keservesen várt eső a nyár elején pótlódott, de a napsütés — amelynek hiányát nemcsak a turisták, a strandolók és a kempingezők szenvedték meg — kevésnek bizonyult a melegigényes növények számára is. Pedig a gyümölcsök, a zöldfélék és különösen a szőlő a sok napfényt és a viszonylag magas hőmérsékletet kedvelő növények közé tartoznak. Így azután az időjárás viszontagságairól júliusban nemcsak a kerti termények vontatott beérése, hanem a viszonylag magas piaci árak is tanúskodtak.

Most, augusztus első napjaiban minden kertész abban reménykedik, hogy a nyárutó kegyesebb lesz hozzánk, mint elődei voltak és a *kedvező időjárás pótolja az elmulasztottakat.*

A gondos kertész azonban — bármennyire is kiszolgáltatott az időjárás szeszélyeinek — nem bízza sorsát az elemekre, hanem mindent megtesz annak érdekében, hogy az időjárást a saját céljai érdekében a legjobban hasznosítsa. Most, *amikor a betakarítás időszakát éljük, egyidejűleg készülünk a következő évre is.*

Hasznosak a másodvetések

A zöldségfélék között számos rövid tenyészidejűt ismerünk; ezek *augusztusi magvetéssel* még az ősz folyamán jó termést hoznak, ha a kikelt növényeket megfelelő gondozásban (kapálás, öntözés) részesítjük. Zöldborsót, zöldbabot, beraknivaló uborkát, retket, céklát, karottát termelhetünk még *mostani magvetéssel.*

Az őszi palántázás ideje is most következik. Aki most ültet piacon, vagy kertészetben vásárolt karalábé, kalkáposzta, fejes káposzta, karfiol vagy bimbóskel palánát, annak változatosabb lesz az őszi, családi étrendje. Ezeket a palántákat a felásott és elgereblyézett ágyásokba ültessük és azonnal, bőségesen öntözzük be, hogy a gyökérképződésük haladéktalanul megindulhasson.

Tavaszi felhasználásra most vessük a spenót és a sóska magját 30 cm-es sortávolságra. Kedvező időjárás esetén a spenót még ősszel annyira kifejlődik, hogy egyszer-kétszer meg lehet szedni.

Most ültessünk szamócát!

Ha a szamócapalántákat most ültetjük el, akkor jövő tavasszal már szedhetjük az ízes, illatos gyümölcsöket. Mégis sokan nem fogadják meg ezt a gyakorlattal megalapozott megfigyelést és tavaszra halasztják a szamóca telepítését, aminek következménye, hogy a *szüret is egy évet késik.*

Az erőteljes gyökérzetű palántákat 50×40 cm távolságra ültessük. A *szamócaágyás számára a kert napsütötte részét válasszuk ki.* A talaj felásása előtt szórjunk méterenként 3—4 dkg vegyes (kopmlex) műtrágyát, majd munkáljuk el gondosan, rögmentesen a talaj felszínét.

Nagyon *ügyelni kell a palánták ültetési mélységére.* A palánták éppen olyan mélyen kerüljenek a talajba, mint ahogyan a palántaágyban voltak. *A mélyebb ültetés káros,* mert a gyökerek *„megfulladnak”,* a magas ültetés pedig azért hátrányos, mert a palánta gyorsan kiszárad. A régi gyakorlattal szemben *a palánták gyökereit ültetés előtt nem kell visszametszeni,* a túlságosan sok lomblevél egy részét azonban célszerű eltávolítani.

Munkák a virágoskertben

A nyár vége felé az egynyári virágok sokasága magot érlel. Érdemes időt és fáradságot fordítani a legszebbnek talált virágok magjainak begyűjtésére, mert nem biztos, hogy jövőre — a magvetés idején — be tudjuk szerezni a megszeretett színű virág magját. A legszebb növények mindig az első virágok magjaiból származnak. Ezeknek a beérett magtokjait vágjuk le, papíron kiteregetve *helyezzük el száraz, hűvös helyiségben* és várjuk meg, amíg a magok teljesen beérnek. Ekkor morzsoljuk ki a magokat, szedjük ki közülük a törmeléket és kamrában, *papírzacskóban* (ne fóliában!) tároljuk a tavaszi felhasználásig.

Az úgynevezett *kétnyári növényeket a hónap második felében már kiültethetjük.* Ezek közül a rövid tenyészidejűek (árvácska, nefelejcs, százszorszép) már korán tavasszal gazdagon virágzanak. A hosszabb tenyészidejűek (ezek nagyobb testű, igen dekoratív növények, mint a harangvirág, a mályva, a gyűszűvirág, a szakállas vagy törökszegfű) a nyár elejétől díszítik virágaikkal kertünket.

Kétnyáriak

Az utóbbi években több helyütt láttam közkertekben, parkokban, hogy az alacsony növésű, rövid tenyészidejű kétnyáriakat más, később virágzó vagy termetesebb virágok közé ültetik és így szép színhatásokat érnek el. Ha például a porcelánkék nefelejcset, vagy a sárga árvácskát piros tulipánok, illetve piros rózsák közé ültetik, pompás színvariációt nyernek. Nagyon szép a vegyesen ültetett sárga árvácska és kék nefelejcs is.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy *közeledik a tulipánhagymák kiültetésének ideje.* A már korábban kiszedett hagymákat tisztogassuk meg és tároljuk száraz helyen a szeptember végi kiültetésükig. A vetőmagboltokban most sokféle szép és divatos fajta hagymákat vásárolhatnak meg a változatosságot kedvelő tulipángyűjtők.

B. Gy.

Guruló doboz...

Akik a barkácsolást választják hasznos időtöltésnek, számos egyszerű ötlet megvalósításával segíthetik elő otthonuk kényelmét. Különösen a kisebb méretű lakásokban jelenthet gondot egy kívánt méretű telefonasztalka, éjjeliszekrény, ital és pohártartó beszerzése. Az egyre szaporodó gyermekjátékok számára sem könnyű megfelelő helyet találnunk.

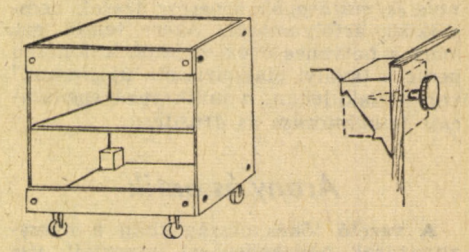

A példaként említett célokra szolgáló kis „guruló doboz” elkészítése igen egyszerű. A rajzon, szabályos kocka formát mutatunk be, de a méretek tetszés szerint megválaszthatók. A szekrényke oldalai és a két alsó polc 10 mm vastag furnérlemezből készül. Az oldallapok és a polcok a barkácsboltokban a kívánt méretre vágva készen beszerezhetők. A sarkok illesztéséhez körülbelül 4 cm élhosszúságú fakockákat alkalmaztunk. A facsavarok alá célszerű a Vas- és Edényboltban kapható tüköralátét gombokat elhelyezni. Ugyancsak itt szerezhetők be a guruló doboz talpas kerekei is. A szekrényke tetejére célszerű vastag üveglapot — 4—5 mm-es — vágatni. Ha azonban a szekrényke teteje is fából készül, úgy vonjuk be fekete PVC-műbőrrel, így ugyanis sokkal könnyebben tarthatjuk tisztán.

Az elkészült „dobozt” kívülről lakkozással, festéssel, vagy műbőr bevonattal szépíthetjük, míg belső oldalán — azt ajánljuk — színtelen lakk bevonatot alkalmazzunk.

G. O.

Telefondoktor

Három esztendővel ezelőtt az *Egészségügyi Felvilágosítási Központ* érdekes és figyelemre méltó szolgáltatással jelentkezett. 1971 őszén vezették be a Telefondoktor szolgálatot. A kezdeményezés hívei talán maguk sem számítottak ilyen sikerre: voltak hetek, amikor harmincnegyvenezer telefonelőfizető tárcsázta a számot és kíváncsian hallgatta a változatos és mindenkit érdeklő témákról szóló rövid értekezést. Már az első esztendőben több mint egymillió hívás érkezett a telefondoktorhoz.

Ezért tartjuk kitűnő ötletnek, hogy a *Medicina Kiadó* könyvalakban is megjelentette a Telefondoktor leginkább érdeklődésre számító magyarázatait — amelyek gyakran a háziorvos tanácsait is pótolják. Háromtól öt percig tartó üzenetekről, információkról van szó, s a rövid idő egyúttal megszabja az adott témával foglalkozó szakíró feladatát is. Olyan rövid lélegzetű fejezeteket talál a könyvben az olvasó, amelyek egyszerű, közérthető, de semmiképpen nem leegyszerűsítő módon foglalkoznak a témával. *Harminckét szerzőt sorol fel a kötet, harminckét szakembert* — orvost és újságírót —, akiket a kötet szerkesztői — *Bárdos Endréné* és *dr. Katona Edit* — alkalmasnak találtak arra, hogy egy-egy témáról alapos tájékoztatást adjanak.

És milyen változatosak a témák! A hatvan rövid fejezetben olvashatunk például az *elhízásról, a fronthatásról, a gyógyfürdőkről, a tavaszi fáradtságról, a televíziónézésről, az ideges szívpanaszokról éppúgy, mint a külföldi utazásról, a fagyáratalmakról, a napozásról, a gombamérgezésről vagy az őszi öltözködésről* — s folytathatnánk még a sort, de akkor a teljes tartalomjegyzéket kellene közölni.

Mi a titka a telefondoktor népszerűségének? Elsősorban a személytelenség: tanácsait nyugodtan végighallgathatjuk, s nem kell felfednünk személyiségünket, intelmei közérthetők és sohasem bújnak — még a látszólag kényes témák esetében sem — a tudományosság álarca mögé.

Amikor a Telefondoktor-szolgálat megindult, egyszerre hatvan telefonáló hallgathatta tanácsait. Az igény olyan nagy volt, hogy átalakították a berendezést, így *jelenleg százhúszan hívhatják és hallgathatják egyszerre.* A legújabb felmérések szerint ez is kevésnek bizonyul, ezért újabb bővítésre készülnek. A bővítésnek tulajdonképpen az első lépése lehet a Medicina Kiadó vállalkozása: több mint huszonnégyezer példányban jelentette meg a Telefondoktor hasznos és feltétlenül megszívlelendő tanácsait.

Gy. A.

RÉVAI JÓZSEF

Tizenöt éve, 1959. augusztus 4-én halt meg Révai József, a kommunista mozgalom kiemelkedő harcosa, publicista, irodalompolitikus, aki 1937 és 1939 között Csehszlovákiában élt a „Dolgozók Lapja” és a „Magyar Nap” munkatársaként.

„Előre a népfrontért” c. 1937 júliusában megjelent cikkéből idézünk.

VÍZSZINTES:

1. Petőfi költeménye. **3. Az idézet első része (zárt betűk: M, O, A).** 14. Az alaphangsor 6., 4. és 1. tagja. 17. Lemez fémfonalak a karácsonyfadísz készítésere. 18. Esz, értelem. 19. Férfinév idegen változata. 21. Okmánya. 22. Halfarkú tengeri tündér, aki bűvös énekével magához csalogatja és romlásba dönti a hajósokat. 25. Zenei díszítés. 26. Rag betűi, keverve. 27. Csavar. 28. Tajték. 30. Aruba bocsát. 31. Nyugat-indiai szigetcsoport a Kis-Antillákban. 33. És aztán, hát aztán? **34. Az idézet második része (zárt betűk: R, E).** 36. Görög betű. 37. Felvette a néhai nevet (két szó). 38. Az ideoda való mozgatást forgó mozgássá és viszont átalakító gépelem. 39. I N Ö. 40. Orosz helyeslés. 42. Tolókás számológléc (. . . léc). 44. Dutyi, fogda (tréfásan). 46. A golyához költőjének névjele. 47. Seb is van ilyen. 50. Mesterséges műszálféleség. 52. Dalos. 53. A tojás német neve. 55. Szellemi munkahely. 57. Nigéria fővárosa. 59. A régi „cs” betű. 60. Vajon az? 62. Gazdasági eszköz része. 64. Port . . . (egyiptomi kikötőváros). 66. Sirató egynemű betűi. 68. Mióta a magnót feltalálták, nem mindig repül el. 69. Pénzbírságot megállapít. 71. Minőségi ellenőrzést végez. 72. Prózai műveket alkot. 73. Magánszám. 75. Az oxigén és a molibdén vegyjele. 76. Kétszeres Kossuth-díjas szobrász (Márk). 78. . . . vonalak (a földmágnességi térképeken az egyenlő elhajlású helyeket összekötő görbék). 79. Csehszlovákiai város az Elba mellett. 81. Szőlőben levő kisebb épület. 83. A legfinomabb étolaj. 84. Edzés. 86. Felesége van.

FÜGGŐLEGES:

1. Hegység Romániában. 2. Abba a másik irányba. 3. Műveltető képző. 4. Szitaszövet. 5. Cégforma rövidítése. 6. . . . End (London keleti városrésze). 7. Háromszínű zászló. 8. Magyar családnév. 9. A vevőt mágkárosító kereskedő. 10. . . . plus ultra. 11. K N. 12. Római 950. 13. Részben gyatra! 14. Árjegyzéki. 15. Véletlenül kiborít. 16. Dac betűi, keverve. 17. Női név. 20. Szálkátlanított halszelet. 23. Muzsikál. 24. Szójárulékok. 28. Mely helyen? 29. Nagy angol költő. **31. Az idézet harmadik része (zárt betűk: J, Z).** 32. Egészen rövid ideig. 34. A halak nagy bánatára találták ki. 35. Gépkocsin utazik. 38. A szobor alja. 41. Becézett Ágnes. 43. Felső . . . (Tatabányához csatolt település). 45. Ollós állat. **48. Az idézet negyedik része (zárt betűk: O, A, J).** 49. Az idegrendszerre kiható (pl. . . . megterhelés). 51. Unszol. 54. A puszta testi erő. 56. „Nincs egy árva fűszál . . . közt kelőben”. 58. Lásd a 73. sz. vízszintest. 59. Fehér borszőlőfajta. 61. Származás. 63. „A” Balaton. 65. Tanulással eltöltött időszak. 66. Erős, szilárd. 67. Végzet. 68. . . . tesz (megemlít). 70. Cseng- . . . 73. Keskeny bőrcsík. 74. Árasztá. 76. V P N. 77. Hegy a Kisalföldön. 78. Becézett Ilona. 80. O N É. 82. Z Y. 83. Az ozmium vegyjele. 85. Lásd az 5. sz. sort.

BEDNAY JÓZSEF

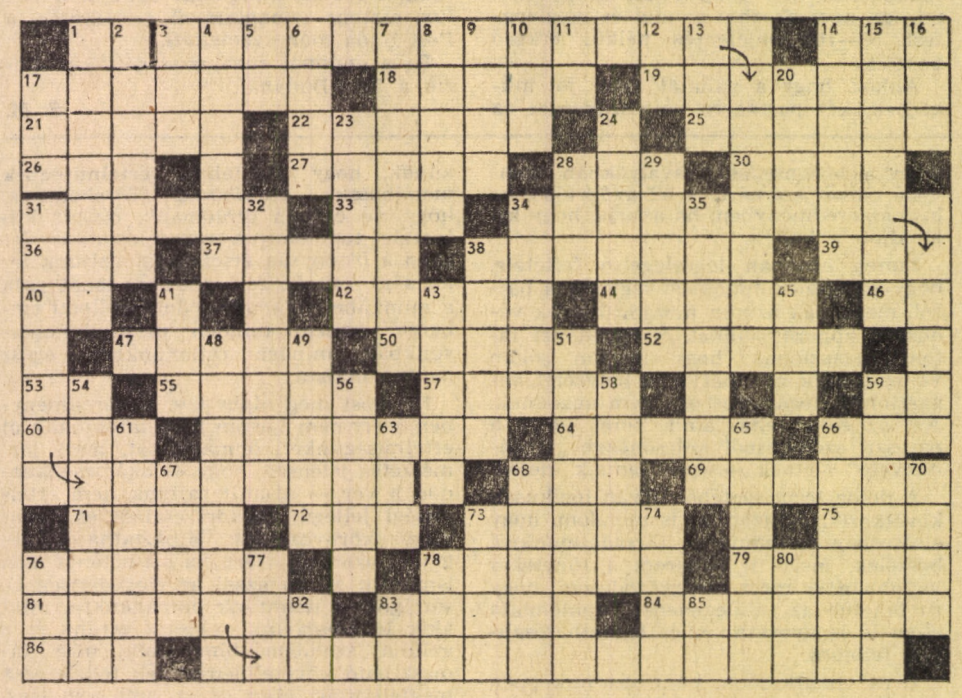

Beküldendő a vízsz. 3., 34., függ. 31. és 48. számú sorok megfejtése, legkésőbb augusztus 9-ig. A lapon kérjük feltüntetni: REJTVÉNY!

A múlt vasárnapi számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: **Az ifjúnál parádé a bot, de támasz a házasság, az öregnél támasz a bot, de parádé a házasság.**

A helyes megfejtést beküldők közül könyvutalványt nyertek:

Budapesten: Ivánkovits Ferenc, 1115. Bártfai u. 44. — Máté Bertalan, 1052. Petőfi Sándor u. 3. — Szitás László, 1117. Baranyai u. 25. — Zimonyi Gyula, 1061. VI., Liszt F. tér 7., II. em. 19. — Wieser Jenő, 1012. Attila út 94.

Vidéken: Balogh Balázsné, 4601. Kisvárda, pf. 33. Lenin út 42. — Bárdy Gézáné, 6000. Kecskemét, Irinyi u. 28. 63. ajtó. — Illy Otto, 2234. Maglód, Vasipari Vállalat. — Várszegi József, 5600. Békéscsaba, Víz- és Csatornamu Vállalat, Alsókörös sor 2. — Végh Ferenc, 7400. Kaposvár, Balaton u. 19.